

ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน
โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ปริญญาโท
ของ
วิษณุ สีนะวงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
ตุลาคม 2547

ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน
โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

บทคัดย่อ
ของ
วิษณุ สีนะวงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
ตุลาคม 2547

วิชญ์ ลีนะวงศ์. (2547). *ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)*. ปรินูญานินพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิตดา เทศนิยม, อาจารย์ ไมตรี อภิพัฒนะมนตรี

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) จำแนกตามคุณลักษณะของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน 7 คุณลักษณะ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนาเดิม ระดับความรู้ รายได้ต่อเดือน ประสบการณ์ทำงาน โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาวิชาชีพหลักสูตรพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ที่ลงทะเบียน และเรียนจบใน รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 15 สิงหาคม พ.ศ. 2546 จำนวน 239 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List) แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert และแบบสอบถามปลายเปิด (Open – Ended) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test, F-test และ ทดสอบรายคู่ตามวิธีของ Fisher (Least Significant Different : LSD)

ผลการวิจัยพบว่า :

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 89.5) มีอายุ 36 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 43.5) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 51.0) มีภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคตะวันออก (ร้อยละ 52.3) มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 43.9) และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปี (ร้อยละ 53.6)

2. ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ของกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ พบว่าทั้งการพิจารณาในภาพรวม และการพิจารณาแยกเป็นรายด้าน ล้วนอยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน พิจารณาคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านในภาพรวม มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะเดียวกันเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ พบว่า มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน พิจารณาคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านในภาพรวม มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน กับพบว่า มีด้านเศรษฐกิจเท่านั้น ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน พิจารณาคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านในภาพรวม มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมินำเนาแตกต่างกัน พิจารณาคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านในภาพรวม มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านกับพบว่า มีถึง 3 ด้าน ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านจิตใจ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.5 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตในภาพรวม และพิจารณาคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.6 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน พิจารณาคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านในภาพรวม มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน กับพบว่า มีด้านเศรษฐกิจเท่านั้น ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.7 กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน พิจารณาคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านในภาพรวม มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านกับพบว่า มีเพียงด้านสุขภาพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ในส่วนของการความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การฝึกอาชีพเป็นช่องทางในการสร้างงานให้กับตนเองและทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้ได้รู้จักเพื่อนใหม่ รู้จักสังคมกว้างขึ้น ทำให้รู้จักดูแลตนเองมากขึ้นด้านสุขภาพ และการประกอบอาชีพอย่างถูกสุขลักษณะ ที่สำคัญทำให้มีความรอบคอบ สุขุม รู้จักคิดไตร่ตรองในการทำงาน และกลุ่มตัวอย่างยังให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโรงเรียนฝึกอาชีพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ ในการปรับปรุงการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ให้ครอบคลุมในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และ ด้านจิตใจ

THE EFFECTIVENESS OF VOCATIONAL SHORT-COURSE TRAINING
AT BANGKOK METROPOLIS VOCATIONAL SCHOOL (DINDAENG 2)

AN ABSTRACT
BY
VISANU LEENAWONG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Economics degree in Economics of Education
at Srinakharinwirot University
October 2004

Visanu Leenawong. (2004). *The Effectiveness of Vocational Short - Course Training at Bangkok Metropolis Vocational School (Dindaeng 2)*. Master thesis, M. Econ. (Economics of Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Dr. Sunitda Tesniyom. Mr. Maitri Aiphathanamontri.

The purpose of this research was to investigate the effectiveness of vocational short-course training at Bangkok Metropolis Vocational School (Dindaeng 2). The graduates can be classified by 7 qualifications : gender, age, marital status, domicile, educational background, income per month, and working experience. The effectiveness consider 4 qualities of life : economic, social, health and mental aspects.

The samples were 239 students who attended and graduated from vocational short-course training at Bangkok Metropolis Vocational School (Dindaeng 2) group 1, academic year 2003 during May 1 – August 15, 2003. The instruments used for collecting data were check list questionnaire, five point rating-scale by Likert method, and open-ended questionnaire. The statistical techniques used for data analyzing were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and Fisher' Least Significant Difference (LSD).

The research findings were as follow :

1. Most of the samples were female (89.5 %), age more than 36 years old (43.5 %), single (51.0 %), and resided in the east of Thailand (52.3 %), Their education background was higher than mathomsuksa 6 (43.9 %) and had more than 5 years of working experience (53.6 %).

2. The effectiveness of vocational short-course training was high when considering either quality of life as a whole or each aspect of quality of life (economic, social, health and mental).

3. The results of hypothesis resting were as follow :

- 3.1 There was statistical significant difference on the effectiveness of short course between graduates with different gender in overall aspects. When considered in each aspect, there was also statistical significant difference for economic, social and mental aspects

- 3.2 There was no statistical significant difference on the effectiveness of short course between graduates with different age in overall aspects. However, when

considered in each aspect, there was statistical significant difference only for economic aspect.

3.3 There was no statistical significant difference on the effectiveness of short course between graduates with different marital status in overall aspects. However, when considered in each aspect, there was statistical significant difference only for health aspect.

3.4 There was no statistical significant difference on the effectiveness of short course between graduates with different domicile in overall aspects. When considered in each aspect, there was statistical significant difference for three aspects but no statistical significant difference for mental aspect.

3.5 There was no statistical significant difference on the effectiveness of short course between graduates with different educational background in overall aspects. When considered in each aspect, there was no statistical significant difference for all four aspects.

3.6 There was no statistical significant difference on the effectiveness of short course between graduates with different income per month in overall aspects. When considered in each aspect, there was statistical significant difference only for economic aspect.

3.7 There was no statistical significant difference on the effectiveness of short course between graduates with different working experience in overall aspects. When considered in each aspect, there was statistical significant difference only for social aspect.

4. Sample commented that short-course training created jobs and more income. Moreover, it created new friends and society, as well as, created opportunities to discuss and share experiences. In addition, new friends educated them to become more healthy and concerned about cleanliness in their occupation. Furthermore, training encouraged them to be more circumspect, prudent, and cautious. Samples also recommended that training center and related agencies should improve the vocational short-course training to cover the development of quality of life in economic, social, health and mental aspects.

ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน
โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ปริญญาโท
ของ
วิษณุ สีนะวงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
ตุลาคม 2547

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน
โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ของ

นายวิษณุ ลีนะวงศ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่..... เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิตดา เทศนิยม)

.....กรรมการ

(อาจารย์ไมตรี อภิพัฒน์มนตรี)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิลก ดิลกานนท์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์วิพรรณ สาลีผล)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความเมตตากรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. สุนิตดา เทศนิยม ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ไมตรี อภิพัฒนะมนตรี กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะต่างๆที่มีคุณค่า และทำการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในงานวิจัยฉบับนี้เป็นอย่างดี นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งงานวิจัยเสร็จสิ้นเป็นฉบับสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตรทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และให้คำแนะนำในการแก้ไข ปรับปรุงงานวิจัยฉบับนี้ตลอดมา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และอาจารย์อารอบ ยกชู อาจารย์นิตยา ถาวโร อาจารย์อารีย์ ลพานุสรณ์ โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ในการ ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุง และให้คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่กรุณาให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณนักศึกษาสายอาชีพที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

คุณประโยชน์ใดๆที่ได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แต่ บิดามารดา คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และผู้มีพระคุณทุกท่าน

วิษณุ สีนะวงศ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
	ความสำคัญของการวิจัย.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	นิยามศัพท์.....	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิผล.....	10
	ความหมายของประสิทธิผล.....	10
	องค์ประกอบของประสิทธิผล.....	11
	การประเมินประสิทธิผล.....	12
	แนวคิดที่เกี่ยวกับการประเมินผล.....	14
	สรุปแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิผล.....	14
	ความหมาย และแนวคิดที่เกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอาชีพ.....	14
	ความหมายของหลักสูตร.....	14
	ความหมายของการฝึกอาชีพ.....	17
	ส่วนประกอบของหลักสูตร.....	18
	แนวคิดที่เกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอาชีพ.....	19
	สรุปแนวคิดที่เกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอาชีพ.....	23
	แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การศึกษา.....	23
	สรุปแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การศึกษา.....	26
	แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับทุนมนุษย์.....	26
	สรุปแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับทุนมนุษย์.....	30
	ความหมาย และแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต.....	31
	ความหมายของคุณภาพชีวิต.....	32
	ความสำคัญของคุณภาพชีวิต.....	32
	องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต.....	33
	สรุปแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ)	
ธรรมนูญโรงเรียนฝึกอາชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2).....	36
ประวัติของโรงเรียน.....	36
ข้อมูลพื้นฐาน.....	37
หลักการและเหตุผล	
ของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2).....	38
วัตถุประสงค์	
ของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2).....	38
แนวทางการดำเนินงาน	
ของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2).....	39
หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน	
ของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2).....	39
หลักการของหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน	
ของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2).....	40
เป้าหมายของหลักสูตรพระยะสัน	
ของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2).....	41
จุดประสงค์หลักของวิชาชีพพระยะสัน	
ของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2).....	41
การวัดผลประเมินผล.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ.....	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	47
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
5	สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	83
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	83
	ความสำคัญของการวิจัย.....	83
	ขอบเขตของการวิจัย.....	84
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	84
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	85
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
	การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม.....	87
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
	อภิปรายผล.....	93
	ข้อเสนอแนะ.....	97
	บรรณานุกรม.....	100
	ภาคผนวก.....	107
	ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ.....	108
	ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ และผลการตรวจแบบสอบถาม.....	112
	ภาคผนวก ค แบบสอบถามการวิจัย.....	118
	ประวัติย่อผู้ทำปริญญาโท.....	125

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามรายวิชาชีพ.....	49
2	แสดงจำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา.....	56
3	แสดงคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิผลของผู้จบการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิต 4 ด้าน.....	59
4	แสดงคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับประสิทธิผลของผู้จบการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ จำแนกเป็นรายข้อ.....	60
5	แสดงคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับประสิทธิผลของผู้จบการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสังคม จำแนกเป็นรายข้อ.....	61
6	แสดงคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับประสิทธิผลของผู้จบการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ จำแนกเป็นรายข้อ.....	62
7	แสดงคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับประสิทธิผลของผู้จบการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ จำแนกเป็นรายข้อ.....	63
8	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรด้านเพศ.....	64
9	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรด้านอายุ.....	65
10	เปรียบเทียบประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ด้านคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจเป็นรายคู่.....	66

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า	
11	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรด้านสถานภาพสมรส.....	67
12	เปรียบเทียบประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ด้านคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ เป็นรายคู่.....	68
13	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรด้านภูมิลำเนา.....	69
14	เปรียบเทียบประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ด้านคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ เป็นรายคู่.....	70
15	เปรียบเทียบประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ด้านคุณภาพชีวิตด้านสังคม เป็นรายคู่.....	71
16	เปรียบเทียบประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ด้านคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ เป็นรายคู่.....	72
17	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสันโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรด้านระดับความรู้เดิม.....	73
18	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรด้านรายได้ต่อเดือน.....	74
19	เปรียบเทียบประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ด้านคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ เป็นรายคู่.....	75
20	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรด้านประสบการณ์ทำงาน.....	76

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
21	เปรียบเทียบประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ด้านคุณภาพชีวิตด้านสังคม เป็นรายคู่.....	77
22	แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ.....	78
23	แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม.....	80
24	แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ.....	81
25	แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ.....	82
26	ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามความคิดเห็น คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ.....	116
27	ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามความคิดเห็น คุณภาพชีวิตด้านสังคม.....	116
28	ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามความคิดเห็น คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ.....	117
29	ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามความคิดเห็น คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ.....	117

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 กรอบความคิดในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ.....	28
3 แนวคิดที่ 1 ในการลงทุนพัฒนาทุนมนุษย์.....	29
4 แนวคิดที่ 2 ในการลงทุนพัฒนาทุนมนุษย์.....	29
5 วงจรเศรษฐกิจประยุกต์กับการศึกษา.....	30

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษามีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชาติในแต่ละประเทศ โดยที่การศึกษาจะถือเป็นรากฐานสำคัญในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของทรัพยากรมนุษย์ ก่อนที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานในสาขาอาชีพต่างๆ ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์กันแล้วว่า ประเทศใดที่มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพย่อมสนองตอบต่อทิศทางการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เมื่อก้าวถึงความสัมพันธ์โดยตรงของการศึกษากับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ก็จะต้องให้ความสำคัญกับ คนที่เป็นปัจจัยของการพัฒนาระบบ อาจกล่าวได้ว่า คน เป็นแรงงาน (Labour) และผู้ประกอบการ (Entrepreneur) และหน้าที่โดยตรงของการศึกษาต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจก็คือ การฝึกฝนคนให้มีความรู้ ความชำนาญ เพื่อสร้างกำลังคนให้มีฝีมือสำหรับการประกอบการผลิตในสาขาอาชีพต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนการศึกษาจะต้องทำหน้าที่ส่งเสริมวิทยาการ ความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติ และการสร้างทัศนคติที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจ (วิโรจน์ สารรัตนะ. 2532 : 124)

การศึกษาในอดีตที่ผ่านมา นั้น พบว่าประเทศไทยสามารถพัฒนาจนก้าวหน้ามาได้ดังเช่นทุกวันนี้ ประเทศไทยได้ใช้ความได้เปรียบ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาก เพื่อการสะสมทุนและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และ ประการที่สอง ความได้เปรียบทางด้านทรัพยากรมนุษย์ที่มีราคาถูกจำนวนมาก เพื่อก่อให้เกิดการลงทุน แต่ในปัจจุบันเงื่อนไขและข้อจำกัดทางเศรษฐกิจของชาติ ทำให้มีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมๆ ไปด้วยกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดความเจริญเติบโตในการพัฒนาประเทศ เมื่อประกอบกับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เหตุผลเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมุ่งเน้น คน เป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาที่เด่นชัดมากยิ่งขึ้น (ธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์. 2543 : 50-51) ดังนั้นถ้าจะให้คนเป็นผู้กำหนด หรือสนับสนุนในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จึงจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาคนเป็นอันดับแรก และสิ่งที่จะช่วยในการพัฒนาคนอย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ

แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับประเด็นปัญหาหลักในด้าน การจัดการการศึกษาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ยังไม่สามารถสนับสนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในขณะที่ความได้เปรียบทางด้านทรัพยากรมนุษย์กำลังลดน้อยถอยลงไป สิ่งที่เป็นเครื่องยืนยันก็คือ คุณภาพของคนในสังคมไทย พบว่าในเชิงปริมาณประชาชนชาว

ไทยมีการศึกษาโดยเฉลี่ยเพียง 5.3 ปีเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาภาคบังคับเดิมของไทยคือ 4 ปี และหากเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันด้านเกษตร เมื่อเทียบกับประเทศอิสราเอล ไทยใช้คน 61 คน จึงจะเท่ากับคนอิสราเอล 1 คน และความสามารถในการแข่งขันด้านอุตสาหกรรม ประเทศไทยต้องใช้คนถึง 19 คน จึงจะเท่ากับคนญี่ปุ่น 1 คน โดยสรุปอันดับโลกในการแข่งขันของไทยจึงอยู่ในระดับต่ำมาก ทั้งที่ประเทศไทยใช้ทุนในการจัดการศึกษาสูงในอันดับต้นๆของเอเชียคือร้อยละ 3.8 ของค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) หรือสูงถึงร้อยละ 26 ของงบประมาณที่ยังไม่หักใช้หนี้เป็นงบการศึกษา ซึ่งเท่ากับ 221,000 ล้านบาท (สุจิน ปัณราช. 2542 : 43)

การจัดการศึกษาเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง แต่การลงทุนทางการศึกษาเป็นการลงทุนระยะยาวเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถเลือกประกอบอาชีพได้ตามความถนัด สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขทางกายและจิตใจ ที่สำคัญสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการลงทุนทางการศึกษาจึงต้องมีหลักเหตุและผลของการพัฒนาการศึกษา ตามคำกล่าวของ เทียนฉาย กิระนันท์. (2532 : 67– 80) การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจสูงสุด จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่หรือที่ได้รับการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจัดว่าเป็นประสิทธิภาพภายใน (Internal Efficiency) ของระบบการศึกษา ได้แก่ การจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และการจัดการศึกษาให้มีผลิตภาพ (Productivity) ส่วนประสิทธิภาพภายนอกระบบการศึกษาที่แสดงความสามารถในการผลิตให้ได้ผลผลิตสูงสุดโดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด พิจารณาได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และลดความสูญเสีย หรือความสูญเปล่าของการศึกษาน้อยที่สุด

ในช่วงปี พ.ศ. 2540 สภาพเศรษฐกิจไทยต้องประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานเป็นจำนวนมาก ทำให้หน่วยงานภาครัฐบาล ให้ความสนใจในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มากกว่าการพัฒนาในด้านอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนฝึกอาชีพ สังกัดฝ่ายการศึกษาอาชีพ กองส่งเสริมอาชีพ สำนักพัฒนาชุมชน ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในเรื่องของการเพิ่มโอกาสการจ้างงานให้แก่ผู้ตกงาน และว่างงานให้ชีวิตของคนในชุมชนกลับสู่ภาวะปกติ และสามารถเพิ่มคุณค่าทางเศรษฐกิจในตัวบุคคลมากขึ้น โรงเรียนฝึกอาชีพ สังกัดฝ่ายการศึกษาอาชีพ กองส่งเสริมอาชีพ สำนักพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานที่ดูแล และจัดตั้งโครงการส่งเสริมอาชีพ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปซึ่งกำลังว่างงาน หรือต้องการฝึกอาชีพได้เรียนรู้ และฝึกประสบการณ์ ทางด้านวิชาชีพ รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้เพิ่มเติมรายได้ให้แก่ครอบครัว พร้อมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน อันเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวอีกทางหนึ่ง ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งไปสอดคล้องกับแนวพระราชดำริเรื่องการดำรงชีวิตอยู่ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเมื่อสิ้นสุดการดำเนินโครงการ ชุมชนจะมีความพร้อมเพียงพอสำหรับนำไปสู่การพัฒนาในด้านอื่นๆ ต่อไป

ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัด ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้มองเห็นสภาพและความต้องการที่จะศึกษาเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพของหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ของนักศึกษาสายอาชีพที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นของ โรงเรียนฝึกอชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง2) สังกัดฝ่ายการศึกษาอาชีพ กองส่งเสริมอาชีพ สำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร โดยข้อคำถามที่ผู้วิจัยสนใจคือ การดำเนินการให้การศึกษหลักสูตร วิชาชีพพระยะสั้นของ โรงเรียนฝึกอชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง2) ก่อให้เกิดผลผลิตตามความ คาดหวังของนักศึกษาในการนำหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นไปใช้ในการประกอบอาชีพ และสามารถนำ ความรู้ ความสามารถไปปฏิบัติงานจริงได้มากน้อยเพียงใด โดยดูจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะเป็นผลสะท้อนกลับ (Corrective Feedback) ไปสู่แนวทางในการตัดสินใจ ส่งเสริมในการ แก้ไข ปรับปรุง พัฒนา และ พัฒนา ในการจัดการศึกษาให้ได้ผลคุ้มค่ากับการลงทุนที่ต้องเสียไป เป็นการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนที่จะเข้าร่วมโครงการต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการฝึกอชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนฝึกอชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิผลในแต่ละด้านตามคุณลักษณะ 7 คุณลักษณะ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนาเดิม ระดับความรู้ รายได้ต่อเดือน ประสบการณ์ทำงาน
3. เพื่อรวบรวมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลจากการฝึกอชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนฝึกอชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาสำหรับโรงเรียนฝึกอชีพ กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) สังกัดฝ่ายการศึกษาอาชีพ กองส่งเสริมอาชีพ สำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ให้มีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลการตัดสินใจของผู้สนใจในการเข้ารับการฝึกอชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นของ โรงเรียนฝึกอชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) เพื่อพัฒนาตน พัฒนาอาชีพให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกออาชีพ กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ที่ลงทะเบียนและเรียนจบใน รุ่นที่1 ปีการศึกษา 2546 ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 15 สิงหาคม พ.ศ. 2546 จำนวน 592 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกออาชีพ กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) พ.ศ. 2546 ที่ลงทะเบียนและเรียนจบใน รุ่นที่1 ปีการศึกษา 2546 ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 15 สิงหาคม โดยการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Yamane ที่ความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ 5% (ธีรวุฒิ เอกกะกุล. 2544 : 135) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้ 239 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านเนื้อหาของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการฝึกออาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่

1. คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ
2. คุณภาพชีวิตด้านสังคม
3. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ
4. คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ตัวแปรอิสระในการวิจัย (Independent Variables) ได้แก่

1. เพศ
  - ชาย
  - หญิง
2. อายุ
  - น้อยกว่า 25 ปี
  - 25 – 35 ปี
  - 36 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพการสมรส
  - โสด
  - สมรส
  - หม้าย
  - หย่าร้าง

4. ภูมิภาค

- ภาคเหนือ
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ภาคตะวันออก
- ภาคตะวันตก
- ภาคกลาง
- ภาคใต้

5. ระดับความรู้เดิม

- ระดับประถมศึกษา
- มัธยมศึกษาตอนต้น
- มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
- สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

6. รายได้ต่อเดือน

- ไม่มีรายได้
- น้อยกว่า 4,000 บาท
- 4,000 – 8,000 บาท
- 8,000 บาทขึ้นไป

7. ประสบการณ์ทำงาน

- มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปี
- มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี
- ไม่มีประสบการณ์ทำงาน

ตัวแปรตามในการวิจัย (Dependent Variable) ได้แก่

ประสิทธิผลการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ซึ่งพิจารณาจาก

- คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ
- คุณภาพชีวิตด้านสังคม
- คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ
- คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ

นิยามศัพท์

ประสิทธิผลการฝึกอาชีพ

หมายถึง ประสิทธิภาพของการเข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ที่โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร(ดินแดง 2) โดยพิจารณาจาก การนำสิ่งที่ได้จากหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

คุณภาพชีวิต

หมายถึง การนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอาชีพไปใช้ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยจำแนกคุณภาพชีวิตเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ

คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ

หมายถึง การนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอาชีพไปใช้ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ โดยพิจารณาจาก การนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอาชีพมาเพิ่มรายได้ และลดรายจ่าย ในการดำรงชีวิตประจำวัน

คุณภาพชีวิตด้านสังคม

หมายถึง การนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอาชีพไปใช้ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตด้านสังคม โดยพิจารณาจาก การนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอาชีพมาสร้างสรรค์ พัฒนา ชุมชน สังคม และสภาพแวดล้อมภายในสังคม

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ

หมายถึง การนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอาชีพไปใช้ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ โดยพิจารณาจาก การนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอาชีพมาพัฒนาความสามารถในการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น และส่งผลต่อการประกอบอาชีพ

คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ

หมายถึง การนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอาชีพไปใช้ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ โดยพิจารณาจาก การนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอาชีพมาพัฒนาสภาพจิตใจ เพื่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ภายในครอบครัว และสังคมอย่างมีความสุข

เพศ

หมายถึง สภาพของนักศึกษาที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่โรงเรียนฝึกอาชีพ กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 เพศ ได้แก่ เพศชาย หรือ เพศหญิง

อายุ

หมายถึง จำนวนปีที่เกิดนับตามปฏิทินจนถึงวันที่นักศึกษาที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ทำการตอบแบบสอบถาม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วง ได้แก่ น้อยกว่า 25 ปี , 25 – 35 ปี , 36 ปีขึ้นไป

สถานภาพการสมรส

หมายถึง สภาพของนักศึกษาที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่โรงเรียนฝึกออาชีพ กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 อันเนื่องมาจากการแต่งงาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วง ได้แก่

โสด หมายถึง นักศึกษาที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่ยังไม่มีสามี หรือ ภรรยา

สมรส หมายถึง นักศึกษาที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่แต่งงานแล้ว

หม้าย หมายถึง นักศึกษาที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่แต่งงานแล้วไม่ได้อยู่กับสามี หรือ ภรรยา โดยมีคนใดคนหนึ่ง ถึงแก่กรรม หรือ สุนัขหาย

หย่าร้าง หมายถึง นักศึกษาที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่แต่งงานแล้วไม่ได้อยู่กับสามี หรือ ภรรยา ตามกฎหมาย

ภูมิลำเนา

หมายถึง สถานที่เกิด หรือถิ่นเดิมของนักศึกษาที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 6 ช่วง ได้แก่ ภาคเหนือ , ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ , ภาคตะวันออก , ภาคตะวันตก , ภาคกลาง , ภาคใต้

ระดับความรู้เดิม

หมายถึง วุฒิทางการศึกษา ณ ปัจจุบันของนักศึกษาที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วง ได้แก่ ระดับประถมศึกษา , มัธยมศึกษาตอนต้น , มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) , สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

รายได้ต่อเดือน

หมายถึง รายได้จาก ค่าจ้าง หรือกำไรจากการประกอบอาชีพ ของนักศึกษาที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วง ได้แก่ ไม่มีรายได้ , น้อยกว่า 4,000 บาท , 4,000 – 8,000 บาท , 8,000 บาทขึ้นไป

ประสบการณ์ทำงาน

หมายถึง การทำงานในอดีต จนถึงปัจจุบัน อันได้แก่ รับจ้าง รับราชการ ประกอบธุรกิจส่วนตัว ฯลฯ ของนักศึกษาที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร

(ดินแดง 2) รุ่นที่1 ปีการศึกษา 2546 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปี , มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี , ไม่มีประสบการณ์ทำงาน

หลักสูตรวิชาชีพ

หมายถึง หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) เปิดการสอนรุ่นที่1 ปีการศึกษา 2546 ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 15 สิงหาคม จำแนกได้เป็นวิชา ได้แก่ วิชาเสริมสวยเบื้องต้น วิชาเสริมสวยขั้นสูง วิชาตัดผมชาย วิชาเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น วิชาเสื้อผ้าสตรีขั้นสูง วิชาเย็บจักรอุตสาหกรรม วิชาสร้างแบบเสื้อผ้า วิชาออกแบบเสื้อผ้า วิชาศิลปประดิษฐ์ วิชาศิลปประยุกต์ วิชาอาหารและโภชนาการ วิชาพิมพ์ดีด วิชาวาดแผนโบราณ วิชาลีลาศ-เต้นรำ

ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน

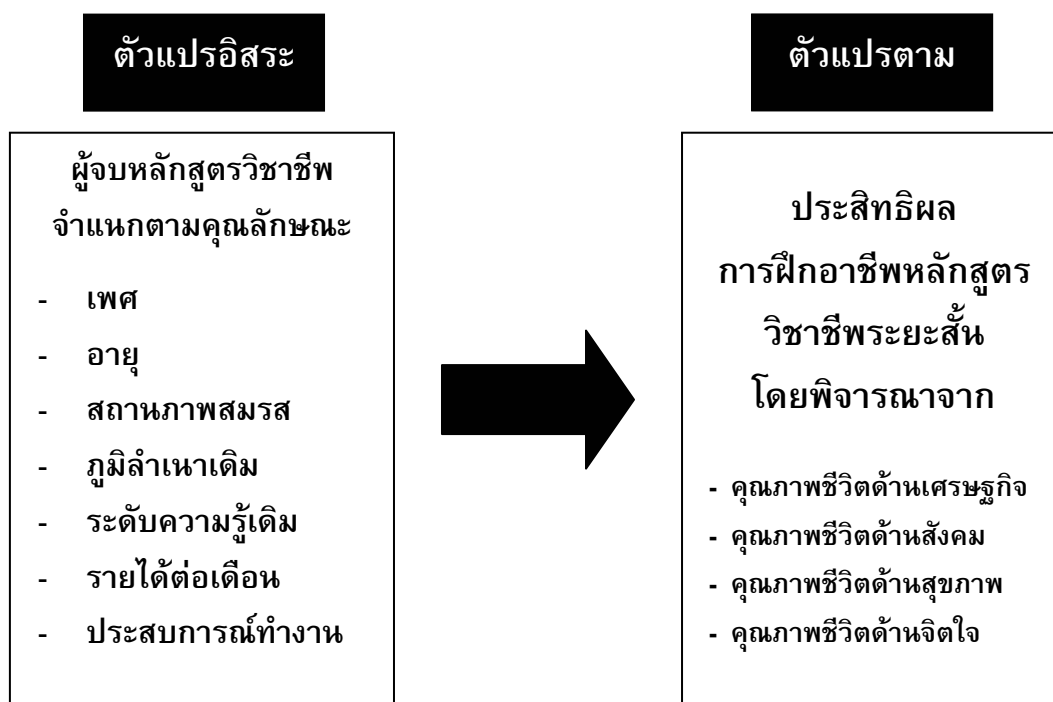
หมายถึง นักศึกษาที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) รุ่นที่1 ปีการศึกษา 2546 ตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน 402 ชั่วโมง และได้รับใบสำคัญวิชาชีพในวิชาเสริมสวยเบื้องต้น วิชาเสริมสวยขั้นสูง วิชาตัดผมชาย วิชาเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น วิชาเสื้อผ้าสตรีขั้นสูง วิชาเย็บจักรอุตสาหกรรม วิชาสร้างแบบเสื้อผ้า วิชาออกแบบเสื้อผ้า วิชาศิลปประดิษฐ์ วิชาศิลปประยุกต์ วิชาอาหารและโภชนาการ วิชาพิมพ์ดีด วิชาวาดแผนโบราณ วิชาลีลาศ-เต้นรำ ของโรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

หมายถึง สถานที่เปิดสอนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันตามหลักสูตรของสังกัดฝ่ายการศึกษาอาชีพ กองส่งเสริมอาชีพ สำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

(Conceptual Framework)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่มีเพศต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน
2. ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่มีอายุต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน
3. ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่มีสถานะภาพการสมรสต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน
4. ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน
5. ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่มีระดับความรู้เดิมต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน
6. ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน
7. ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิผล
2. ความหมาย และแนวคิดที่เกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอาชีพ
3. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การศึกษา
4. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับทุนมนุษย์
5. ธรรมนูญโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิผล

ความหมายของประสิทธิผล

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 510) กล่าวว่า ประสิทธิผล หมายถึง ผลสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายที่วางไว้

ดิน ปรัชญาพฤทธิ (2538 : 130) กล่าวว่า ประสิทธิผล เป็นระดับที่บุคคลสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใด

นิสา ชูโต (2538 : 12) กล่าวว่า ประสิทธิผล (Effectiveness) ว่าหมายถึง เป็นการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือไม่บรรลุอย่างไร และได้ผลอะไรบ้าง

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2529 : 188) กล่าวว่า ประสิทธิผล หมายถึง สภาพการดำเนินงานที่ได้ผลตามวัตถุประสงค์

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2529 : 51) กล่าวว่า ประสิทธิผล เป็นการเปรียบเทียบผลลัพธ์และผลกระทบของนโยบาย แผนงาน โครงการ โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

อุทัย หิรัญโต (2525 : 123) กล่าวว่า ประสิทธิผล (Effectives) หมายถึง ผลสำเร็จของการบริหารงานที่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งอาจเกิดจากการปฏิบัติงานที่ ไม่มีประสิทธิภาพก็ได้ เพราะประสิทธิผล เพียงแต่พิจารณาถึงผลงานที่ได้รับเท่านั้น ลักษณะการบริหารที่มีประสิทธิผล คือ บรรลุเป้าหมาย

พระมหาพินิต จันท์เสนะ (2540 : 16) กล่าวว่า ประสิทธิผลโครงการเป็นการพิจารณาที่ใกล้เคียงกับการประเมินผลโครงการ แต่มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในแง่ที่การประเมินผลโครงการเป็นการดูผลหลายด้านทั้งในเรื่องความก้าวหน้า ประสิทธิภาพ

ประสิทธิผล และผลกระทบของโครงการแต่ประสิทธิผลโครงการเป็นเพียงการพิจารณาเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ว่าบรรลุไปตามที่วัตถุประสงค์กำหนดหรือไม่

วีระพล สุวรรณนันต์ (2524 : 73) กล่าวว่า ประสิทธิผล คือ ระดับ (Degree) ของการบรรลุความมุ่งหมายของโครงการ โดยที่ความมุ่งหมาย หมายถึง วัตถุประสงค์ของโครงการที่มี คุณสมบัติเป็นลายลักษณ์อักษร ง่ายแก่การเข้าใจและชัดเจน ทำนายผู้ดำเนินงานสามารถทำให้สำเร็จได้ สามารถวัดได้ ซึ่งประสิทธิผลสามารถใช้วัดการวิเคราะห์โครงการในกรณีที่มีผลประโยชน์ตอบแทนหลักไม่สามารถตีค่าออกมาเป็นตัวเงินได้ หรือถ้าตีค่าออกมาเป็นตัวเงินแล้วจะก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนสูง หรือในกรณีที่ผลประโยชน์ตอบแทนมีค่าเป็นนามธรรมมาก ๆ ในกรณีเหล่านี้จะต้องวัดผลประโยชน์ตอบแทนออกมาเป็นรูปที่ไม่ใช่ตัวเงิน แต่วัดออกมาในรูปของประสิทธิผล

เบอร์นาร์ด (Bernard. 1962 : 20) กล่าวว่า ประสิทธิผล เป็นสภาวะของการดำเนินงานที่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

เอทซีโอนี (Etzioni. 1964 : 8) กล่าวว่า ประสิทธิผล หมายถึงขีดขั้นของการทำให้วัตถุประสงค์ขององค์การเป็นจริงขึ้นมา และขีดขั้นของการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การก็คือ ระดับประสิทธิผลขององค์การ

ไพร์ส (Price. 1968 : 1) กล่าวว่า ประสิทธิผล คือ ความสามารถในการบรรลุถึงเป้าหมาย (Degree of Goal Achievement)

องค์ประกอบของประสิทธิผล

พาร์สัน (Parsons. 1964 : 40) กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ความเป็นระบบขององค์การเป็นเครื่องมือวัดความมีประสิทธิภาพขององค์การ โดยใช้ชื่อว่า AGIL ซึ่งได้ระบุกิจกรรม 4 ประเภท ซึ่งองค์การจำเป็นต้องกระทำ อันประกอบด้วย

A = Adaptation	คือ การปรับตัวเข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อม
G = Goal Attainment	คือ การบรรลุเป้าหมาย
I = Integration	คือ การประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
L = Latency	คือ สิ่งที่ซ่อนเร้น ซึ่งหมายถึงการรักษารูปแบบหรือดำรงไว้ซึ่งสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการจูงใจ

แคพโลว์ (Caplow. 1964 : 1) ได้สร้างแบบจำลองที่เสนอแนะว่าประสิทธิผลขององค์การ 2 องค์การ คือองค์การเดียวในระยะเวลาที่แตกต่างกัน สามารถเปรียบเทียบกันได้และประเมินผลโดยวัดจากตัวแปร 4 ตัวแปร ด้วยกัน คือ

1. ความมั่นคง (Stability) หมายถึง การวัดความสามารถขององค์การในการรักษาโครงสร้างขององค์การไว้

2. การผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หมายถึง การวัดความสามารถขององค์กร ในการหลีกเลี่ยงการขัดแย้งระหว่างสมาชิกขององค์กร

3. ความสมัครใจ (Voluntarism) หมายถึง ความสามารถขององค์กรในการจัดให้มีความพึงพอใจ สำหรับบุคคลและความปรารถนาของสมาชิกที่จะคงมีส่วนร่วมต่อไป

4. ความสัมฤทธิ์ผล (Achievement) หมายถึง ผลรวมสุทธิของกิจกรรมขององค์กร

สตีเยร์ส (Steers. 1977 : 5) ได้ประเมินประสิทธิผลขององค์กร ด้วยตัวแบบที่เรียกว่า ตัวแบบกระบวนการ (Process Model) โดยเสนอว่า การวัดประสิทธิผลขององค์กร ควรพิจารณาแนวคิดที่สัมพันธ์กัน 3 ประการ คือ

1. การบรรลุถึงเป้าหมายให้ได้สูงสุด (Goal Optimization) แนวคิดนี้ยอมรับว่าการบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุดเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และถ้าถึงแม้จะเป็นไปได้ก็อาจมีโทษต่อองค์กรและการอยู่รอดขององค์กร เช่น การที่องค์กรมุ่งบรรลุเป้าหมายในการผลิตให้ได้สูงสุดจนไม่เหลือทรัพยากรเพียงพอสำหรับการวิจัยและพัฒนาผลผลิตใหม่ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อความอยู่รอดขององค์กรในระยะยาว ดังนั้น การประเมินประสิทธิผลจึงเป็นไปได้ในรูปของการวิเคราะห์ว่า องค์กรสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่เป็นไปได้

2. แนวคิดด้านระบบ (System Perspective) เสนอว่า เป้าหมายไม่ใช่อยู่ในสภาพที่นิ่งอยู่กับที่แต่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การบรรลุถึงเป้าหมายระยะสั้นก็คือทรัพยากรใหม่ที่จะเข้าไปมีส่วนในการบรรลุเป้าหมายต่อไป ความเป็นวงจรของเป้าหมายขององค์กรจัดกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเป็นระบบขององค์กร

3. การเน้นเรื่องพฤติกรรม (Human Behavior) คือ การยอมรับว่าเป้าหมายขององค์กรจะสามารถบรรลุถึงได้ก็โดยอาศัยพฤติกรรมของสมาชิกในองค์กร

การประเมินประสิทธิผล

ภรณ์ มหามนต์ (2538 : 185 –188) กล่าวว่า แนวทางในการวัดประสิทธิผลสามารถจำแนกออกเป็นลักษณะกว้างๆ ได้ 3 แนวทางด้วยกันคือ

1. การประเมินประสิทธิผลในแง่ของเป้าหมาย (The Gold Approach) เป็นการใช้วิธีวัดประสิทธิผลที่ตั้งอยู่บนวิธีการ และเป้าหมายขององค์กร โดยพบว่าความสามารถในการผลิต (Productivity) ความยืดหยุ่นคล่องตัว (Flexibility) และการปราศจากซึ่งความกดดัน (Strain) และข้อขัดแย้ง (Conflict) มีความสัมพันธ์ต่อกันและเกี่ยวข้องกับประเมินประสิทธิผลขององค์กรเกณฑ์ซึ่งบ่งชี้ (Indicators) ความมีประสิทธิภาพเหล่านี้สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับเป้าหมายขององค์กร ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษา

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับการใช้ความสามารถในการผลิตเป็นเครื่องบ่งชี้ความมีประสิทธิภาพที่สำคัญนั้น ในกรณีที่องค์กรนั้นเป็นองค์กรทำหน้าที่หรือมี

เป้าหมายในการให้บริการและองค์การที่มีหน้าที่ในการผลิตเองหลายองค์การที่อาจไม่สามารถวัดประสิทธิผลขององค์การได้จากความสามารถในการผลิตอย่างเต็มที่

2. การประเมินประสิทธิผลในแง่ของระบบทรัพยากร (The System Resource Approach) เป็นการพยายามหลีกเลี่ยงจุดอ่อน และข้อบกพร่องบางประการของการประเมินประสิทธิผลในแง่ของเป้าหมาย โดยไม่พิจารณาถึงเป้าหมายขององค์การเสียเวลา เพราะเห็นว่าเป็นไปได้ยากที่จะใช้ในการบรรลุเป้าหมายเป็นเครื่องวัดประสิทธิผลขององค์การจึงมีการใช้แบบจำลองของระบบทรัพยากรแทน แบบจำลองนี้ตั้งอยู่บนแนวความคิดว่า องค์การเป็นระบบเปิด ซึ่งมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในการแลกเปลี่ยน (Exchange) และการแข่งขัน (Competition) ดังนั้นประสิทธิผลหมายถึง ความหมายขององค์การในการแสวงหาผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อมเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรซึ่งหายากและมีคุณค่า องค์การจะมีประสิทธิผลสูงสุดเมื่อองค์การสามารถแสวงหาประโยชน์สูงสุดได้จากตำแหน่งที่ทำการต่อรอง และใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด (Optimizes) ในการได้มาซึ่งทรัพยากร (Resource Procurement)

อย่างไรก็ตาม แนวความคิดด้านระบบทรัพยากรก็มีได้แตกต่างจากการใช้เป้าหมายทำได้นักเพราะที่จริงเป้าหมายอย่างหนึ่งขององค์การก็คือการสรรหาทรัพยากรจากสภาพแวดล้อมนั่นเอง เป็นแต่เพียงการมองเป้าหมายขององค์การ ในฐานะที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมมากขึ้นนั่นเอง

3. การประเมินประสิทธิผลโดยใช้เกณฑ์ (The Multiple Criteria of Effectiveness) วิธีการนี้มีความเหมาะสมเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ทั้งในแง่ของนักวิชาการ และเมื่อนำมาใช้ในการวัดประสิทธิผลขององค์การ ในทางปฏิบัติก็ใช้ประเมินผลการปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆได้ดี กล่าวคือ ความสามารถในการผลิตและประสิทธิภาพ ในการวัดจากผลผลิต

ลักษณะขององค์การ เช่น บรรยากาศขององค์การ สไตล์การอำนวยความสะดวก และสมรรถนะขององค์การในการปฏิบัติงาน

พฤติกรรมในการผลิต เช่น ความร่วมมือร่วมใจ การพัฒนา การปฏิบัติงานที่เชื่อถือได้

วีระพล สุวรรณนันต์ (2524 : 68) กล่าวว่า การกำหนดเกณฑ์การเลือก ประสิทธิภาพนั้นมีได้วัดออกมาเป็นตัวเงินแต่วัดออกมาเป็นรูปของน้ำหนัก ระยะทาง การกระทำนามธรรม ฯลฯ ดังนั้นเกณฑ์ในการเลือกประสิทธิผลจึงมีมากมายตามความหมายของเจ้าของโครงการ แต่เกณฑ์ไหนจะดีหรือไม่ จะต้องขึ้นอยู่กับว่า เกณฑ์ไหนเมื่อวัดแล้วก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากความมุ่งหมายน้อยที่สุด และต้องครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัดมากที่สุด

ไกรยุทธ ธีรตยาสินันท์ (2536 : 8) กล่าวว่า ความหมายของการประเมินประสิทธิผลไว้ว่า หมายถึง การทำสิ่งที่ควรต้องทำ กล่าวคือ ทำกิจกรรมที่บังเกิด “ผล” ตรงตามที่ต้องการซึ่งในระดับจุลภาคคือ การใช้จ่ายทำกิจกรรมที่จะให้ “ผล” ตรงตามที่นโยบายได้กำหนดไว้ หรือสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ สภาพเช่นนี้สื่อถึงการใช้ทรัพยากรใน

กิจกรรมที่ควรทำ ถ้ากิจกรรมนั้นไม่ได้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ การทำกิจกรรมดังกล่าวก็ไม่สมควร และเป็นการใช้จ่ายที่สูญเปล่า เนื่องจากผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอันเกิดจากการใช้จ่ายนั้นไม่ใช่ผลที่ต้องการซึ่งหลักเกณฑ์การหาประสิทธิภาพของนโยบาย

ถวัลย์ วรเทพพิพิงษ์ (2533 : 1-34) กล่าวว่า ขอบเขตของการที่นโยบายได้รับผลประโยชน์ต่างๆ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมทั้งการได้รับผลประโยชน์ข้างเคียงอื่นๆ ที่ไม่ได้คาดผลไว้อีกด้วย ด้วยเหตุนี้ประสิทธิภาพจึงเป็นการพิจารณาผลงานที่ทำลงไปว่าสำเร็จลุล่วงตรงตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ หรือไม่ โดยไม่คำนึงถึงต้นทุนใดๆ ทั้งสิ้น

แนวคิดที่เกี่ยวกับการประเมินผล

นิตา ชูโต (2538 : 8) กล่าวว่า การประเมินผลโครงการเป็นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือการใช้เทคนิคการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการ เพื่อเป็นการตัดสินใจว่า โครงการดังกล่าวดีหรือไม่อย่างไร เป็นการค้นหาว่าผลของกิจกรรมที่วางไว้ในโครงการประสบความสำเร็จตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่สำหรับเกณฑ์ที่ใช้นามาวัดในการประเมินผลการจัดการศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้นั้นก็คือ การวัดและการวิเคราะห์ ต้นทุนประสิทธิผล (Cost-Effectiveness Analysis)

ผลประโยชน์ตอบแทนหลักไม่สามารถตีค่าออกเป็นตัวเงินได้ หรือเมื่อตีค่าออกมาเป็นตัวเงินแล้วก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนสูง หรือในกรณีที่ผลประโยชน์ตอบแทนมีค่าเป็นนามธรรมมาก ๆ ในกรณีนี้ต้องวัดผลประโยชน์ตอบแทนออกมาในรูปที่ไม่ใช่ตัวเงิน แต่วัดออกมาในรูปของประสิทธิผล (Effectiveness)

สรุปแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิผล

ประสิทธิผล หมายถึง การเปรียบเทียบระหว่าง ผลลัพธ์ที่ออกมาจากกระบวนการทางการผลิต การศึกษา หรือการฝึกอบรม กับวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน สถาบัน หรือศูนย์ฝึกอบรม ออกมาเป็นขีดความสามารถหรือเรียกอีกอย่างว่า ระดับประสิทธิผล

การเปรียบเทียบ ผลลัพธ์ กับ วัตถุประสงค์ ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการประเมินที่มีคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการหลังจากการดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยดูที่ผลที่ออกมา (Output) ว่ามีคุณค่าและมูลค่ามากขึ้นหรือไม่

2. ความหมาย และแนวคิดที่เกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอาชีพ

ความหมายของหลักสูตร

รัตนะ บัวสนธ์ (2533 : 14) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่าขอบเขตข้อกำหนดทั้งปวงที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ได้รับการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นทางการ

วิจิตร อวระกุล (2537 : 33-34) ได้ให้ทรรศนะว่า หลักสูตรการฝึกอบรมจะต้องคำนึงถึง

1. เป็นวิชาที่จะตอบสนองหรือแก้ปัญหาของวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
แก้ปัญหาของหน่วยงาน มิใช่วิชาเข้มข้นเกินแต่ควรเข้มวิชา
2. วิชาในหลักสูตรจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เป็นลายลักษณ์อักษร มีรายละเอียดหรือสาระสำคัญของวิชา (Course description) ขึ้นไว้ เพื่อให้การดำเนินการ การสอนของวิทยากรตรงตามวัตถุประสงค์ตามต้องการของผู้จัดการฝึกอบรม
3. ระยะเวลาที่เหมาะสมแก่ความจำเป็น เวลาที่จะอำนวยให้ผู้เข้าอบรม เวลาที่เหมาะสมช่วงว่างหรือช่วงที่มีงานน้อยของหน่วยงาน ฯลฯ เป็นต้น

เทอดสกุล ยุญชานนท์ (2535 : 54-55) ได้ให้ทรรศนะว่า หลักสูตรการฝึกอบรมคือกระบวนการจัดประสบการณ์ทั้งหมดทั้งที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมณ์ตัวและไม่รู้ตัว ทั้งนี้เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะตลอดจนเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การหรือหน่วยงาน

หลักสูตรการฝึกอบรมนับได้ว่าเป็นหัวใจของการฝึกอบรม เป็นตัวกำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลากรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การหรือหน่วยงาน จึงมีความสำคัญ ดังนี้ คือ

1. หลักสูตรการฝึกอบรม เป็นเครื่องชี้แนวทางในการปฏิบัติงานของวิทยากร
2. หลักสูตรการฝึกอบรม แนวทางในการกำหนดเนื้อหา กิจกรรมสื่อการฝึกอบรมและการประเมินผลการฝึกอบรม
3. หลักสูตรการฝึกอบรม จะต้องเกิดจากการหาความจำเป็น และวิเคราะห์ในการฝึกอบรม
4. หลักสูตรการฝึกอบรม เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรได้รับสิ่งใดบ้าง อันเป็นประโยชน์แก่ตนเองและแก่หน่วยงานหรือองค์การ
5. หลักสูตรการฝึกอบรม ต้องมีความคล่องตัว สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่างๆ ได้อย่างดี
6. หลักสูตรการฝึกอบรม ต้องจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน หลักสูตรการฝึกอบรมต้องเน้นการประเมินผลโครงการฝึกอบรม และติดตามผลการฝึกอบรม
7. หลักสูตรการฝึกอบรม ย่อมเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการในทุกๆด้านของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

พัฒนา สุขประเสริฐ (2541 : 35-37) ได้ให้ทรรศนะว่า หลักสูตรการฝึกอบรมหมายถึง ความรู้และประสบการณ์ การเรียนรู้ที่จัดให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการของโครงการ ส่วนที่สำคัญของหลักสูตรที่จะต้องพิจารณาได้แก่ วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม เนื้อหาสาระที่จัดและควรระบุเป็นรายหัวข้อวิชา และระบุกิจกรรม

การเรียนการสอน และการประเมินผล การจัดหลักสูตรนั้นจะต้องให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการ ในการฝึกอบรมซึ่งควรจะได้พิจารณา ดังนี้คือ

1. เป็นวิชาที่ตอบสนองหรือแก้ปัญหาตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือแก้ไขของหน่วยงาน
2. วิชาที่ระบุในหลักสูตรควรกำหนดวัตถุประสงค์เป็นลายลักษณ์อักษร มีรายละเอียดและสาระสำคัญของวิชาเพื่อให้การดำเนินงาน หรือการสอนของวิทยากรตรงตามวัตถุประสงค์ และความต้องการของผู้จัดการฝึกอบรม
3. พิจารณาระยะเวลาที่เหมาะสมแก่ความจำเป็น เวลาที่จะอำนวยความสะดวกของผู้เข้าอบรมหรือช่วงที่หน่วยงานมีงานเข้ามาน้อย
4. คำนึงถึงการระดมทรัพยากรต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

หลักสูตรการฝึกอบรมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการฝึกอบรม เพราะเป็นการประมวลกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดการพัฒนาในทุกด้าน ตามที่ความต้องการหลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจของการฝึกอบรม เพราะจะเป็นแนวทาง ให้ผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม และวิทยากรได้ยึดถือและปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมที่กำหนดไว้หลักสูตรฝึกอบรมที่ดีจะไม่เพียงแต่มุ่งให้เกิดการพัฒนาขึ้นในตัวบุคคลเท่านั้น แต่จะต้องตอบสนองความต้องการทางสังคมคือให้บุคคลที่ได้รับการพัฒนานั้น สามารถทำงานอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ด้วยเหตุนี้หลักสูตรฝึกอบรมจึงไม่ควรที่จะมุ่งการถ่ายทอดเนื้อหาสาระวิชาการเท่านั้น แต่ควรรวมประสบการณ์และกิจกรรมที่เป็นการเสริมสร้างคุณธรรม ค่านิยม จริยธรรม และความเชื่อในทางที่ถูกต้องเหมาะสม ให้แก่บุคคลผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำให้บุคคลนั้นสร้างเสริมคุณธรรม ค่านิยม จริยธรรม และความเชื่อในทางที่ถูกต้องเหมาะสม ให้แก่บุคคลผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำให้บุคคลนั้นสามารถครองตน คือ ดำรงตำแหน่งได้อย่างเหมาะสมแก่สถานะและโอกาสครองตน คือ ปกครองบังคับบัญชาหรือนำผู้อื่นให้เกิดความเชื่อความศรัทธาและยอมรับทำตามได้ และครองงาน คือ ทำงานให้สำเร็จด้วยความร่วมมือของผู้อื่น

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2526 : 4-8) กล่าวว่า ลักษณะหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้นไว้ว่าหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นไม่เกิน 300 ชั่วโมง จัดให้เป็นหลักสูตรรายวิชาให้แต่ละรายวิชาจบในตัวเอง แต่ละวิชาอาจใช้เวลาเรียนเพียงสั้นๆ เช่น 15 ชั่วโมง, 30 ชั่วโมง, 60 ชั่วโมง หรือตามความสั้นยาวและยากง่ายของเนื้อหา นั้น เมื่อเรียนจบหลักสูตรแต่ละรายวิชาแล้วถือว่าจบหลักสูตรนั้นๆ ผู้เรียนจะออกไปก็ได้หรือต้องการเรียนต่อในรายวิชาอื่นก็สามารถทำ ในการกำหนดเนื้อหาให้เรียนต่อเนื่องกันอาจกำหนดเป็น 100 ชั่วโมง หรือ 200 ชั่วโมง ตามความเหมาะสมกับสภาพขีดความสามารถของผู้จัด และเพื่อให้การกำหนดหลักสูตรมีความยืดหยุ่นคล่องตัวและเป็นไปตามสภาพความต้องการของแต่ละท้องถิ่น จึงเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเป็นผู้พิจารณากำหนดหลักสูตรได้เอง โดยพิจารณาอนุมัติของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ฉะนั้นพอที่จะกล่าวสรุปได้ว่า หลักสูตรระยะสั้นนั้นผู้เรียนสามารถเรียนรายวิชาต่างๆ

ได้ตามความสนใจและความต้องการตามความถนัด ความสามารถของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเพื่ออาชีพ เป็นการศึกษาเพื่ออาชีพ เป็นกระบวนการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ไปในอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง

ความหมายของการฝึกอาชีพ

สุวณิ ดิเรกวัฒน์ (2538 : 41-43) การฝึกอาชีพ หมายถึง การฝึกเพื่อเพิ่มความรู้และความถนัด (Aptitudes) ความชำนาญงาน (Skills) และความสามารถ (Abilities) ของพนักงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานโดยตรง (Operative Employees) กระทำได้ในรูปต่าง ๆ ดังนี้

1. การฝึกในขณะที่ปฏิบัติงาน (On-the-job Training) วิธีนี้นิยมใช้กันมาก เพราะไม่ต้องใช้เครื่องมือ หรือการลงทุนมากนัก แต่มีผลตอบแทนในขณะที่ฝึกและยังได้ผลงานจากคนงานที่ฝึกหัดอีกด้วย แต่หากมีการประเมินผลกันจริง ๆ แล้ว การฝึกเช่นนี้ จะเป็นการฝึกที่ไม่ประหยัดหรือมีประสิทธิภาพมากนัก นอกจากนี้ การฝึกนั้นจะมีการเตรียมการและมีการติดตามผลการฝึกนั้นด้วย

2. การฝึกจำลองแบบ (Vestibule Training) คือ การฝึกงานระยะสั้นภายใต้สภาพการทำงานจริง โดยสร้างสถานที่ เครื่องจักรและอุปกรณ์ เลียนแบบของจริง การฝึกแบบนี้มีประโยชน์ที่สามารถฝึกคนงานได้ครั้งละหลาย ๆ คน โดยใช้เวลาไม่มากนัก เป็นการป้องกันการเกิดความเสียหายแก่ผลผลิต หรือเครื่องจักรและอุปกรณ์ เมื่อคนงานเหล่านั้นได้เข้ามาทำงานแล้วจริง ๆ หรือการเกิดความเสียหายนั้นจะน้อยกว่าที่ไม่มีการฝึกก่อนทำงาน

3. การฝึกช่างลูกมือ (Apprenticeship Training) เป็นการฝึกหัดลูกมือ เพื่อให้เป็นช่างฝีมือใช้กันมากในการฝึกช่างประเภทต่าง ๆ เช่น ช่างเงิน ช่างทอง ช่างทาสี ช่างทำท่อ ช่างเย็บจักร ช่างไฟฟ้า ช่างแกะสลัก ช่างยนต์ ช่างวิทยุและโทรทัศน์ ช่างกล ช่างพิมพ์ ช่างปูน

การฝึกช่างฝีมือจะต้องฝึกด้วยการปฏิบัติ ไม่ใช่เรียนแต่ในหนังสือแล้วจะเป็นช่างฝีมือได้ การฝึกช่างฝีมือจึงมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 อย่าง (เทียน อชกุล, 2536 : 11) คือ

- เครื่องมือและเครื่องจักรที่สมบูรณ์แบบและทันสมัย
- วัสดุ สิ่งของที่จะนำมาใช้ในการฝึก
- ครูฝึกที่มีความชำนาญ เชี่ยวชาญและมีทักษะ

4. การฝึกภาคปฏิบัติ (Intenship Training) การฝึกแบบนี้ที่รู้จักกันมาก คือ การฝึกแพทย์หลังจากสำเร็จการศึกษาภาคทฤษฎีแล้ว แต่ในอุตสาหกรรม และธุรกิจก็ใช้การมากในการฝึกช่าง หรือคนงานที่คุมเครื่องจักรต่าง ๆ เช่น ช่างเครื่องยนต์ ช่างกล พนักงานอัดฉีด นักบัญชี เป็นต้น

การฝึกแบบนี้ดีที่ผู้ฝึกได้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ช่วยการทำงานได้ผลเร็วขึ้น และป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับเครื่องจักรและอุปกรณ์ แต่เป็นการฝึกที่ต้องใช้เวลาทำให้ทั้งผู้ฝึกและผู้รับการฝึกเกิดความเบื่อหน่าย

5. การฝึกเพื่อเปลี่ยนอาชีพและยกระดับฝีมือ (Retraining or Upgrading Training) หากตลาดแรงงานมีแรงงานมาก แต่ฝีมือยังด้อยไม่เหมาะสมกับความต้องการของอุตสาหกรรม การฝึกแบบนี้จะช่วยได้มาก เพราะสามารถฝึกคนเพื่อเปลี่ยนอาชีพ หรือเพิ่มฝีมือ และสามารถได้

6. การฝึกหลักสูตรเร่ง (Accelerated Training) การฝึกประเภทนี้ส่วนใหญ่รัฐเป็นผู้ดำเนินการโดยฝึกผู้ใหญ่ หรือคนงานไร้ฝีมือให้เป็นคนงานกึ่งฝีมือหรือคนงานฝีมือในระยะเวลาอันสั้น

ส่วนประกอบของหลักสูตร

สมหวัง คุรุรัตน์ (2539 :70-72) ได้ให้ทรรศนะว่า หลักสูตรการฝึกอบรมประกอบด้วย

1. หัวข้อวิชา หมายถึงเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้อง จำเป็นและเหมาะสมกับหัวเรื่องหรือโครงการฝึกอบรมที่ได้กำหนดไว้ แล้ว เช่นโครงการพัฒนาใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น หัวข้อวิชาต้องประกอบด้วย 1. วิชาการระบบปฏิบัติการ (6 ช.ม.) 2. โปรแกรมสำเร็จรูป LOTUS (12 ชั่วโมง) 3. โปรแกรมสำเร็จรูป DBASE (18 ช.ม.) 4. การฝึกปฏิบัติการใช้คอมพิวเตอร์โดยแบ่งการฝึกอบรมเป็นภาคเข้าเรียนทฤษฎี ภาคปายทดลองปฏิบัติพร้อมกันนั้นเพื่อให้โครงการฝึกอบรมสมบูรณ์มากขึ้น ก็สามารถบรรจุหัวข้อวิชาการเขียนโปรแกรมพื้นฐาน เช่นการเขียนรูปภาพ หรือตัวหนังสือสวยๆ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นส่วนเสริมหลักสูตรมีความหลากหลาย และไม่เคร่งเครียดจนเกินไป

2. กำหนดระยะเวลา หลักสูตรหนึ่งๆ ย่อมจะใช้เวลาการเรียนรู้แตกต่างกันตามตัวอย่างโครงการพัฒนาการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ที่กล่าวมาแล้วนั้น จำเป็นต้องใช้เวลาประมาณ 2 สัปดาห์ หรือมากกว่า กำหนดระยะเวลาเหล่านี้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องจะเป็นผู้บอกได้ว่าต้องใช้เวลาในแต่ละหัวข้อวิชาเท่าใด

3. การจัดลำดับหัวข้อวิชา เป็นการจัดลำดับหัวข้อวิชาที่จะเรียนให้เรียนรู้ เช่นวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยทั่วไปมักจะเริ่มลำดับความรู้กันตั้งแต่แนวความคิด ความสำคัญ เรื่อยลงไปจนถึงการบริหาร และการดำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น โดยทั่วไปแล้วจะนิยมให้เรียน วิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ก่อนจะเรียนวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นวิชาการระดับก้าวหน้าหรือระดับพิสดารกล่าวพื้นฐานดังกล่าวมาแล้ว ด้วยเหตุนี้การจัดหลักสูตรฝึกอบรมก็เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องพิจารณาจัดลำดับวิชาที่เป็นพื้นฐานความรู้ไว้ก่อนวิชาก้าวหน้าและภาคปฏิบัติ หนึ่งเพื่อให้การจัดลำดับหัวข้อวิชาเป็นหมวดหมู่ที่นิยมที่จะจัดให้มีหมวดวิชาเรียงไว้เป็นหมวดๆ เช่นหมวดวิชาจิตวิทยา หมวดการบริหาร หมวดการปฏิบัติ ซึ่งในแต่ละหมวดจะบรรจุหัวข้อวิชาตามลำดับของความเหมาะสมไว้

4. กำหนดวัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชา กล่าวคือ แต่ละหัวข้อวิชาควรจะต้องบอกให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชาเหล่านั้นว่า แต่ละหัวข้อวิชาต้องการให้ผู้เข้ารับการ

ฝึกอบรมเรียนรู้อะไร หรือต้องการให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอะไรบ้างหลังจากรับการฝึกอบรมแล้ว

5. การจัดทำตารางสอนซึ่งประกอบด้วยหัวข้อวิชา ชั่วโมงการสอน ชื่อผู้สอน สถานที่สอน เป็นการกำหนดการปฏิบัติงานให้ทราบทั่วถึงกันว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ใครทำอะไรบ้าง กำหนดการนี้จะช่วยบอกเป็นตารางการปฏิบัติ และป้องกันการปฏิบัติซ้ำซ้อนกันได้ ถ้าได้มีการจัดทำตารางสอนไว้ล่วงหน้าให้ทราบทั่วกันกำหนดเทคนิคการฝึกอบรม ปกติแล้วเทคนิคการฝึกอบรมเป็นเรื่องความถนัดเฉพาะตัวของวิทยากร แต่ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอาจจะมีความต้องการให้เกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงขึ้นให้ได้ และเชื่อมั่นว่าจะเกิดผลตามที่ต้องการได้หากใช้เทคนิคการฝึกอบรมตามที่ตนเองได้พิจารณา หรือเคยทดลองมาแล้ว ผู้รับผิดชอบอาจจะกำหนดเทคนิคลงไปเป็นหลักสูตรแต่ละหัวข้อวิชาว่าควรใช้เทคนิคการฝึกอบรมประเภทใด เช่น ใช้การบรรยาย การประชุมซินดีเคท เทคนิคการระดมสมอง เทคนิคการสาธิต เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอาชีพ

นงเยาว์ (2537 : 25) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการจัดการฝึกอาชีพพระยะสั้น

1. เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และมีปริมาณเพียงพอในสาขาอาชีพต่าง ๆ
2. เพื่อแก้ปัญหาการว่างงาน การทำงานระดับต่ำ ทั้งทางด้านรายได้และเวลาการทำงาน
3. เพื่อเพิ่มโอกาสในการยกระดับฝีมือแรงงาน
4. เพื่อสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมอย่างรวดเร็ว
5. เพื่อสร้างระบบและกลไกการประสานงานการฝึกอาชีพพระยะสั้นให้ครบวงจรทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิผลของการจัดการฝึกอาชีพพระยะสั้น

สุวาณี (2538 : 43-44) หลักการในการจัดการฝึกอาชีพพระยะสั้น ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีลักษณะดังนี้

1. การจัดการฝึกอาชีพพระยะสั้นจะต้องมีเป้าหมายพร้อมทั้งขั้นตอนและระดับความรู้และทักษะที่ผู้ได้รับการฝึกพระยะสั้นพึงมีอย่างชัดเจนหลังจากได้รับการฝึกอบรมแล้ว
2. การจัดการฝึกอาชีพพระยะสั้นต้องจัดให้ครบวงจร กล่าวคือ จะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้สูงในการมีงานทำ อันหมายถึง การประกอบอาชีพส่วนตัว หรือการเพิ่มรายได้ หรือการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต และคุณภาพของการผลิต หรือความก้าวหน้าในอาชีพนั้นด้วย

3. การจัดการฝึกอาชีพพระยะสันต้องมีลักษณะยืดหยุ่น ดัดแปลงและปรับปรุงได้เสมอ มีความคล่องตัวสูง และเน้นให้ได้ความรู้โดยเฉพาะทักษะซึ่งเป็นผลของการฝึกอบรมให้มากยิ่งขึ้น

4. การจัดการฝึกอาชีพพระยะสันต้องมีมาตรการเบื้องต้น ในการควบคุมคุณภาพด้านทักษะและความรู้ของผู้รับการฝึก โดยหน่วยงานที่จัดการฝึกอาชีพพระยะสัน

5. การให้บริการการฝึกอาชีพพระยะสัน จะต้องคำนึงถึงผู้ที่ไม่มีงานทำเป็นกลุ่มเป้าหมายอันดับแรกและผู้ทำงานระดับต่ำเป็นอันดับต่อมามากกว่าจะจัดบริการเพื่อระดับความรู้ให้แก่ผู้ที่มีงานทำอยู่แล้ว หรือผู้ที่เพียงต้องการความรู้พิเศษ แต่ไม่มีความรู้ดังกล่าว ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรมีจำกัด

6. ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทมากขึ้น ในการจัดการฝึกอาชีพพระยะสัน เพื่อให้มีอาชีพโดยเฉพาะในส่วนภูมิภาค

พจน์ (2527 : 18-19) กล่าวว่า ประเทศไทยมีหน่วยงานหลายแห่งที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน แต่ที่สำคัญมี 3 แห่ง คือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดการศึกษาเป็นหลักสูตรระยะสั้นในโรงเรียน ผู้ใหญ่ประจำที่โดยมีระยะเวลาเรียนอยู่ระหว่าง 150 – 300 ชั่วโมง ในสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม คหกรรม เกษตรกรรม และธุรกิจ โดยเปิดสอนภาคค่ำในโรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา สำหรับห้องที่ที่ห่างไกลจะจัดโรงเรียนผู้ใหญ่แบบเคลื่อนที่ไปให้บริการ โดยจะเปิดสอนวิชาที่นำไปประกอบอาชีพได้ทันทีที่เรียนจบ เช่น ตัดผม ตัดเสื้อ ช่างเครื่องยนต์ ช่างวิทยุ ช่างไฟฟ้า เป็นต้น หากมีกลุ่มใดสนใจจะเรียนวิชาชีพอื่น ๆ ก็สามารถจัดกลุ่มมาให้ได้อย่างน้อย 15 คน แล้วยื่นคำขอยังอำเภอ และจังหวัด เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติแล้ว จะสามารถเปิดเรียนได้ทันที トラบที่มีผู้สอนและอุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอ ซึ่งผู้สอนอาจมาจากบุคคลในชุมชนนั้น ๆ ก็ได้

กรมอาชีวศึกษา จัดการศึกษานอกระบบในวิทยาลัยสารพัดช่าง รับผิดชอบปีละ 4 หลักสูตร 4 เดือน เปิดสอนสาขาวิชา ช่างยนต์ ช่างวิทยุ โทรทัศน์ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์และเปิดสอนหลักสูตร 1 ปี ให้แก่ผู้สำเร็จ มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า ในสาขาวิชาดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจัดฝึกอบรมแรงงานให้แก่ประชาชนวัยทำงานให้มีฝีมือพอที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ โดยแยกหลักสูตรการอบรมออกได้ดังนี้

การฝึกอบรมเพื่อเตรียมเข้าทำงาน เป็นการให้โอกาสแก่ผู้ไม่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนและผู้ว่างงานที่มีอายุระหว่าง 16 – 25 ปี จบการศึกษาตั้งแต่ ป.4 – ม.ศ.3 หรือเทียบเท่าซึ่งไม่เคยมีความรู้ด้านช่างมาก่อน หลักสูตรจะเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎีใช้เวลาฝึกอบรม 3 – 11 เดือน ในสาขาวิชาช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อม ช่างก่อสร้าง ช่างยนต์ เป็นต้น

การฝึกอบรมให้แก่หน่วยราชการเป็นการให้บริการแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตามความต้องการของหน่วยงานเหล่านั้น

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (2536 : 24-27) กล่าวว่า หน่วยงานของรัฐและเอกชนกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนปัจจุบันมีการฝึกอาชีพระยะสั้นอย่างกว้างขวาง โดยหลายหน่วยงานทั้งในภาคราชการและเอกชน การจัดฝึกอาชีพมีหลายรูปแบบ ตั้งแต่การฝึกอบรมเฉพาะทางอย่างเดียว จนถึงการฝึกอาชีพที่แทรกอยู่ในการฝึกแบบอื่น ซึ่งส่วนใหญ่จัดอยู่ในรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1. หน่วยงานของรัฐ

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นผู้รับผิดชอบกระจายการฝึกไปทั่วทุกภาคของประเทศในรูปแบบของการฝึกอาชีพของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานกลาง และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค โดยการอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นให้แก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งคนว่างงานให้มีความรู้ สามารถประกอบอาชีพในตลาดแรงงานได้และจัดการฝึกอาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างกลโรงงาน ช่างก่อสร้าง ช่างเขียนแบบ ช่างเชื่อม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังจัดการฝึกอบรมเพื่อยกระดับฝีมือแรงงานให้แก่คนงานที่มีงานทำอยู่แล้ว ในธุรกิจ อุตสาหกรรม และฝึกตามความต้องการของสถานประกอบการอีกด้วย

กรมประชาสงเคราะห์ ให้การศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่เด็กและเยาวชนที่ต้องการรับการสงเคราะห์ เช่น จัดอบรมวิชาการเกษตรให้แก่สมาชิกนิคมสร้างตนเอง จัดอบรมวิชาชีพให้แก่คนพิการให้สามารถประกอบอาชีพได้โดยไม่เป็นภาระสังคม จัดอบรมวิชาชีพให้แก่หญิงที่ต้องโทษฐานค้าประเวณีให้สามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัวเมื่อพ้นโทษแล้ว จัดอบรมวิชาชีพให้แก่คนของทานเพื่อให้มีความรู้ และให้การศึกษาต่าง ๆ ในศูนย์เยาวชน

กรมการจัดหางาน โดยกองส่งเสริมและแนะแนวอาชีพจัดอบรมแนะแนวความรู้ในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนทั่วไป เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถนำไปประกอบอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

การพัฒนาชุมชน จัดฝึกอบรมแก่เยาวชนและประชาชนหลายประเภท เช่น การฝึกอบรมเยาวชนระดับหมู่บ้าน ตำบล ให้มีวิชาชีพติดตัว ณ ศูนย์พัฒนาอาชีพโดยอบรมสตรีในชนบทให้สามารถยกมาตรฐานการครองชีพให้ดียิ่งขึ้น การจัดฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาชุมชน การจัดอบรมผู้นำเยาวชนให้มีความรู้ทั่วไป และความรู้ทางวิชาชีพในศูนย์เยาวชน เป็นต้น

กรมราชทัณฑ์ ให้การศึกษาด้านวิชาสามัญและวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง เพื่อจะได้นำความรู้ประกอบอาชีพและเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้ความรู้ด้านวิชาชีพ วิชาสามัญและความรู้ทั่วไป เช่น การศึกษาผู้ใหญ่ชั้นมูลฐาน การศึกษาผู้ใหญ่เบ็ดเสร็จ การศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 1-5

การศึกษาในโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ การศึกษาแบบกลุ่มสนใจ เป็นต้น เป็นการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งให้เยาวชนและผู้ใหญ่ที่ไม่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนภาคปกติ ได้รับความรู้ด้านวิชาชีพและวิชาสามัญด้วย

กรมอาชีวศึกษา ให้การศึกษาด้านวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นแก่เยาวชนและผู้ใหญ่ เพื่อให้มีความรู้ที่จะนำไปประกอบอาชีพระดับกึ่งผู้ชำนาญงาน โดยจัดการสอนในโรงเรียนสารพัดช่าง

การส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นผู้ให้ความรู้สายวิชาชีพและความรู้ทั่วไปแก่พนักงานและประชาชน ผู้สนใจในกิจการอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น อุตสาหกรรมนครสวรรค์ หัตถกรรมไทย และอุตสาหกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการขยายอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ในประเทศไทยให้มากขึ้น อันจะยกระดับการครองชีพและรายได้ต่อไป

กรมวิชาการเกษตร ให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่ประชาชนที่มีอาชีพอยู่แล้วให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาอาชีพของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

กรมส่งเสริมสหกรณ์ ให้ความรู้ทางทฤษฎีและปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ สหกรณ์

กองอำนวยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยการฝึกอบรมเยาวชนในท้องถิ่นกันดาร และห่างไกลการคมนาคมให้มีลักษณะผู้นำและมีวิชาชีพเพื่อพัฒนา ตนเองและท้องถิ่นให้เจริญยิ่งขึ้น

กระทรวงยุติธรรม มีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางให้การศึกษาวินัยสามัญ และวิชาชีพระยะสั้นแก่เด็กและเยาวชนที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี ที่ต้องโทษตามคำสั่งศาล

ทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันระดับอุดมศึกษา จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อการให้ความรู้ และจัดอบรมให้ผู้ที่มีความสนใจทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพแก่ผู้ที่สนใจทั้งในและนอกสถาบัน

2. หน่วยงานเอกชนที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้แก่

ประเภทโรงเรียน โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่ใช้หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ รับนักเรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าศึกษาต่ออีก 3 ปี โดยสอนวิชาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างฝีมือ ศิลปหัตถกรรม ช่างกลโรงงาน ช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าและเสริมสวย การเกษตร และคหกรรมศาสตร์ประเภทสมาคม ชมรม กลุ่ม เป็นสมาคม ชมรมหรือกลุ่มของเอกชนที่ดำเนินการให้การศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยจัดกิจกรรมอบรมความรู้ด้านวิชาชีพ ได้แก่ การเกษตร พลศึกษา นันทนาการ เป็นต้น

ชมรมที่จัดการศึกษานอกระบบ ได้แก่ ชมรมbungชาวไซอาชีพ ชมรมแม่บ้านพิทักษ์ไทย เป็นต้น สำหรับกลุ่มต่าง ๆ ที่ให้การศึกษาออกโรงเรียนโดยเฉพาะการสอนวิชาชีพทางด้าน คหกรรมศาสตร์ ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านทหารบก กลุ่มภริยาทหารเรือ เป็นต้น

ประเภทมูลนิธิ เป็นหน่วยงานเอกชนที่ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ผู้รับบริการ ได้แก่ ความรู้ด้านอาชีพ การศึกษาสาธารณสุข เช่น มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นต้น

ประเภทองค์การ ได้แก่ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกให้การอบรมวิชาชีพให้ทหารและครอบครัวทหารผ่านศึกประจำการ และทหารผ่านศึกพิการ ได้มีความรู้ความสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้พอสมควร

ประเภทหน่วยธุรกิจ อุตสาหกรรม โรงงาน ได้แก่ หน่วยงานเอกชนที่สอนวิชาชีพด้านเสริมสวย การท่องเที่ยว การพยากรณ์ เป็นต้น

สรุปแนวคิดที่เกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอาชีพ

หลักสูตรฝึกอาชีพ เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาคน ในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม อนามัย และจิตใจ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในสังคม เพราะเนื่องจากสภาวะสังคม และเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ มาก อันได้แก่ ปัญหาการว่างงาน ส่งผลให้ผู้ว่างงานกลายเป็นภาระของครอบครัว ส่งผลให้ครอบครัวที่มีปัญหากลายเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ ดังนั้นหลักสูตรฝึกอาชีพ จึงเป็นหลักที่พัฒนาคนโดยตรง และส่งผลให้เกิดการแก้ปัญหาในทุกๆ ด้าน

3. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การศึกษา

ชาร์นซ์ อุดมไพจิตรกุล (2543 : 3) กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์การศึกษา คือ การศึกษาวิธีการการจัดสรรทรัพยากรพัฒนาคน ทำโดยการจัดการศึกษา การฝึกอบรม และการพัฒนา โดยการประยุกต์ทฤษฎี และวิธีวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อตัดสินใจกำหนดนโยบายการลงทุนทางการศึกษา รวมทั้งการตัดสินใจแก้ปัญหาการลงทุนทางการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเพิ่มมูลค่าภายใน (Extrinsic Value) กับประชากรของประเทศ

บุญพุ่ม เสนารักษ์ (2531 : 2) ได้ให้ความหมายของเศรษฐศาสตร์การศึกษาว่า เศรษฐศาสตร์การศึกษาเป็นวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์แขนงหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการนำเอาทรัพยากรซึ่งมีจำกัดไปผลิตเป็นสินค้าและบริการทางการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ อันจะยังผลให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพสูงขึ้น ทั้งทางด้านความรู้ความสามารถ สติปัญญา อารมณ์ ทักษะ และอื่น ๆ แล้วจำแนกแจกจ่ายไปยังประชาชนผู้บริโภคสังคมอย่างทาวถึงและมีประสิทธิภาพ

คานท์ และ เจสค์ (บุญคง หันจางสิทธิ์.3 : 2540 ; อ้างอิงจาก Chon and Geske : n.d.) ให้คำจำกัดความของเศรษฐศาสตร์การศึกษา ว่าเป็นการศึกษาถึงเรื่องมนุษย์และสังคมที่จะเลือกใช้ทรัพยากรที่มีค่าและหาได้ยากไปใช้ในการผลิต การฝึกอบรมชนิดต่าง ๆ และไปพัฒนาความรู้ ความชำนาญ จิตใจ อุปนิสัย และบุคลิกภาพ และอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความชำนาญ และสิ่งดีงามทั้งหลายที่ได้จากการฝึกอบรมและการศึกษานั้นไปยังบุคคล กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบันและอนาคต

พอล เอ แซมมวลสัน (บุญคง หันจางสิทธิ์.3 : 2540 ; อ้างอิงจาก Paul A. Samuelson : n.d.) ให้ความหมายของเศรษฐศาสตร์การศึกษาว่าเป็นการศึกษาถึงเรื่องมนุษย์และสังคมที่จะเลือกใช้ทรัพยากรที่มีคุณค่าและหาได้ยากไปผลิตสินค้าและบริการชนิดต่าง ๆ ตลอดช่วงเวลา ไม่ว่าจะเลือกใช้ชิ้นนั้นจะผ่านการชำระเงินหรือไม่ก็ตาม และแจกจ่ายสินค้าและบริการนั้นเพื่อการบริโภคในปัจจุบันและอนาคตของคนและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคม

จอร์จ ฮอร์สธอร์ม (2531 : 23) กล่าวว่า ตามหลักวิชาเศรษฐศาสตร์ ถือว่าการศึกษาคือกระบวนการผลิต (Production Process) ซึ่งจะช่วยให้เปลี่ยนแปลงคุณภาพของมนุษย์ให้ดีขึ้นมีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์เรียกว่า “ทุนมนุษย์” การลงทุนทางการศึกษาจึงเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการสร้างหรือสะสมทุนมนุษย์ นักเศรษฐศาสตร์จึงเรียกว่าเป็นการลงทุนทางด้านมนุษย์ (Human Investment)

ธีโอดอร์ ดับเบิลยู สเกาซวี (บุญคง หันจางสิทธิ์. 3 : 2540 ; อ้างอิงจาก Theodore W. Schultz : n.d.) ได้ให้ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์การศึกษา โดยชี้ว่า การลงทุนในการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการอธิบายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และพบว่าปริมาณร้อยละ 20-40 ของผลผลิตรวมที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากการลงทุนทางการศึกษา การลงทุนในการศึกษาทำให้แรงงานมีประสิทธิภาพในการผลิตเพิ่มมากขึ้นทำให้ผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และได้ตั้งข้อสังเกตว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของชาติ (Gross National Product : GNP) หรือมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) เพิ่มขึ้นเร็วกว่าอัตราส่วนที่ใช้จำนวนแรงงานได้เพิ่มขึ้น ทำให้แรงงานมีประสิทธิภาพในการผลิตเพิ่มมากขึ้น ในทำนองเดียวกันจำนวนเครื่องจักรที่ใส่เข้าไปในการผลิตก็มีคุณภาพเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยมิใช่จำนวนอย่างเดียว คุณภาพของเครื่องมือเครื่องจักรที่เพิ่มขึ้นก็เป็นเพราะฝีมือหรือคุณภาพของมนุษย์นั่นเอง

อัมพร วิจิตรพันธ์ (2520 : 15 -17) กล่าวว่า เหตุที่นักเศรษฐศาสตร์ให้ความสนใจแก่การศึกษา เพราะการเป็นการลงทุนที่ก่อให้เกิดผลผลิตเพิ่มจำประเทศต่าง ๆ ทุ่มเททางด้านการศึกษาจำนวนมาก ไม่เฉพาะแต่รัฐบาลเท่านั้นลงทุน เจ้าของโรงเรียนซึ่งจัดการศึกษาเหมือนรัฐบาลก็ได้ทุ่มเทเงินเป็นค่าบำรุงการศึกษา สำหรับตัวผู้ศึกษาเป็นนักเรียน นักศึกษาก็มีการลงทุนและใช้จ่ายเงินเป็นค่าบำรุงการศึกษา ค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือ เครื่องเขียน ค่ารถ ค่าเครื่องแบบ ค่าอาหาร เป็นต้น

ถ้าหากศึกษาถึงแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์สมัยก่อน จะมีความเห็นว่าการศึกษาเป็นการลงทุน ดังเช่น Alfred Marshall ได้กล่าวถึงการศึกษา “เป็นการลงทุน การลงทุนนี้มีคุณค่าสูงกว่าการลงทุนชนิดอื่น” Adam Smith นักเศรษฐศาสตร์ในกลุ่มคลาสสิก ยังเห็นว่าการศึกษาเป็นการลงทุน เพราะทรัพย์สินของชาติ (the Wealth of Nations) เพิ่มขึ้นได้จากคนงานใช้ฝีมือที่ตนได้ร่ำเรียนลงทุนแสวงหามา ในสมัยใหม่ศาสตราจารย์ Theodore Schultz ก็เห็นด้วยในเรื่องการศึกษาเป็นการลงทุนว่า “ทรัพยากรคนเป็นรูปหนึ่งของทุน” เขาเป็นผู้คิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่นำมาหาคำนวณหาผลตอบแทนในการลงทุนด้วยการศึกษา (Rate of Return on Education Investment)

การลงทุนได้แก่การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือรัฐบาลนำเงินไปใช้จ่าย เพื่อก่อให้เกิดหรือช่วยให้เกิดผลผลิตและบริการ ผู้ลงทุนได้รับผลตอบแทน

การศึกษาเป็นการลงทุนเพราะเข้าหลักเกณฑ์ตามความหมายข้างต้น คือ

1. ผู้ลงทุนมีทั้งรัฐบาลและเอกชน นำเงินมาซื้อที่ดินสร้างโรงเรียน จ้างครูอาจารย์ซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนและอื่น ๆ

2. ก่อให้เกิดผลผลิต ในรูปของผู้สำเร็จการศึกษาและได้รับวิชาความรู้ไปประกอบอาชีพผลิตเป็นสินค้าและบริการต่าง ๆ อาจมีผู้แย้งว่า สินค้าและบริการนี้เกิดจากแรงงาน ไม่ได้เกิดจากการศึกษา จริงอยู่แรงงานก่อให้เกิดสินค้าและบริการ แต่พอแรงงานได้รับการศึกษาทำให้สินค้านี้เพิ่มขึ้น ส่วนที่เพิ่มขึ้นนี้ต้องนับว่าเป็นผลจากการศึกษา เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Efficiency)

3. มีผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุน ถ้าผู้ลงทุนเป็นรัฐบาล ได้ผลตอบแทนในรูปคุณภาพของประชากร ลดอาชญากร เก็บภาษีอากรได้เพิ่ม ลดปัญหาเด็กเกเร เป็นผลตอบแทนทางอ้อมที่อาจมองเห็นได้ไม่ชัดถ้าผู้ลงทุนเป็นเอกชนตั้งโรงเรียนหรือวิทยาลัยเอกชน ผลตอบแทนอาจเป็นกำไร หากไม่มุ่งเพื่อกำไรจะมีผลตอบแทนด้านจิตใจ เหมือนการสร้างกุศลอย่างอื่น เป็นผู้มีเกียรติและชื่อเสียงสังคมให้ยกย่อง มีลูกศิษย์จำนวนมาก เป็นที่รู้จักทั่วไป

4. ผลตอบแทนแก่ตัวผู้รับการศึกษา คือ ทำรายได้ผู้สำเร็จการศึกษาเพิ่ม สรุปได้ว่าผู้ที่เรียนสูงขึ้นเท่าใด ก็ทำให้ผู้ได้รับการศึกษานั้นมีรายได้สูงขึ้น เช่น ไทยกำหนดเงินเดือนข้าราชการตามวุฒิทางการศึกษา รายได้จึงเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลเรียนหนังสือสูงขึ้นประกอบกับการเพิ่มเกียรติภูมิและชื่อเสียง ยิ่งทำให้คนชนวนขายเรียนสูงขึ้น เป็นความรู้สึกของคนทั่วไปว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาต่ำหรือไม่ได้เรียนหนังสือเลย ออกทำงานมีรายได้อยู่แต่เป็นงานที่ไม่ค่อยมีเกียรติ เป็นงานใช้แรงกาย รายได้ที่ได้รับนี้จะไม่เพิ่มขึ้นเท่าไรเมื่อทำงานนานไป อาจจะคงตัวหรือลดลงในระยะนาน ส่วนผู้ที่เรียนหนังสือสูง ได้รับการพัฒนาฝีมือและความรู้ บุคคลนั้นอาจขาดรายได้ที่ต้องใช้เวลาเรียนหนังสือแทนที่จะออกทำงาน จึงเรียกรายได้นี้ว่า รายได้ที่เสียไป (Foregone Income) แต่เมื่อจบการศึกษาออกทำงาน รายได้หรือค่าจ้างจะเริ่มต้นสูงกว่าผู้ไม่ได้เรียนหนังสือ ยิ่งทำงานไปนาน ๆ รายได้นี้จะเพิ่มสูงขึ้นมากกว่า

สรุปแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การศึกษา

เศรษฐศาสตร์การศึกษา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการนำเอาทฤษฎี และวิธีการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์มาจัดการด้าน หลักสูตรการศึกษา การวิเคราะห์ต้นทุน – ประสิทธิภาพที่ได้จากการลงทุนทางการศึกษา การวางแผนการศึกษา รวมไปถึงนโยบายต่าง ๆ ทางการศึกษา เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดสรรทรัพยากรมนุษย์

4. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับทุนมนุษย์

บุญคง หันจางสิทธิ์ (15 : 2540) ได้ให้คำจำกัดความของ ทุนมนุษย์(Human Capital) ไว้ว่า คือทักษะและความสามารถต่าง ๆ ที่อยู่ในตัวบุคคลหรือกำลังแรงงาน ส่วนหนึ่ง ได้มาจากการปรับปรุงสุขภาพและโภชนาการ การศึกษา และการฝึกอบรม และอีกส่วนหนึ่ง ได้มาจากการฝึกประสบการณ์ที่มนุษย์จะใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการ

อัมพร วิจิตรพันธ์ (2520 : 15 -16) ได้กล่าวถึงการลงทุนทางการศึกษาว่า หมายถึงการลงทุนที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือรัฐนำเงินไปใช้จ่ายเพื่อก่อให้เกิดผลผลิตและบริการ โดยที่ผู้ลงทุนจะได้รับผลตอบแทน ซึ่งการจัดการศึกษาก็เข้าเกณฑ์การลงทุนดังกล่าว ทำให้พิจารณาได้ว่า การศึกษาเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งด้วยเหตุผลดังนี้

1. การศึกษามีผู้ลงทุนคือ รัฐ เอกชน หรือผู้เรียน โดยการนำเงินงบประมาณ มาซื้อที่ดิน สิ่งก่อสร้าง วัสดุครุภัณฑ์ ตลอดจนการจ้างครูอาจารย์มาสอน
2. มีผลผลิตที่เกิดขึ้นในรูปของผู้สำเร็จการศึกษา ได้รับการศึกษาและได้นำความรู้เหล่านี้ไปประกอบอาชีพผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ
3. มีผลตอบแทนสำหรับผู้เรียนคือ ทำให้ผู้เรียนมีรายได้จากการนำความรู้ที่ได้เรียนมาไปประกอบอาชีพ
4. มีผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุนคือถ้าผู้ลงทุนเป็นรัฐบาลก็จะได้ผลตอบแทนในรูปของประชากรประเทศสามารถอ่านออกเขียนได้ ลดปัญหาด้านสังคมต่าง ๆ เก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลประโยชน์ทางอ้อมที่อาจมองเห็นได้ไม่ชัดเจน

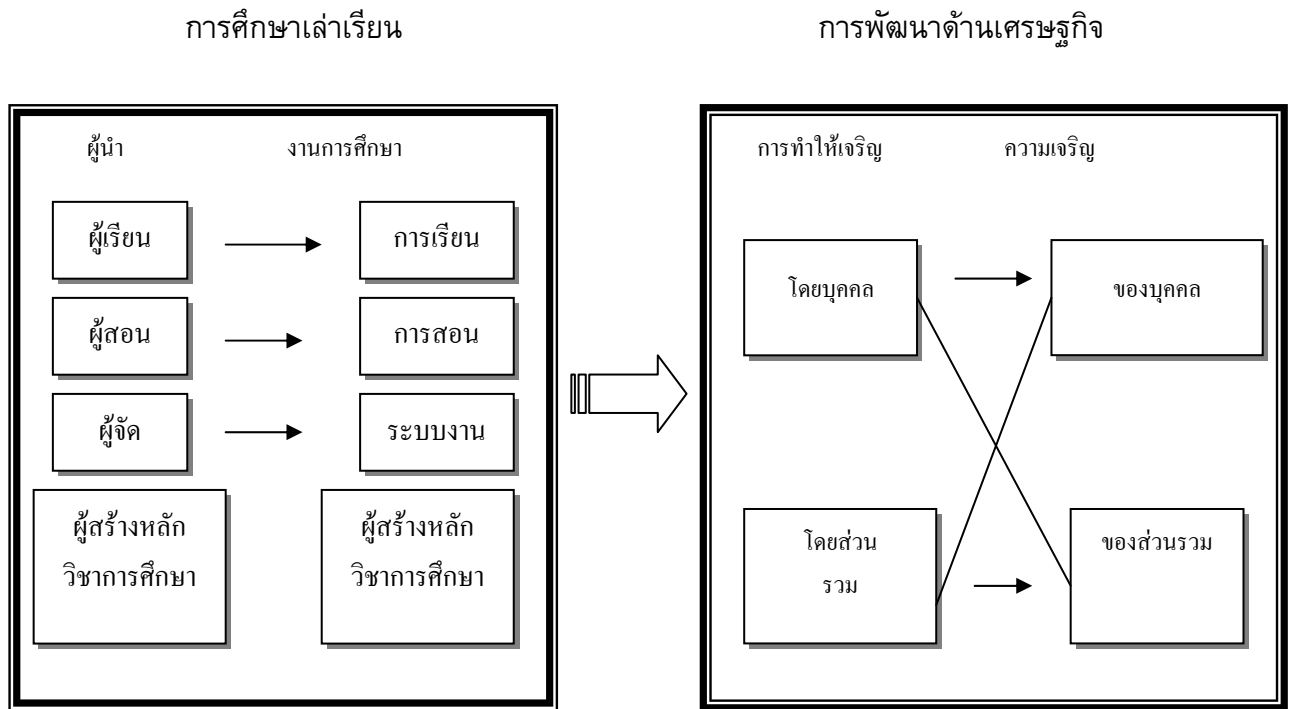
จุฑา มนัสไพบูลย์ (2537 : 41-42) กล่าวว่า ทุนมนุษย์หรือทักษะและความสามารถของมนุษย์นั้น ควรจัดรวมเข้าเป็นทุนประเภทหนึ่ง เรียกว่า ทุนมนุษย์ ซึ่งก็คือ แหล่งสะสมของความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ความชำนาญงานของแต่ละบุคคล การศึกษาและการฝึกอบรมเป็นเรื่องของการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสต็อกของทุนมนุษย์ เมื่อพิจารณาการผลิตในระบบเศรษฐกิจพบว่าปัจจัยการผลิตทั้ง 4 ประการ คือ ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการนั้น มนุษย์เป็นองค์ประกอบของปัจจัยของการผลิตถึง 2 ใน 4 ประการข้างต้น คือเป็นทั้งแรงงานและผู้ประกอบการ และส่วนสำคัญที่สุดในการผลิตของระบบเศรษฐกิจก็คือ แรงงานซึ่งเป็นผู้มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ นั่นก็คือ แรงงานหรือมนุษย์เป็นปัจจัยการผลิต (Product Factor) ในระบบเศรษฐกิจ ในแง่อุปทานของปัจจัยการผลิตในระบบเศรษฐกิจ มนุษย์ก็เป็นอุปทานของปัจจัยการผลิตในระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นมนุษย์จึงเป็นทรัพยากรชนิดหนึ่ง คือ

เป็นทรัพยากรมนุษย์ ในทางเศรษฐศาสตร์เรามักจะเรียกทรัพยากรมนุษย์ว่า ทุนมนุษย์ (Human Capital) อันนอกเหนือไปจากทุนกายภาพ การที่มนุษย์มีฐานะเป็นทุนมนุษย์ เป็นปัจจัยการผลิต และเป็นอุปทานของปัจจัยการผลิตในระบบเศรษฐกิจนั้นก็เพราะว่า

1. การพัฒนาและสร้างทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสร้างด้วยการให้การศึกษา นั้น มีต้นทุนค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นด้วย
2. ผลผลิตที่ได้จากทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะนั้นย่อมทำให้ผลผลิตของชาติเพิ่มขึ้น
3. ค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีผลทำให้ผลผลิตของชาติเพิ่มขึ้น ในที่สุดจะทำให้ความมั่งคั่งของชาติเพิ่มขึ้นด้วย

มาร์แชล (อัมพร วิจิตรพันธ์ และ อัญชลี ค้องคงคา. 2524 : 6 ; อ้างอิงจาก Marshall : n.d.) ได้แสดงความเห็นว่า การที่บิดาพยายามส่งบุตรให้เล่าเรียนเพื่อให้บุตรมีรายได้เลี้ยงชีพตนเองในอนาคตก็เหมือนกับการที่บิดาพยายามลงทุนซื้อเครื่องจักรเพื่อยกให้บุตรเป็นผู้ดูแลและได้ผลผลิตจากเครื่องจักรเป็นรายได้ต่อไปในอนาคต

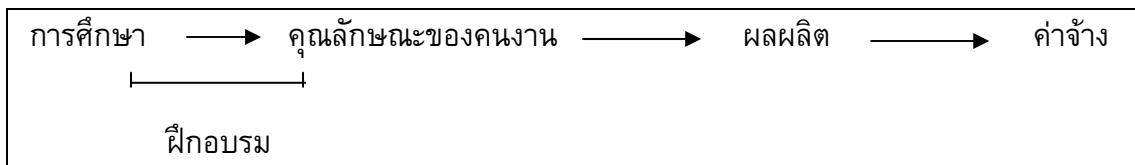
นิตา บุนนาค (2541 : 12) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ จนสามารถเป็นปัจจัยการผลิตที่เรียกว่าปัจจัยทุนหรือ “ทุนมนุษย์” (Human Capital) ได้นั้น ย่อมต้องอาศัยการศึกษาเข้ามาเป็นส่วนเกี่ยวข้อง การให้การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการสะสมทุนมนุษย์ ซึ่งผลที่ได้รับคือ ความรู้ ความชำนาญ และทักษะอันจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แสดงได้ดังภาพ

ภาพประกอบ 2 แสดงกรอบความคิดในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ
 ที่มา : เฉลียว บุรีภักดี. (2532). “การศึกษากับการพัฒนา,” ในเอกสารการสอนชุด
 วิชาการศึกษาลดชีวิต และการศึกษานอกระบบ หน่วยที่ 1-6. หน้า 228.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2532 : 19-20) กล่าวว่า ตามทฤษฎีทุนมนุษย์ ผลผลิตย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของคนงาน ซึ่งรวมถึงสุขภาพร่างกาย สติปัญญา ทักษะ และคุณลักษณะอื่น ๆ ของคนผู้นั้น ดังนั้นถ้าต้องการผลผลิตสูงก็จำเป็นต้องลงทุนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีสมรรถภาพที่ดี การลงทุนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีอยู่ 2 แนวคิด

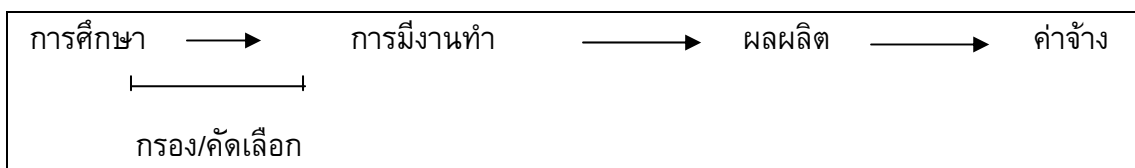
แนวคิดแรก เห็นว่าการศึกษาคือทำ หน้าที่ฝึกคุณลักษณะที่ดีให้คนงาน ซึ่งจะมีผลต่อผลผลิต และต่อค่าจ้างของเขามากต่อหนึ่ง ตามแนวคิดนี้ โรงเรียนจะต้องฝึกอบรมผู้เรียนให้มีความสามารถทุกอย่าง ทั้งความรู้ นิสัยในการทำงานและทักษะ ดังนั้นจึงต้องลงทุนมาก ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 3 แนวคิดที่ 1 ในการลงทุนพัฒนาทุนมนุษย์

ที่มา :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (2532). เอกสารสอนชุดวิชา การศึกษาตลอดชีวิตและ การศึกษานอกระบบ = Lifelong Education and Nonformal Education หน่วยที่ 1-8. หน้า 19-20. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย.

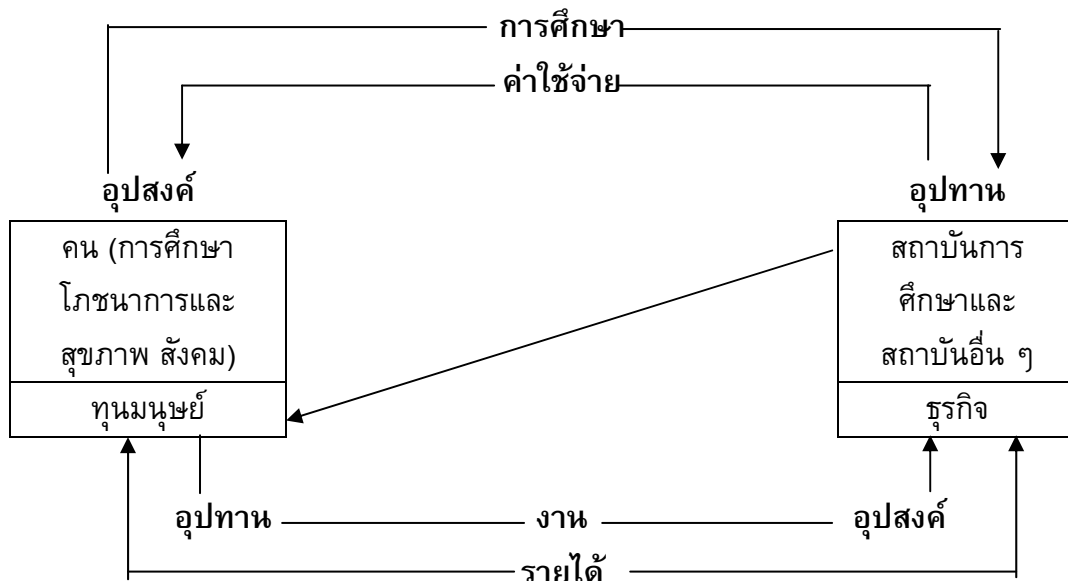
ส่วนแนวคิดที่สอง เห็นว่าการศึกษาคือทำหน้าที่เป็นเครื่องกรองหรือเครื่องมือคัดเลือก เพราะผลผลิตจริง ๆ แล้วไม่ได้ขึ้นกับคุณลักษณะของคนงานแต่ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานมากกว่า โรงเรียนตามแนวคิดนี้ทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนแก่นายจ้าง เพื่อให้ นายจ้างสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการคัดเลือกคนงานและมอบหมายงานที่เหมาะสมให้ทำได้

ภาพประกอบ 4 แนวคิดที่ 2 ในการลงทุนพัฒนาทุนมนุษย์

ที่มา :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (2532). เอกสารสอนชุดวิชา การศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ = Lifelong Education and Nonformal Education หน่วยที่ 1-8. หน้า 19-20. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย.

โดยสรุป ความชำนาญของแรงงานจึงคล้ายกับทุนกายภาพอื่น ๆ เช่น โรงงาน หรือเครื่องจักรซึ่งต้องคอยดูแลรักษาให้มีการเสื่อมสภาพลง และการศึกษา คือ ขบวนการผลิตที่ช่วยเพิ่มทุนมนุษย์ เปลี่ยนแปลงให้มนุษย์มีคุณภาพดีขึ้นเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่ผลิตสินค้าเพื่อเป็นวัตถุดิบในขบวนการผลิตต่อไป กล่าวได้ว่าการศึกษาคือการผลิตทุนมนุษย์ซึ่งจะเป็นวัตถุดิบที่ก่อให้เกิดสินค้าและบริการอีกทอดหนึ่ง ดังนั้น ทุนมนุษย์ (Human Capital) จึงมีความหมายถึงคนซึ่งได้รับการศึกษาให้มีความรู้ในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาเป็นการลงทุนสร้างทุนมนุษย์ทำให้มนุษย์มีความรู้ที่จะก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นในอนาคต ดังภาพ

ภาพประกอบ 5 วงจรเศรษฐกิจประยุกต์กับการศึกษา
 ที่มา : อัมพร วิจิตรพันธ์และอัญชลี ค้อคงคา. (2524). เศรษฐศาสตร์การศึกษา.
 หน้า 10. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สรุปแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทุนมนุษย์

การลงทุนในทุนมนุษย์ (Investment in Human capital) จะสามารถออกมาในรูปของการประเมินผล ซึ่งจะเป็นการสะสมทุนในด้านความรู้ ความชำนาญ ความสามารถ และประสบการณ์ ผลที่ได้จะแสดงให้เห็นว่า การสะสมในทุนมนุษย์จะสามารถเพิ่มขีดความสามารถในด้านการผลิต เทียบกับอัตราผลตอบแทน คือ ถ้าขีดความสามารถจากการสะสมทุนมนุษย์มากขึ้น ผลผลิต (output) ก็จะมีมากขึ้น ส่งผลให้เกิดอัตราผลตอบแทนที่มากขึ้นด้วย

การสร้างทุนมนุษย์ ในด้านของเศรษฐศาสตร์ คือกระบวนการพัฒนาความสามารถในการผลิตทางเศรษฐกิจของทรัพยากรมนุษย์โดยการลงทุน สรุปผลเหตุผลได้ดังนี้

1. ประเด็นเกี่ยวกับการสร้างทุนมนุษย์ จะเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากร ความเป็นธรรมในการกระจายรายได้อยู่ด้วย ทั้งนี้เพราะการพัฒนากำลังคนโดยการลงทุนในทุนมนุษย์ จะเกี่ยวโยงถึงประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นจากทักษะ และความชำนาญการที่เพิ่มขึ้น คุณภาพของกำลังคนที่ดีขึ้นจะส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจไม่น้อยไปกว่าปริมาณของกำลังคน และยิ่งกว่านั้นจะช่วยให้การกระจายผลตอบแทนปัจจัยการผลิตมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น

2. โดยทั่วไปแล้ว มักจะเข้าใจว่าการสร้างมนุษย์เป็นบทบาทและหน้าที่ของรัฐฝ่ายเดียว ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา หรือการสาธารณสุขก็ตาม มักจะถือว่าเป็นสิ่งที่รัฐต้องจัดให้ ทั้งๆที่ส่วนบุคคลก็ได้รับประโยชน์จากการสร้างมนุษย์ ทำให้ประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้ และการกระจายทรัพยากรสำหรับการสร้างทุนมนุษย์นี้ไม่เป็นที่ทราบกันมากนัก และก็มักจะถือว่าอยู่นอกขอบเขตตลาดทางเศรษฐกิจแท้ๆแล้ว การศึกษา การสาธารณสุข และอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างทุนมนุษย์นั้นเป็นทั้งสินค้าสาธารณะ และสินค้าส่วนบุคคลพร้อมๆ กันไป

3. ในการพิจารณาทางเศรษฐกิจกำลังคนนั้น ความสำคัญของ "ทุนมนุษย์" จะมากหรือน้อย อาจขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาและนโยบายด้วยว่า จะพิจารณาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการใช้ทรัพยากรเพื่อการสร้างทุนมนุษย์ว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าหรือไม่ ใครก็ได้รับประโยชน์เท่าใดจากการลงทุนนั้น และการลงทุนทางการศึกษานั้นจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสักเพียงใด อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์ปัญหา หรือประเด็นทำนองนี้จะมี ความสำคัญอย่างยิ่ง

หากองค์กรใดสามารถ สร้างทุนมนุษย์ และสามารถรวมทรัพยากรมนุษย์ โดยการระดมสมอง (Brain Storm) ก็จะทำให้เพิ่มขีดความสามารถให้กับองค์กร และยังส่งผลถึงการพัฒนาองค์กรแบบยั่งยืน และในทางกลับกันองค์กรก็จะสามารถตอบสนองมนุษย์ โดยการให้โอกาส ให้ความรู้ เป็นทุนมนุษย์ของแต่ละบุคคล

5. ความหมาย และแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิต (Quality of Life) เป็นคำที่นำมาใช้กับงานและโครงการพัฒนาต่างๆ เพื่อบ่งบอกถึงเป้าหมายของการพัฒนาบุคคลหรือสังคมให้บรรลุถึงคุณลักษณะที่ดีตามอุดมการณ์ที่กำหนดไว้ อันมีจุดหมายปลายทางที่การมีชีวิตที่ดี มีความสุข และความสมบูรณ์ของปัจจัยต่างๆของชีวิต การมีชีวิตที่ดี ชีวิตที่มีคุณภาพหรือคุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคลก็มีความแตกต่างกันเนื่องจากแต่ละบุคคลได้เรียนรู้ และรับเอาความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิตที่พึงปรารถนามาแตกต่างกันความรู้ ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับจากการเลี้ยงดู สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ก็มีอิทธิพลต่อการมองเห็นคุณภาพชีวิตที่ตนต้องการที่แตกต่างกัน

เป้าหมายและวิธีการที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคลบรรลุผลสำเร็จมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละบุคคลมีชีวิต ร่างกาย สิ่งแวดล้อม ภูมิหลัง ประสบการณ์ ฯลฯ ต่างกัน แม้คนเดียวกันหากต่างเวลา และต่างสถานการณ์ก็อาจมีความเข้าใจและความต้องการที่

เปลี่ยนไปได้ โดยภาพรวมแล้วชีวิตที่ดี หรือมีคุณภาพนั้นมีลักษณะร่วมกัน อย่างน้อยที่สุด ก็ควรเป็นลักษณะที่จะนำไปสู่ การมีความสุข และความเจริญก้าวหน้า ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้ทุกชีวิตมีความสุข และความเจริญขึ้นได้ (นิศารัตน์ ศิลปเดช. 2540 : 61 – 62)

ความหมายของคุณภาพชีวิต

วัลเลส (Wallace. 1974 : 6) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ชีวิตที่มีความพึงพอใจด้วยความสุข อันเกิดจากองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านจิตใจ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ชาร์มา (Sharma. 1975 : 109 –131) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง เป็นองค์ประกอบทั้งหลายที่ทำให้ความพึงพอใจ ความสุขแก่บุคคล ทั้งทางร่างกาย (Physical) และจิตใจ (Psychological) ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อันเกิดมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทางจิตใจ และสังคม

ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ และคณะ. (นิศารัตน์ ศิลปเดช. 2540 : 64 ; อ้างอิงจาก ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ และคณะ. 2521 : 138) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต เป็นชีวิตที่ไม่เป็นภาระ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาให้กับสังคม มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความเพียบพร้อมและดำรงสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และค่านิยมของสังคมสามารถ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ปัญหาที่สลับซับซ้อน และสามารถหาวิธีการอันชอบธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งที่ตนประสงค์ ภายใต้เครื่องมือ และทรัพยากรที่มีอยู่

ความสำคัญของคุณภาพชีวิต

นิศารัตน์ ศิลปเดช. (2540 : 66–67, 69) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตมีความสำคัญทั้งต่อบุคคลและสังคมอย่างยิ่ง โดยผู้ที่มีคุณภาพชีวิตจะช่วยให้ตนเองและสังคมมีลักษณะ ดังนี้

1. ดำรงชีวิตในแนวทางที่ดี ใช้วิธีอันชอบธรรมในการสนองความต้องการในด้านต่างๆ ของตนที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น
2. สร้างสรรค์พัฒนา คิดปรับปรุงตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ใช้ภูมิปัญญา เหตุผล และวิธีการแห่งสันติในการแก้ปัญหาต่างๆ
3. ยอมรับในคุณค่าและความสำคัญของตนเอง ผู้อื่น สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมจึงไม่มีปัญหาและความขัดแย้ง
4. เป็นพื้นฐานของครอบครัวและสังคมที่สงบสุขมีความสุขก้าวหน้า มีเสถียรภาพ ปลอดภัย เป็นปึกแผ่นมั่นคง และเป็นระเบียบเรียบร้อย

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตสามารถพิจารณาแบ่งออกเป็น ระดับจุลภาคหรือระดับบุคคล และระดับมหภาคหรือระดับประเทศ โดยวิจัยนี้ทำการศึกษาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในระดับบุคคล ซึ่งผู้กล่าวถึงแนวคิดด้านองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ดังนี้ คอนโด (Kondo.1985 : 66) ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ว่า ควรประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานความเป็นอยู่ทางด้านร่างกาย ประกอบด้วย อาหารหรือโภชนาการ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก ฯลฯ
2. จิตใจหรืออารมณ์ ประกอบด้วย ความรักหรือความเป็นเพื่อน การแต่งงานหรือการมีบุตร ครอบครัว นันทนาการหรือการใช้เวลาว่าง การศึกษา ความพึงพอใจในการทำงาน ความมั่นคง สถานภาพ ฯลฯ
3. ความรู้สึกนึกคิด ประกอบด้วย การมีอิสระต่อความเชื่อ การมีอิสระต่อการปฏิบัติความเชื่อของตน

เย็นใจ เลหาวิช (2523 : 7-9) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตแบ่งได้ 2 ส่วน คือ

1. สิ่งที่เป็นระดับพื้นฐาน คือ ส่วนที่ทำให้พอชีวิตอยู่ได้ ประกอบด้วย
    - 1.1 สิ่งจำเป็นในการยังชีพเบื้องต้น คือ ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค
    - 1.2 สุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ไม่พิการ หรือป่วยเป็นโรคเรื้อรัง
    - 1.3 ชีวิตและการทำงานมีความมั่นคงปลอดภัย
    - 1.4 มีอิสระ เสรีภาพ ไม่อยู่ในสภาวะที่ถูกจองจำหรือคุมขัง สามารถใช้สิทธิเสรีภาพในขอบเขตแห่งกฎหมาย หรือประเพณีของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่
  2. สิ่งจำเป็นต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิต เป็นส่วนที่เพิ่มเติมจากสภาพที่พออยู่ได้ ให้กลายเป็นอยู่ดี อันได้แก่
    - 2.1 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิต ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่ไม่มีมลภาวะ สงบ เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาตนเองและอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ
    - 2.2 คุณสมบัติส่วนตัวที่เหมาะสมซึ่งทำให้สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคคล ได้แก่ การมีจุดมุ่งหมายในชีวิต มีความสามารถในการตัดสินใจ มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อม และการมีความพยายาม อุทิศตน และอดทน
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) (อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ. 2541 : 172-174 ; อ้างอิงจาก พระเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต. 2533) ได้จำแนกคุณภาพชีวิตออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. คุณภาพระดับพื้นฐาน หรือระดับทวิภูมิมักัดละ มีดังนี้
  - 1.1 สุขภาพดีมีพละนาถัย และมีปัจจัยในการรักษาสุขภาพ

1.2 ฟึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ เช่น มีอาชีพ มีความประหยัด ขยัน สุจริต มีเงินและใช้เงินเป็น เป็นผู้ผลิต และบริโภคก่อน

1.3 มีอาหารที่มีคุณค่า มีกิน และกินเป็น

1.4 มีที่อยู่อาศัย และที่ทำงานที่เหมาะสม ไม่แออัด สะอาด สะดวกสบายต่อการดำเนินชีวิต การทำงานและการเดินทาง

1.5 มีครอบครัวที่อยู่ด้วยกันเป็นสุข อบอุ่น ร่มเย็น

1.6 อยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ดี รับผิดชอบ เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจ เกื้อการุณย์ ผูกมิตร และชวนชวย ทำกิจที่เป็นประโยชน์

1.7 มีเวลาว่างเป็นของตัวเอง และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ในการเสนอความบันเทิงที่ไร้โทษ ชื่นชมและทราบซึ่งในสุนทรีย์ และใช้ในการพัฒนาตนขึ้นไปในด้านต่าง ๆ

2. คุณภาพชีวิตระดับพัฒนาการ หรือระดับสัมปรายภักตตะ

2.1 มีการศึกษา รู้เท่าทันเหตุการณ์ มีประสบการณ์ที่เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต และตัดสินใจอย่างฉลาด

2.2 มีวิจาร์ณญาณ กอปรด้วยคุณธรรม และจริยธรรม เชื่อมั่นในการทำดี พุทธิติงาม สุจริตทั้งกาย วาจา ใจ มั่นใจในคุณค่าแห่งชีวิตของตน

2.3 สุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางจิตใจ มีเจตคติที่ติงาม จิตใจปลอดโปร่ง เบิกบาน ผ่องใส เป็นสุข มองโลก และชีวิตตามความจริง

3. คุณภาพชีวิตระดับเอื้อโอกาส หรือระดับอุภยัตตตะ

3.1 มีความปลอดภัยทั้งกายใจ เช่น ปราศจากโจรผู้ร้าย และอบายมุข

3.2 อยู่ในสังคมที่มีสวัสดิการและบริการที่ดี อำนวยสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และไม่ตรีสังเคราะห์

3.3 อยู่ในสังคมที่อำนวยโอกาส ในการทำงานที่ถนัด โอกาสในการมีส่วนร่วม ในสังคม ชุมชน และทางการเมืองและโอกาสในการได้โอกาสได้รับความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

3.4 อยู่ในสังคมที่มีระเบียบ มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และกฎหมายที่เป็นธรรม และเอื้อต่อการพัฒนาชีวิตและสังคม

3.5 มีธรรมชาติแวดล้อมรื่นรมย์สวยงาม น้ำอากาศบริสุทธิ์ไร้สารพิษ

นิศารัตน์ ศิลปเดช (2540 : 85-86) กล่าวว่า องค์ประกอบที่จะทำให้บุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดี หรือมีลักษณะของชีวิตที่มีความสุข ความสมบูรณ์ และพึงพอใจในการมีชีวิตได้ อย่างแท้จริง ต้องประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐาน คือ

1. ความสมบูรณ์ด้านร่างกายและสติปัญญา หมายถึง ความปกติของร่างกาย และสติปัญญา ได้แก่ การมีอวัยวะครบถ้วน มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง มีพลังกำลังที่สามารถทำกิจกรรมงานได้ มีสติปัญญาสามารถศึกษาเล่าเรียนคิดไตร่ตรองแก้ปัญหา

2. ความสมบูรณ์ด้านจิตใจและอารมณ์ หมายถึง การเป็นผู้มีจิตใจดี อารมณ์แจ่มใสมั่นคง มองโลกในแง่ดี มีคุณธรรม ช่วยเหลือผู้อื่น มีความสุขและความสงบในการดำรงชีวิต

3. ความสมบูรณ์ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเป็นคนที่ยอมรับ จากสังคม มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถในการปรับตัว ยอมรับความสามารถและความสำคัญของผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม เข้ากันได้ดีกับสังคมและสิ่งแวดล้อมของตน

4. ความสมบูรณ์ด้านปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีพ หมายถึง ความสามารถที่จะจัดหาสิ่งจำเป็นให้ชีวิตอยู่ได้ตามฐานะ สภาพของสังคม เศรษฐกิจ และยุคสมัย ช่วยให้มีความสุข สะดวกสบาย มีความสุข และความพึงพอใจในชีวิต

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

เมื่อศึกษาเพิ่มเติมจากหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย จากธรรมนูญโรงเรียนฝึกอາชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดน 2) เพื่อให้ทราบองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตที่เกิดขึ้นกับผู้จบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตที่เกิดขึ้นหลังการฝึกอาชีพ ของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดน 2) มี 4 ด้าน คือ

1. คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ หมายถึง คุณภาพอันเกิดจากการนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอาชีพมาเพิ่มรายได้ และลดรายจ่าย ในการดำรงชีวิตประจำวัน

2. คุณภาพชีวิตด้านสังคม หมายถึง คุณภาพอันเกิดจากการนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอาชีพมาสร้างสรรค์พัฒนา ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม

3. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ หมายถึง คุณภาพอันเกิดจากการนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอาชีพมาพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพ

4. คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ หมายถึง คุณภาพอันเกิดจากการนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอาชีพพัฒนาความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีความสุข

6. ธรรมเนียมโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ประวัติของโรงเรียน

โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ได้เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นบริการแก่ประชาชนและเยาวชนทั่วไป ในหลาย ๆ สาขาวิชาตามที่อยู่สนใจและต้องการเรียน วัตถุประสงค์เดิม เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านอาชีพให้เป็นเครือข่ายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อผู้เรียนและประชาชนมีโอกาสแสวงหาความรู้ทักษะ ในการประกอบอาชีพ ได้รับข่าวสารและข้อมูลที่ต้องการอย่างกว้างขวาง และเพื่อผลิตแรงงานที่มีคุณภาพรองรับอุตสาหกรรม และเศรษฐกิจโดยส่วนรวม และมุ่งให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าวิชาชีพพัฒนาวัฒนธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม มีสุขภาพสมบูรณ์ และรักษาความสมดุลย์ของทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

เดิมใช้ชื่อว่า “สำนักฝึกอาชีพต่างเสริมสวยและเสื้อผ้าสตรี” ดำเนินงานโดยอาศัยเงินงบประมาณของเทศบาลนครกรุงเทพและเงินอุดหนุนเทศบาลธนบุรี ดำเนินตามนโยบายของคณะกรรมการส่งเสริมอาชีพราษฎรของกระทรวงมหาดไทย ตามโครงการนี้ได้รับอนุมัติมาจากนายกเทศมนตรีนครกรุงเทพ-ธนบุรี คือ นายชำนาญ ยุวบูรณ์ เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2510 โดยอนุมัติให้ใช้เงินงบประมาณ 2510 เป็นค่าจัดแปลงห้องประชุมของโรงเรียนสามเสนนอก (ประชากรราษฎร์นุกูล) เขตห้วยขวาง เป็นการชั่วคราวและเริ่มเปิดทำการสอนเป็นการภายใน ยังมิได้มีพิธีเปิดเนื่องจากไม่มีอาคารเรียนเป็นเอกเทศ เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2510 เปิดสอน 2 วิชา ช่าง คือช่างเสริมสวยและช่างเสื้อผ้าสตรี รับเฉพาะสตรี

ปี 2516 เปลี่ยนชื่อโรงเรียนจากคำว่า “สำนัก” มาเป็น “โรงเรียนฝึกอาชีพช่างเสริมสวยและเสื้อผ้าสตรี” ตามคำสั่ง กทม. ที่ 3816/2516 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2516

ปี 2519 ย้ายโรงเรียนจากโรงเรียนสามเสนนอก (ประชากรราษฎร์นุกูล) มาอาศัยอาคารเรียนโรงเรียนฝึกอาชีพช่างเครื่องยนต์ ตามคำสั่ง กทม. ที่ 3003/470 ลงวันที่ 23 กันยายน 2519

ปี 2521 เปลี่ยนหลักสูตรจาก 1 ปี มาเป็นหลักสูตร 5 เดือน ตามมติของที่ประชุม เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2521 เริ่มเรียนรุ่นแรก เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2521

ปี 2530 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียนเป็นตึก 4 ชั้น 20 ห้องเรียน งบประมาณก่อสร้าง 5,135,000 บาท (อาคาร 1)

ปี 2531 เปลี่ยนชื่อโรงเรียนจาก “โรงเรียนฝึกอาชีพช่างเสริมสวยและเสื้อผ้าสตรี” เป็น “โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)” ตามบันทึกข้อความที่ กท.3003/11306 ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2531 และได้รับอนุมัติให้เปิดสอนวิชาช่างตัดผมชาย ในภาคเรียนปกติ 1 ห้องเรียน และช่างเย็บปักถักร้อยอุตสาหกรรม ทั้งภาคปกติและภาคค่ำ

ปี 2531 ได้รับงบประมาณสร้างบ้านพักภารโรง 1 หลัง สัมนักเรียน 10 ที่นั่ง ปรับปรุงห้องเรียน

ปี 2532 ได้รับงบประมาณสร้างโรงฝึกงานแผนกวิชางานบ้านโภชนาการ (อาหาร โภชนาการ) เสาธง

ปี 2534 เพิ่มวิชาช่างอีก 2 วิชา คือ วิชาพิมพ์ดีด วิชาออกแบบเสื้อผ้า

ปี 2535 เพิ่มวิชาช่างอีก 3 วิชา คือ ศิลปประยุกต์, พิมพ์ดีด(ภาคค่ำ), ออกแบบเสื้อผ้า (ภาคค่ำ)

ปี 2535 ย้ายสังกัดจากสำนักการศึกษา มาสังกัดสำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร

ปี 2538 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารแบบสนศ.264 อาคารเรียนตึก 4 ชั้น 4 ห้องเรียน (อาคาร 2)

ปี 2543 ได้รับงบประมาณสร้างอาคาร 3 ตึก 7 ชั้น ได้รับงบประมาณสร้าง 4 ชั้น ก่อน 20 ห้องเรียน

ปี 2544 ได้รับงบประมาณสร้างต่อเติมอาคาร 3 เพิ่มขึ้น 3 ชั้น เป็น 7 ชั้น

ปี 2545 ได้รับงบประมาณปรับปรุงหลังคาและฝ้าอาคาร 1 ชั้น 4 งบประมาณในการปรับปรุง 2 แสนบาท

ปี 2545 ได้รับงบประมาณปรับปรุงห้องวิชาอาหารเดิมให้เป็นศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ปี 2545 ได้รับงบประมาณปรับปรุงบ้านพักภารโรง เป็นสถานที่บริการตัดผมชาย และห้องนวดแผนโบราณ รวมงบประมาณทั้งสิ้น 3,044,000 บาท

ปัจจุบันโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) จัดการเรียนการสอน 3 หลักสูตร คือ หลักสูตร 402 ชั่วโมง (ภาคปกติ) หลักสูตร 201 ชั่วโมง (ภาคค่ำ) และหลักสูตร 60 ชั่วโมงในภาคค่ำ (ลีลาศ) เปิดสอนทั้งหมด 13 สาขาวิชา จำนวน 19 ห้องเรียน ภาคค่ำ 18 ห้องเรียนจำนวนนักศึกษาห้องเรียนละ 20 คน รับนักศึกษาปีละ 3 รุ่น รวมจำนวนการรับนักศึกษาเข้าเรียนได้ประมาณปีละ 2,220 คน

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อโรงเรียน : โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

สังกัดฝ่ายการศึกษาอาชีพ กองส่งเสริมอาชีพ

สำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร

สถานที่ตั้ง : เลขที่ 4095/25-26 ถนนมิตรไมตรี แขวงดินแดง

เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10320

วันเปิดโรงเรียน : 10 ตุลาคม 2510

ที่ดิน : 3 ไร่

ปรัชญาโรงเรียน : ฝึกอาชีพเด่น เน้นวินัย ใฝ่คุณธรรม

- คำขวัญ : สะอาด ชยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ กตัญญู
 รู้กติกา ปัญญาไว
 หลักสูตร : วิชาชีพระยะสั้น 402 ชั่วโมง 201 ชั่วโมง 60 ชั่วโมง
 จำนวนบุคลากร : 29 คน
 จำนวนนักศึกษาต่อปี 2,000 - 2,500 คน
 จำนวนห้องเรียน : 37 ห้องเรียน (ภาคปกติและภาคค่ำ)

หลักการและเหตุผล ของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง2)

การดำเนินงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีจุดมุ่งหมายหลัก คือ ต้องการให้ประชาชนพึ่งตนเองให้ได้มากที่สุด โดยไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากรัฐบาล ในการดำเนินงานนั้นจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ออนามัย และจิตใจ ซึ่งจากสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อถึงงานพัฒนาชุมชน เนื่องจากเป็นสาเหตุให้การพัฒนาด้านอื่นๆ ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ชุมชนไม่สามารถพึ่งพาตนเอง เพราะเกิดปัญหาว่างงาน และผู้ว่างงานดังกล่าวกลายเป็นภาระของครอบครัว เมื่อครอบครัวประสบปัญหาเศรษฐกิจ จึงไม่สามารถมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ในด้านอื่นๆ

โรงเรียนฝึกอาชีพ สังกัดฝ่ายการศึกษาอาชีพ กองส่งเสริมอาชีพ สำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานครได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดทำตั้งโรงเรียนฝึกอาชีพ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งกำลังว่างงาน หรือต้องการฝึกอาชีพได้เรียนรู้ และฝึกประสบการณ์ ทางด้านวิชาชีพ รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้เพิ่มเติมรายได้ให้แก่ครอบครัว พร้อมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน อันเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวอีกทางหนึ่ง ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งไปสอดคล้องกับแนวพระราชดำริ เรื่องการดำรงชีวิตอยู่ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเมื่อสิ้นสุดการดำเนินโครงการ ชุมชนจักมีความพร้อมเพียงพอสำหรับนำไปสู่การพัฒนาในด้านอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ ของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง2)

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม นำความรู้ที่ได้รับ ไปสร้างอาชีพใหม่ หรือประกอบอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มพูนรายได้ ของครอบครัว
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการลดค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัว
3. เป็นการสร้างงานให้เกิดขึ้นในชุมชน
4. เมื่อผู้เข้ารับการอบรมมีรายได้เพิ่มขึ้น เท่ากับเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนให้พัฒนาขึ้น
5. เป็นการเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ในด้านวิชาชีพ

6. เป็นการรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
7. เมื่อเกิดการรวมกลุ่ม สามารถสานต่อไปถึงการจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพขึ้นได้

แนวทางการดำเนินงาน ของโรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง2)

1. ประสานงานกับกลุ่มสตรี, แม่บ้าน และชุมชน เพื่อสอบถามความต้องการ
2. จัดทำรายละเอียดโครงการ ประมาณการค่าใช้จ่าย เสนอขออนุมัติโครงการ
3. ประสานงานวิทยากรส่งเสริมอาชีพ เพื่อจัดฝึกอบรมวิชาชีพ
4. ประชาสัมพันธ์และรับสมัครผู้เข้าอาชีพ
5. เตรียมสถานที่สำหรับการฝึกอาชีพ และประสานงานขอความร่วมมือหน่วยงานต่างๆ
6. ประเมินผลจากผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ และการนำไปประยุกต์ใช้

หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง2)

โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานครปัจจุบันสังกัดสำนักพิมพ์พัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานครมีหน้าที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพและส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนทั่วไป ดังนั้นระบบการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ และที่สำคัญประเด็นหนึ่ง ก็คือ บทเรียน นั่นก็คือ การสอนจะ สอนอะไร สอนอย่างไร โรงเรียนจะต้องมีหลักสูตรกำกับไว้ในบทเรียนการสอน ซึ่งงานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมาย โดยปัจจุบันโรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร มีหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่เปิดสอนหลายสาขาวิชา ดังต่อไปนี้ คือ

หลักสูตร 402 ชั่วโมง ภาคปกติ (เรียนเวลา 09.00-16.00 น. วันจันทร์ – วันศุกร์)

ประเภทวิชาคหกรรมและศิลปกรรม

1. วิชาช่างเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น
2. วิชาช่างเสื้อผ้าสตรีชั้นสูง
3. วิชาช่างเสริมสวยเบื้องต้น
4. วิชาช่างเสริมสวยสตรีชั้นสูง
5. วิชาช่างตัดผมชาย
6. วิชาช่างเย็บจักอุตสาหกรรม
7. วิชาช่างสร้างแบบเสื้อผ้า
8. วิชาช่างออกแบบเสื้อผ้า
9. วิชาอาหารและโภชนาการ
10. วิชาศิลปประดิษฐ์
11. วิชาศิลปประยุกต์

ประเภทวิชาพาณิชยกรรม

1. วิชาพิมพ์ดีด

หลักสูตร 201 ชั่วโมง ภาคค่ำ (เรียนเวลา 17.00 –20.00 น. วันจันทร์ – วันศุกร์)

ประเภทวิชาคหกรรมและศิลปกรรม ได้แก่

1. วิชาช่างเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น
2. วิชาช่างเสื้อผ้าสตรีชั้นสูง
3. วิชาช่างเสริมสวยสตรีเบื้องต้น
4. วิชาช่างเสริมสวยสตรีชั้นสูง
5. วิชาช่างตัดผมชาย
6. วิชาช่างเย็บจักรอุตสาหกรรม
7. วิชาช่างสร้างแบบเสื้อผ้า
8. วิชาอาหารและโภชนาการ
9. วิชาศิลปประดิษฐ์
10. วิชาศิลปประยุกต์

ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ได้แก่

1. วิชาพิมพ์ดีด

ประเภทวิชาอื่น ๆ ได้แก่

1. ลีลาเบื้องต้น

หลักการของหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน

โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

1. เป็นหลักสูตรช่างกึ่งฝีมือวิชาชีพพระยะสัน เพื่อพัฒนากำลังให้มีความชำนาญเฉพาะด้านมีคุณธรรม บุคลิกภาพและเจตคติที่เหมาะสม ออกไปประกอบอาชีพได้ตรงตามต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ หรือสามารถ นำมาใช้ประโยชน์ครอบครัวได้

2. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวางตามความถนัดและความชอบศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน เพื่อเน้นความชำนาญเฉพาะด้าน สามารถถ่ายโอนผลการเรียน สะสมหน่วยการเรียนเทียบความรู้และประสบการณ์เทียบวุฒิการศึกษาระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ได้

3. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

เป้าหมายของหลักสูตรระยะสั้นโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง2)

1. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์นำไปปฏิบัติงานในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกวิถีการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญต่อชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติ
2. เพื่อให้เป็นผู้มีปัญญา มีทักษะในการจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
3. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจ และภาคภูมิใจ ในวิชาชีพที่เรียน รักงาน มีความรับผิดชอบ รักงาน รักหน่วยงาน ทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี โดยมีความเคารพในสิทธิ และหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น
4. เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่นและประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อเข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี
5. เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีจริยธรรมและมีวินัยในตนเอง เหมาะสมกับงานอาชีพนั้น ๆ
6. เพื่อให้มีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ มีความรักชาติ สำนึกในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวมดำรงรักษาไว้ ซึ่งความมั่นคงของชาติศาสนา พระมหากษัตริย์และดำรงรักษาไว้ ซึ่งความมั่นคงของชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

จุดประสงค์หลักของวิชาชีพระยะสั้น

โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง2)

1. เพื่อให้มีความรู้ทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพช่างอุตสาหกรรม คหกรรม และพาณิชยกรรม ในระดับแรงงาน ช่างกึ่งฝีมือ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความซื่อสัตย์ ขยันตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีนิสัยในการทำงานที่ถูกต้องตามหลักวิชา ปรารถนาสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. เพื่อให้สามารถนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าแก้ไขปัญหา และติดตามการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในงานด้านอาชีพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้สามารถสร้างงาน และดำเนินกิจการอาชีพอิสระเชิงธุรกิจได้

การวัดผลประเมินผล

โรงเรียนใช้วิธีการวัดผลประเมินผล ตามที่กำหนดในหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ของฝ่ายนักศึกษาอาชีพกองส่งเสริมอาชีพ สำนักพัฒนาชุมชน โดยวัดเกณฑ์เวลาการเรียน ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 20 และจะต้องเรียนครบทุกรหัสวิชา และทดสอบผ่านทุกรายวิชา ของแต่ละสาขาวิชาช่างตามหลักสูตรรวมทั้งต้องมีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนกำหนด

ทางโรงเรียนให้ผลการเรียนเป็นหน่วยกิต ซึ่งสามารถนำไปสะสมเทียบโอน ใน การเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของกรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษานอก โรงเรียนได้ ขณะนี้ทางโรงเรียนเปิดสอนหลักสูตร ปวช. กศ.น. สาขาผ้าและเครื่องแต่งกาย และเทียบโอนการเรียนวิชาชีพในสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย โดย นับจำนวนชั่วโมง 200 ชั่วโมง หรือ 250 ชั่วโมง สามารถเทียบโอนได้ 1 วิชาชีพของการเรียน สายสามัญ เป็นต้น

โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง2) ได้ดำเนินการตามระเบียบของ กรุงเทพมหานครว่าด้วยการดำเนินสถานศึกษาฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2542)

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

บวร ทรัพย์สิงห์. (2546 : 74-80) ได้ทำการศึกษาเรื่องอัตราส่วนต้นทุน ประสิทธิภาพการฝึกอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตเกษตรกร หลักสูตรสังฆกรรม ตามแนว “บุญนิยม” : กรณีศึกษาศูนย์ฝึกอบรมชุมชนประมงอโศก จังหวัดนครปฐม สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพการฝึกอบรม ที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ของจำนวนเกษตรกรที่ผ่านการ ฝึกอบรม และมีผลรวมของคะแนน หลังการฝึกอบรม เพิ่มขึ้นมากกว่าคะแนนก่อนการฝึกอบรม ร้อยละ 25 ขึ้นไป พบว่ามีเกษตรกรที่บรรลุประสิทธิผลดังกล่าว 70 คน โดยหลังการฝึกอบรม เกษตรกรลดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลได้เฉลี่ยเดือนละ 97.67 บาท หรือร้อยละ 31.82 ของค่าใช้จ่าย เดิม และเกษตรกรลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว ได้เฉลี่ยเดือนละ 229.43 บาท หรือร้อยละ 31.29 ของค่าใช้จ่ายเดิม การฝึกอบรมมีส่วนทำให้คุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น นอกจากนี้เกษตรกรผ่านการฝึกอบรม เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า การฝึกอบรมทำให้มีคุณค่าขึ้น และทำให้จิตใจมีความสุข แจ่มใส เบิกบาน มองโลกแง่ดี มีเมตตา ต่อผู้อื่น

ขวัญสุดา เข้มทอง. (2540 : 91-92) ได้ศึกษาเรื่องการนำความรู้จากหลักสูตร วิชาชีพระยะสั้นไปใช้กรณีศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอพระนครศรีอยุธยา ใน 3 ด้าน คือ การนำความรู้ไปใช้เพื่อประกอบอาชีพ การนำความรู้ไปใช้เพื่อส่วนตัวและครอบครัว และการนำความรู้ไปใช้เพื่อชุมชน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาเดิม อาชีพ รายได้ต่อเดือน

และหลักสูตร โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาสายอาชีพที่ศึกษาในระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน ปีงบประมาณ 2545 จำนวน 80 คน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่มีอายุ อาชีพ และหลักสูตรที่แตกต่างกันมีการนำความรู้ไปใช้โดยรวมแตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการนำความรู้ไปใช้เพื่อประกอบอาชีพและการนำความรู้ไปใช้เพื่อส่วนตัวและครอบครัวมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ธนรินทร์ พัฒนครู. (2545 : 87-88) ได้ทำการศึกษาเรื่องอุปนิสัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ โดยศึกษาอุปนิสัยส่วนบุคคลที่สำคัญ 7 ประการ ดังต่อไปนี้ อุปนิสัยมีอิทธิพลในการเลือกกระทำ อุปนิสัยเริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยทำสิ่งสำคัญก่อน อุปนิสัยคิดแบบได้ผลดีทั้งสองฝ่าย อุปนิสัยเข้าใจคนอื่นก่อนให้คนอื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยประสานพลัง อุปนิสัยรักษาคูณค่าของตัวเองให้คืออยู่เสมอ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานที่แตกต่างกัน

ประเทือง ทรัพย์เกิด. (2541 : 75-76) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมในการนำความรู้ไปใช้ จากหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงของศูนย์ฝึกอบรมประจำเขตการศึกษาในภาคกลาง” ผลการศึกษาพบว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้จากหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงของศูนย์ฝึกอบรมประจำเขตการศึกษาในภาคกลางโดยรวมและรายหมวดวิชาเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีอายุต่างกัน นำความรู้ไปใช้โดยรวมและรายหมวดวิชาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในกรณีที่มิใช่วุฒิการศึกษาต่างกัน ความรู้ไปใช้โดยความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เว้นแต่รายหมวดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการทำบริหารมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในส่วนของระยะเวลารับราชการต่างกัน และสาขาวิชาที่จบการศึกษาต่างกัน นำความรู้ไปใช้โดยรวมและรายหมวดวิชาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สมลักษณ์ เพชรช่วย. (2540 : 84-88) ศึกษาความคาดหวังในการเรียน การศึกษาสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 409 คน จากตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของโรงเรียนที่ทำงาน และประเภทของอุตสาหกรรมในการทำงาน ในการคาดหวัง 3 ด้าน ด้านการเรียนการสอน ด้านบทบาทครูประจำกลุ่ม และด้านการนำความรู้ไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่านักศึกษาสายสามัญวิธีเรียนทางไกลครั้งปีผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดระยองมีความคาดหวังโดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ในการนำความรู้ไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต คาดหวังว่าการเรียนจะทำให้มีแนวทางพัฒนาอาชีพ ได้มากที่สุด รองลงมาคือ สามารถนำประสบการณ์จากการเรียนมาใช้

พัฒนาบุคลากรภาพอันเป็นการเพิ่มคุณภาพในการทำงานทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นสำหรับปัญหาในการเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องความรู้ด้านวิชาชีพเพื่อพัฒนาหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้เสนอให้หน่วยงานสอนวิชาชีพที่สามารถในการทำงาน เช่น คอมพิวเตอร์

พวงสุวรรณ พันธุ์มะม่วง (2541 : 92-93) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันหน่วยฝึกอาชีพวัดนอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยทำการศึกษาการนำความรู้ไปใช้ 3 ด้าน คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพ ด้านการนำความรู้ไปใช้เพื่อส่วนตัว และด้านการนำความรู้ไปใช้เพื่อชุมชน พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันนำความรู้ไปใช้เพื่อส่วนตัวมากที่สุด รองลงมาผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันนำความรู้ไปใช้เพื่อประกอบอาชีพ และนำไปใช้เพื่อชุมชนน้อยที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการนำความรู้ไปใช้เพื่อประกอบอาชีพส่วนตัวได้ นำไปใช้ประกอบอาชีพเสริมที่ทำอยู่ประจำแล้วได้ นำไปใช้เพื่อเปลี่ยนอาชีพเดิมที่ไม่มีความก้าวหน้าได้ นำไปใช้เพื่อให้ตรงกับอาชีพที่กำลังเป็นที่ต้องการได้ และสามารถนำไปใช้ทำ กิจการต่อเนื่องจากครอบครัวที่ทำอยู่แล้วได้ ด้านการนำความรู้ไปใช้เพื่อส่วนตัว ส่วนใหญ่นำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนไปใช้เป็นประจำแก่คนอื่น ๆ ในครอบครัว เช่น ตัดเสื้อผ้า ตัดผม ให้แก่พ่อแม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์แก่ตนเอง เช่น แต่งหน้า ตัดเสื้อใส่เอง และทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการประกอบอาชีพ นำความรู้ที่ได้รับไปใช้เพื่อพัฒนาตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านการนำความรู้ไปใช้เพื่อชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลในครอบครัวได้ สามารถนำไปใช้ให้ประชาชนในท้องถิ่นใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ประกอบอาชีพในท้องถิ่น อาชีพเสริม และทำให้ประชาชนในท้องถิ่นพัฒนาตนเองได้

นงลักษณ์ คชฤทธิ์. (2543 : 85-87) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สังกัดภาคนครหลวง 3 จำนวน 78 คน และพบว่าผลการปฏิบัติงานแต่ละด้านมีผลการปฏิบัติงานในแต่ละด้านล้วนแล้วแต่อยู่ในระดับดีทั้งสิ้นโดยเฉพาะองค์ประกอบด้านความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและความไว้วางใจมีค่าเฉลี่ย 3.91 รองลงมาคือ ปริมาณงานและคุณภาพ ความสามารถในการเรียนรู้งาน การวางแผนและการจัดระบบงาน การแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ การใช้เวลาและการตรงต่อเวลา ความคิดริเริ่มตามลำดับ การวิจัยผลการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารกรุงเทพ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้น ระยะเวลา จำนวนปีการทำงาน และรายได้ ส่วนปัจจัยที่มีผลในการปฏิบัติงานนั้นได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส การสนับสนุนจากครอบครัว และแผนสิ้นสุดการทำงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

จอห์นสโตน (สวัณน์ วัฒนวงษ์. 2542 : 132 ; อ้างอิงจาก Johnstone. 1965 : unpagged) ศึกษาอิทธิพลของสังคม และเศรษฐกิจ อันได้แก่ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษาที่มีผลต่อความสนใจทางการศึกษาในสหรัฐอเมริกา สรุปว่า

1. บุคคลที่อยู่ในระดับชั้นที่ยากจนมาก และจัดอยู่ในระดับ Low Class มักจะไม่เห็นความสำคัญของการที่จะต้องรับการศึกษาในชั้นสูงขึ้น หรือการได้รับการศึกษาเพิ่มเติม
2. บุคคลที่ขาดโอกาสทางการศึกษามักมีความสนใจทางการศึกษาในความหมายเฉพาะว่าการศึกษานั้น มีประโยชน์อย่างไร และสามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับนั้นไปใช้สอยได้เท่านั้น
3. ถ้าหากเปรียบเทียบกันระหว่างชนชั้นที่ยากจน กับคนชั้นกลางแล้ว พบว่าชนชั้นกลางจะมีความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาต่อเนื่องมากกว่า
4. โดยเฉลี่ยแล้วพบว่าบุคคลในชั้นที่ยากจนไม่ได้รับการศึกษาในรูปของความเจริญงอกงามส่วนบุคคลหรือความรู้จักตนเอง (Self – realization) จึงมีผลทำให้บุคคลกลุ่มนี้ไม่ค่อยเข้ามาเรียนในชั้นเรียนสำหรับการศึกษาผู้ใหญ่

สถาบันการศึกษาผู้ใหญ่แห่งชาติของประเทศอังกฤษ หรือ NIAE (นวลจันทร์ เพิ่มพูนรัตนกุล. 2540 : 32 ; อ้างอิงจาก National Institute for Adult Education. 1970 : unpagged) ได้ทำการสำรวจหาเหตุผลที่ทำให้ผู้ใหญ่เข้าเรียนในสถานศึกษา พบว่า เหตุผลด้านอาชีพเป็นเหตุผลสำคัญที่สุด รองลงมาคือ เพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อการนำความรู้ไปปรับปรุงตนเองและครอบครัวให้ดีขึ้น เช่น กลุ่มแม่บ้าน ต้องการเข้าร่วมสังคม ตามลำดับ ส่วนเหตุผลอื่นเช่น มาเรียน เพราะมีเวลาว่างช่วงนั้นพอดี หรือสนใจในกิจกรรมนั้นเป็นพิเศษอยู่แล้ว เป็นต้น

ครอส และแวลเลย์ (Darkenwald and Merriam. 1982 : 128-130 ; Citing Cross and Valley. 1982) ได้ทำการศึกษาสาเหตุการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่ที่จะเข้าเรียนและที่เรียนอยู่แล้ว โดยจำแนกสาเหตุในการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่เป็น 9 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านส่วนตัว ด้านชุมชน ด้านศาสนา ด้านสังคม ด้านการหนีสภาพความจำเจ ด้านการทำตามกฎหมายระเบียบ ด้านเพื่อทำให้หน้าที่ดีขึ้น และด้านความรู้เชิงวัฒนธรรม พบว่า อายุ เพศ และสถานภาพทางสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเรียนต่อของผู้ใหญ่ คือด้านเพศนั้นปรากฏว่าเพศหญิงให้ความสำคัญกับสาเหตุด้านส่วนตัว ส่วนเพศชายให้ความสำคัญกับสาเหตุด้านเพื่อทำให้หน้าที่ดีขึ้น ด้านศาสนา และด้านการหนีสภาพความจำเจ ส่วนด้านอายุปรากฏว่า ผู้ที่มีอายุสูงให้ความสำคัญกับด้านความรู้ ส่วนผู้มีอายุน้อยให้ความสำคัญกับด้านส่วนตัว สำหรับคนผิวดำให้ความสำคัญกับด้านส่วนตัว ด้านชุมชน และด้านความรู้เชิงวัฒนธรรม

จากการงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้นำเสนอแล้วนั้น สามารถสรุปได้ว่ามีตัวแปรหลายประการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนาเดิม ระดับความรู้เดิม รายได้ ต่อเดือน ประสบการณ์ทำงาน หลักสูตรฝึกอาชีพ ระยะเวลาในการศึกษา และตัวแปรเหล่านี้ นำไปสู่การพิจารณาด้านคุณภาพชีวิต ได้แก่ คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้าน สุขภาพ และด้านจิตใจ ซึ่งจะไว้ใช้ในการวัดประสิทธิผลในการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร(ดินแดง 2) ที่พิจารณาจาก คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ที่ลงทะเบียนและเรียนจบใน รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 15 สิงหาคม จำนวน 592 คน จำแนกได้เป็นวิชาเสริมสวยเบื้องต้น 64 คน วิชาเสริมสวยขั้นสูง 68 คน วิชาตัดผมชาย 80 คน วิชาเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น 43 คน วิชาเสื้อผ้าสตรีขั้นสูง 34 คน วิชาเย็บจักรอุตสาหกรรม 30 คน วิชาสร้างแบบเสื้อผ้า 19 คน วิชาออกแบบเสื้อผ้า 6 คน วิชาศิลปประดิษฐ์ 17 คน วิชาศิลปประยุกต์ 21 คน วิชาอาหารและโภชนาการ 81 คน วิชาพิมพ์ดีด 14 คน วิชาทอผ้าไหมโบราณ 36 คน และ วิชาลีลาศ-เต้นรำ 79 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ที่ลงทะเบียนและเรียนจบใน รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 15 สิงหาคม พ.ศ. 2546 จำนวน 239 คน โดยการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Yamane ที่ความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ 5% ดังนี้ (ธีรฤดี เอกกะกุล. 2544 : 135)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนประชากร
	e	แทน	ระดับความคลาดเคลื่อน

จากจำนวนประชากร ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่สำเร็จ การศึกษาวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ที่ลงทะเบียน และเรียนจบใน รุ่นที่1 ปีการศึกษา 2546 ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 15 สิงหาคม พ.ศ. 2546 จำนวน 592 คนกำหนดให้ระดับความเชื่อมั่น 0.95 ดังนั้นค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05 แทนค่าต่างๆ ลงในสูตรจะได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

$$n = \frac{592}{1 + 592(0.05)^2}$$

$$= 239 \text{ คน}$$

การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ขั้นตอนแรกจะทำการสุ่มแบบชั้นภูมิเพื่อให้ทุก วิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นที่เปิดสอน มีโอกาสได้เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรดังนี้ (ธีรวุฒิ เอกกะกุล. 2544 : 140)

$$n_i = n \frac{N_i}{N}$$

โดย	N	แทน	จำนวนประชากร
	n	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
	N_i	แทน	ประชากรของแต่ละกลุ่ม
	n_i	แทน	กลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่ม

หลังจากคำนวณแล้วจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา วิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ที่ลงทะเบียนและเรียนจบ ใน รุ่นที่1 ปีการศึกษา 2546 ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 15 สิงหาคม พ.ศ. 2546 จำแนกรายวิชา ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามรายวิชาชีพ

วิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น	ประชากร (N)	กลุ่มตัวอย่าง (n)
วิชาเสริมสวยเบื้องต้น	64	26
วิชาเสริมสวยขั้นสูง	68	27
วิชาตัดผมชาย	80	32
วิชาเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น	43	17
วิชาเสื้อผ้าสตรีขั้นสูง	34	14
วิชาเย็บจักรอุตสาหกรรม	30	12
วิชาสร้างแบบเสื้อผ้า	19	8
วิชาออกแบบเสื้อผ้า	6	2
วิชาศิลปประดิษฐ์	17	7
วิชาศิลปประยุกต์	21	8
วิชาอาหารและโภชนาการ	81	33
วิชาพิมพ์ดีด	14	6
วิชานวดแผนโบราณ	36	15
วิชาลีลาศ-เต้นรำ	79	32
	592	239

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยค้นคว้าจากข้อมูลเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของประสิทธิผลการฝึกอาชีพ และศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) เพื่อให้ได้กรอบแนวคิด และเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยลงพื้นที่สถานที่จัดการฝึกอบรม ที่โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) เพื่อรวบรวมข้อมูลในการสร้างเครื่องมือให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้ข้อคำถามครอบคลุมตามกรอบแนวคิดของประสิทธิผลการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร

(ดินแดง 2) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed Questionnaire) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open – Ended Questionnaire) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ได้แก่ เพศ อายุ สถานะภาพการสมรส ภูมิลำเนา ระดับความรู้เดิม อาชีพ รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) และแบบเติมข้อความ

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 ข้อคำถามที่เกี่ยวกับ สถานภาพส่วนบุคคล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิผลการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ในด้านคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านกายภาพ ด้านอนามัย และด้านจิตใจ โดยมีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลางน้อย น้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถาม

แบบสอบถามส่วนประมาณค่า (Rating scale) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของการฝึกอาชีพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้วิธีแบบมาตรวัดทัศนคติตามวิธีการของ Likert (เชตศักดิ์ โฆวาสินธุ์, 2540 : 50 – 56) ดังนี้

- 5 คะแนน หมายความว่า มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายความว่า มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายความว่า มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายความว่า มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายความว่า มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรฝึกอาชีพพระยะสัน โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อเพื่อใช้เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณได้ โดยใช้เกณฑ์การประเมินคะแนนเฉลี่ยเทียบเคียงของ เชตศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2540 : 50 – 56) ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การฝึกอาชีพมีประสิทธิผลมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การฝึกอาชีพมีประสิทธิผลมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การฝึกอาชีพมีประสิทธิผลปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การฝึกอาชีพมีประสิทธิผลน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การฝึกอาชีพมีประสิทธิผลน้อยที่สุด

ทดสอบสมมติฐานโดยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยสำหรับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มโดยใช้ t-test ถ้ากลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่มใช้ F-test และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Fisher 's Least Significant Different : LSD

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบเติมข้อความ

คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ใช้การวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) และการหาค่าความถี่

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1. ตรวจสอบด้วยตนเอง เป็นการตรวจสอบการใช้ถ้อยคำและการใช้ประโยคว่าถูกต้อง ชัดเจนหรือไม่

2. ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเสนอแบบสอบถามฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทและผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 4 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมด้านเนื้อหาที่ต้องการวัดในแต่ละข้อหรือไม่ เมื่อตรวจสอบแล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำ ส่วนแบบสอบถามจะใช้วิธีวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ (IOC) โดยผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อหาคุณภาพและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรทั้งฉบับ ซึ่งเป็นหลักสูตรฉบับร่าง จำนวน 22 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของระดับความคิดเห็น Index of consistency = IOC (บุญชม ศรีสะอาด. 2542 : 62) ที่มีความสอดคล้องสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จำนวน 19 ข้อ เป็นข้อของแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ ยกเว้นข้อที่ 3, 14 และ 21 ที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่าคุณภาพมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาน้อย จึงต้องตัดทิ้งหรือปรับปรุงให้เหมาะสม

3. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยและทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาวิชาชีพหลักสูตรพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ที่ลงทะเบียนและเรียนจบใน รุ่นที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ระหว่างวันที่ 1 กันยายน - 15 ธันวาคม พ.ศ. 2546 จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบเครื่องมือก่อน แล้วนำผลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถามก่อนที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4. วิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ สถิติที่ใช้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้แก่ สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 125 -126) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.87

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right)$$

เมื่อ	α	คือ	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	คือ	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	คือ	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
	S_t^2	คือ	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

5. ปรับแก้ไขแบบสอบถามเพื่อให้ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ช่วยอนุเคราะห์ออกหนังสืออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เริ่มต้น เดือนเมษายน – มิถุนายน ปี 2547 โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยแนบหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถาม และซองจดหมายที่จัดพิมพ์ ชื่อ ที่อยู่ของผู้วิจัย พร้อมทั้งติดแสตมป์ไว้เรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามคืนกลับมาได้โดยสะดวก

3. ดำเนินการติดตามแบบสอบถามที่ไม่ได้รับคืนมาภายในระยะเวลาที่เหมาะสม และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแล้วเลือกฉบับที่สมบูรณ์ตรวจสอบให้คะแนนและวิเคราะห์หาคำตอบเพื่ออภิปรายผลการวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1. ค่าร้อยละ (Percentage) (ล้วน และอังกฤษ สายยศ. 2538 : 73)

$$P = t \times \frac{100}{n}$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	t	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นค่าร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. ตัวกลางเลขคณิต (Arithmetic mean) หรือค่าเฉลี่ย (Mean)
(ประกอบ กรรณสูตร. 2537 : 35)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
fx	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	คะแนนตามสเกลที่กำหนดไว้

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สำหรับวัดค่าการกระจายของข้อมูล (สุวรรณา ชูโชติ. 2541 : 144)

$$S.D = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D.	แทน	ค่าคะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
x	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
x^2	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด แต่ละตัวยกกำลังสอง
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่า t (t-test) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 166)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ $\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
S_1^2, S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
n_1, n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบ t

2. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Analysis of Variance) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 236) จากสูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบ F
 MS_b แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3. เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้วตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธี Fisher's Least Significant Different : LSD (สุวรรณ ชูโชติ. 2541 : 197)

$$LSD = t_{\alpha/2} \sqrt{MSE \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)} \quad (\text{เมื่อ } df = n - k)$$

ทั้งนี้ MSE แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม
 n_1 แทน จำนวนตัวอย่างกลุ่มที่ 1
 n_2 แทน จำนวนตัวอย่างกลุ่มที่ 2
 $t_{\alpha/2}$ แทน การทดสอบค่า t โดยกำหนดเขตวิกฤต หรือปฏิเสธสมมติฐานไว้ปลายโค้งทั้ง 2 ข้าง
 df แทน องศาแห่งความเป็นอิสระ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้น โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันผู้วิจัยได้ กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธ สมมติฐาน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้แบ่งเป็น 4 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เข้ารับ การฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) พิจารณาจากคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ของผู้เข้ารับ การฝึกอาชีพ โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย จำแนกตามตัวแปรต้นทั้ง 7 ด้าน ของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลจากการฝึก อาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

**ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการฝึก
อาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)**

เป็นการวิเคราะห์หาจำนวน ความถี่ และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามหลังจากการ
จบการศึกษาเป็นระยะเวลา 6 เดือนจากหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ได้จำแนกตาม เพศ อายุ
สถานภาพสมรส ภูมิลำเนาเดิม ระดับความรู้เดิม รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน

ตาราง 2 แสดงจำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	25	10.5
1.2 หญิง	214	89.5
รวม	239	100.0
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 25 ปี	40	16.7
2.2 25 - 35 ปี	95	39.7
2.3 36 ปีขึ้นไป	104	43.5
รวม	239	100.0
3. สถานภาพการสมรส		
3.1 โสด	122	51.0
3.2 สมรส	96	40.2
3.3 หม้าย	10	4.2
3.4 หย่าร้าง	11	4.6
รวม	239	100.0
4. ภูมิลำเนา		
4.1 ภาคเหนือ	33	13.8
4.2 ภาคตะวันตก	45	18.8
4.3 ภาคกลาง	6	2.5
4.4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	11	4.6
4.5 ภาคตะวันออก	125	52.3
4.6 ภาคใต้	19	7.9
รวม	239	100.0

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ระดับความรู้เดิม		
5.1 ระดับประถมศึกษา	29	12.1
5.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	31	13.0
5.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	74	31.0
5.4 สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	105	43.9
รวม	239	100.0
6. รายได้ต่อเดือน		
6.1 ไม่มีรายได้	95	39.7
6.2 น้อยกว่า 4,000 บาท	19	7.9
6.3 4,000 – 8,000 บาท	51	21.3
6.4 8,000 บาทขึ้นไป	74	31.0
รวม	239	100.0
7. ประสบการณ์ทำงาน		
7.1 มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปี	128	53.6
7.2 มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี	38	15.9
7.3 ไม่มีประสบการณ์ทำงาน	73	30.5
รวม	239	100.0

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันจำนวนทั้งหมด 239 คน ได้จำแนกตามตัวแปรมีรายละเอียดดังนี้ต่อไปนี้

ตัวแปรด้าน เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 214 คน และเพศชาย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 89.5 และ 10.5 ตามลำดับ

ตัวแปรด้าน อายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป จำนวน 104 คน รองลงมาอายุ 25-35 ปี จำนวน 95 คน และอายุน้อยกว่า 25 คิดเป็นร้อยละ 43.5, 39.7, และ 16.7 ตามลำดับ

ตัวแปรด้าน สถานภาพการสมรส กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 122 คน รองลงมา มีสถานภาพสมรส จำนวน 96 คน มีสถานภาพหย่าร้าง จำนวน 11 คน และมีสถานภาพหม้าย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0, 40.2, 4.6 และ 4.2 ตามลำดับ

ตัวแปรด้าน ภูมิลำเนาเดิม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาภาคตะวันออก จำนวน 125 คน รองลงมา ภูมิลำเนาภาคตะวันตก จำนวน 45 คน ภูมิลำเนาภาคเหนือ จำนวน 33 คน ภูมิลำเนาภาคใต้ จำนวน 19 คน ภูมิลำเนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11 คน และภูมิลำเนาภาคกลาง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 , 18.8 , 13.8 , 7.9 , 4.6 และ 2.5 ตามลำดับ

ตัวแปรด้าน ระดับความรู้เดิม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้เดิมสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ป.ว.ช.) จำนวน 105 คน รองลงมา ระดับความรู้เดิมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ป.ว.ช.) จำนวน 74 คน ระดับความรู้เดิมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 31 คน และระดับความรู้เดิมระดับประถมศึกษา จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 , 31.0 , 13.0 และ 12.1 ตามลำดับ

ตัวแปรด้าน รายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ต่อเดือน จำนวน 95 คน รองลงมา รายได้ต่อเดือน 8,000 บาทขึ้นไป รายได้ต่อเดือน 4,000-8,000 บาท และรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.7 , 31.0 , 21.3 และ 7.9 ตามลำดับ

ตัวแปรด้าน ประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปี จำนวน 128 คน รองลงมา ไม่มีประสบการณ์ทำงาน จำนวน 73 คน และมีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 , 30.5 และ 15.9 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) พิจารณาจากคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวม และรายด้าน

ตาราง 3 แสดงคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของผู้จบการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิต 4 ด้าน

ลำดับ	การฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน พิจารณาจากด้านคุณภาพชีวิต 4 ด้าน	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
1	คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	3.60	0.59	มาก
2	คุณภาพชีวิตด้านสังคม	3.71	0.56	มาก
3	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	3.96	0.49	มาก
4	คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	3.87	0.51	มาก
	รวม	3.78	0.44	มาก

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมทุกด้านมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีการกระจายของคะแนนไม่มากนักอยู่ที่ (S.D. = 0.44)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตด้านสังคม คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ และคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลอยู่ที่ ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.59) , ($\bar{x} = 3.71$, S.D. = 0.56) ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.49) และ ($\bar{x} = 3.87$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพของผู้จบการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพ กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.	การฝึกอาชีพที่ได้รับสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ตรงตามที่ต้องการ	3.90	0.87	มาก
2.	การฝึกอาชีพที่ได้รับนำไปเป็นช่องทางหารายได้เสริมให้กับตนเองได้	3.92	0.85	มาก
3.	การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพเกินความจำเป็น	3.29	1.06	มาก
4.	การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้มีโอกาสได้งานที่ดีขึ้น	3.72	0.89	มาก
5.	การฝึกอาชีพที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อลดค่าใช้จ่าย ภายในครอบครัวได้	3.70	0.97	มาก
6.	ท่านสามารถรวมกลุ่ม กับเพื่อนที่เรียนวิชาชีพเดียวกัน หรือผู้อื่น จัดตั้งกลุ่มวิชาชีพในการประกอบอาชีพได้	3.08	1.07	ปานกลาง
รวม		3.60	0.0.59	มาก

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. การฝึกอาชีพที่ได้รับนำไปเป็นช่องทางหารายได้เสริมให้กับตนเองได้ ($\bar{x} = 3.92$) (ข้อ 2)
2. การฝึกอาชีพที่ได้รับสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ตรงตามที่ต้องการ ($\bar{x} = 3.90$) (ข้อ 1)
3. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้มีโอกาสได้งานที่ดีขึ้น ($\bar{x} = 3.72$) (ข้อ 4)
4. การฝึกอาชีพที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อลดค่าใช้จ่าย ภายในครอบครัวได้ ($\bar{x} = 3.70$) (ข้อ 5)
5. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพเกินความจำเป็น ($\bar{x} = 3.29$) (ข้อ 3)
6. ท่านสามารถรวมกลุ่ม กับเพื่อนที่เรียนวิชาชีพเดียวกัน หรือผู้อื่น จัดตั้งกลุ่มวิชาชีพในการประกอบอาชีพได้ ($\bar{x} = 3.08$) (ข้อ 6)

ตาราง 5 แสดงคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพของผู้จบการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น โรงเรียนฝึกอาชีพ กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสังคม จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อที่	คุณภาพชีวิตด้านสังคม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.	การฝึกอาชีพทำให้ท่านรู้จักเพื่อนใหม่ๆภายในชุมชนของท่าน	3.87	0.81	มาก
2.	การฝึกอาชีพที่ได้รับสามารถนำความรู้ไปสอน ถ่ายทอด หรือพัฒนาผู้อื่นได้	3.68	0.89	มาก
3.	การฝึกอาชีพที่ได้รับไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	3.59	1.26	มาก
4.	การฝึกอาชีพที่ได้รับท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นได้	3.83	0.86	มาก
5.	การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้สามารถช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆที่จัดในชุมชนได้	3.56	0.90	มาก
	รวม	3.71	0.56	มาก

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของ ประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. การฝึกอาชีพทำให้ท่านรู้จักเพื่อนใหม่ๆภายในชุมชนของท่าน ($\bar{x} = 3.87$)

(ข้อ 1)

2. การฝึกอาชีพที่ได้รับท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นได้ ($\bar{x} = 3.83$) (ข้อ 4)

3. การฝึกอาชีพที่ได้รับสามารถนำความรู้ไปสอน ถ่ายทอด หรือพัฒนาผู้อื่นได้ ($\bar{x} = 3.68$) (ข้อ 2)

4. การฝึกอาชีพที่ได้รับไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($\bar{x} = 3.59$) (ข้อ 3)

5. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้สามารถช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆที่จัดในชุมชนได้ ($\bar{x} = 3.56$) (ข้อ 5)

ตาราง 6 แสดงคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพของผู้จบการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกออาชีพ กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.	การฝึกออาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีทักษะ ความชำนาญ ในการประกอบอาชีพที่ดีขึ้น	4.09	0.71	มาก
2.	การฝึกออาชีพที่ได้รับทำให้ท่านใส่ใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเอง เพื่อการประกอบอาชีพ	3.79	0.83	มาก
3.	ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกออาชีพ มีความแตกต่างกับ ความรู้เดิมที่มีอยู่ ทำให้เกิดความสับสนในการทำงาน	3.59	1.15	มาก
4.	การฝึกออาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีระดับความรู้ที่ดีขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพของตนเองได้	4.07	0.74	มาก
5.	การฝึกออาชีพที่ได้รับทำให้ท่านกระตุ้นตนเองให้เกิด การเรียนรู้ในวิชาชีพ	4.25	0.71	มาก
รวม		3.95	0.49	มาก

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของการฝึกออาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของ ประสิทธิภาพของการฝึกออาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. การฝึกออาชีพที่ได้รับทำให้ท่านกระตุ้นตนเองให้เกิดการเรียนรู้ในวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.25$) (ข้อ 5)
2. การฝึกออาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีทักษะ ความชำนาญในการประกอบอาชีพที่ดีขึ้น ($\bar{x} = 4.09$) (ข้อ 1)
3. การฝึกออาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีระดับความรู้ที่ดีขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพของตนเองได้ ($\bar{x} = 4.07$) (ข้อ 4)
4. การฝึกออาชีพที่ได้รับทำให้ท่านใส่ใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเอง เพื่อการประกอบอาชีพ ($\bar{x} = 3.79$) (ข้อ 2)
5. ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกออาชีพ มีความแตกต่างกับความรู้เดิมที่มีอยู่ ทำให้เกิดความสับสนในการทำงาน ($\bar{x} = 3.59$) (ข้อ 3)

ตาราง 7 แสดงคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพของผู้จบการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพ กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.	การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านกล้าแสดงออก มีความมั่นใจในการประกอบอาชีพมากขึ้น	3.96	0.76	มาก
2.	การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้รู้สึกว่าคุณค่าชีวิตของท่านมีคุณค่ามากขึ้น	4.10	0.68	มาก
3.	การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านสามารถผ่อนคลายความตึงเครียด	3.87	0.79	มาก
4.	การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีความภูมิใจ ในการประกอบอาชีพอยู่เสมอ	4.05	0.74	มาก
5.	การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านรู้สึกกังวล เกี่ยวกับการเตรียมตัวในการทำงานในอาชีพของท่าน	3.61	1.10	มาก
6.	การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีเหตุผลในการแก้ปัญหาสิ่งต่างๆ ได้	3.64	0.84	มาก
	รวม	3.87	0.51	มาก

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของ ประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้รู้สึกว่าคุณค่าชีวิตของท่านมีคุณค่ามากขึ้น ($\bar{x} = 4.10$) (ข้อ 2)
2. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีความภูมิใจ ในการประกอบอาชีพอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.05$) (ข้อ 2)
3. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านกล้าแสดงออก มีความมั่นใจในการประกอบอาชีพมากขึ้น ($\bar{x} = 3.96$) (ข้อ 1)
4. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านสามารถผ่อนคลายความตึงเครียด ($\bar{x} = 3.87$) (ข้อ 3)
5. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีเหตุผลในการแก้ปัญหาสิ่งต่างๆ ได้ ($\bar{x} = 3.64$) (ข้อ 6)

6. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านรู้สึกกังวล เกี่ยวกับการเตรียมตัวในการทำงาน ในอาชีพของท่าน ($\bar{x} = 3.61$) (ข้อ 5)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย จำแนกตามตัวแปรต้นทั้ง 7 ด้าน ของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

การทดสอบสมมติฐาน และการเปรียบเทียบของการวิจัย จำแนกตามตัวแปรต้นทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนาเดิม ระดับความรู้ รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน ของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ปรากฏผลดังต่อไปนี้

3.1 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า “ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีเพศต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน” ผลการทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

ตาราง 8 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรด้านเพศ

การฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน พิจารณาจากด้านคุณภาพชีวิต 4 ด้าน	ชาย (n = 25)		หญิง (n = 214)		t	p
	$\bar{x}$	S.D	$\bar{x}$	S.D		
คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	3.27	0.87	3.64	0.54	2.07	0.049*
คุณภาพชีวิตด้านสังคม	3.45	0.51	3.74	0.56	2.39	0.018*
คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	3.65	0.58	3.99	0.46	3.35	0.001**
คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	3.65	0.56	3.90	0.50	2.32	0.021*
รวม	3.50	0.49	3.82	0.42	3.40	0.001**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีเพศต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีเพศต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านจิตใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า “ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีอายุต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน” ผลการทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

ตาราง 9 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร(ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรอายุ

ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	3.73	2	1.86	5.52	0.005**
	ภายในกลุ่ม	79.58	236	0.34		
	รวม	83.30	238			
คุณภาพชีวิตด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	0.29	2	0.15	0.46	0.631
	ภายในกลุ่ม	74.81	236	0.32		
	รวม	75.10	238			
คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	0.21	2	0.11	0.44	0.645
	ภายในกลุ่ม	56.33	236	0.24		
	รวม	56.54	238			
คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	0.31	2	0.15	0.58	0.564
	ภายในกลุ่ม	62.67	236	0.27		
	รวม	62.98	238			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.35	2	0.17	0.90	0.407
	ภายในกลุ่ม	45.52	236	0.19		
	รวม	45.87	238			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีอายุต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีอายุแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในส่วนของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีอายุแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสังคม ด้านสุขภาพและด้านจิตใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้ทราบว่า มีความแตกต่างในรายคู่ใดบ้าง จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD ดังตาราง 10

ตาราง 10 เปรียบเทียบประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ด้านคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ เป็นรายคู่

อายุ	$\bar{X}$	น้อยกว่า 25 ปี	25 - 35 ปี	36 ปีขึ้นไป
		3.84	3.63	3.49
น้อยกว่า 25 ปี	3.84	-	0.21*	0.35**
25 - 35 ปี	3.63		-	0.14
36 ปีขึ้นไป	3.49			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีอายุ น้อยกว่า 25 ปี มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ สูงกว่า ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีอายุ น้อยกว่า 25 ปี มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ สูงกว่า ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีอายุ 25 - 35 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่เหลือแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน” ผลการทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

ตาราง 11 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรด้านสถานภาพสมรส

ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	0.65	3	0.22	0.61	0.61
	ภายในกลุ่ม	82.65	235	0.35		
	รวม	83.30	238			
คุณภาพชีวิตด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2.18	3	0.73	2.34	0.07
	ภายในกลุ่ม	72.92	235	0.31		
	รวม	75.10	238			
คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	1.88	3	0.63	2.70	0.04*
	ภายในกลุ่ม	54.66	235	0.23		
	รวม	56.54	238			
คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	1.02	3	0.34	1.29	0.28
	ภายในกลุ่ม	61.96	235	0.26		
	รวม	62.98	238			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.60	3	0.20	1.03	0.38
	ภายในกลุ่ม	45.27	235	0.19		
	รวม	45.87	238			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในส่วนของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มี

สถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้าน เศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านจิตใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้ทราบว่า มีความแตกต่างในรายคู่ใดบ้าง จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD ดังตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึก อาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ด้านคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ เป็นรายคู่

สถานภาพสมรส	$\bar{X}$	โสด	สมรส	หม้าย	หย่าร้าง
		3.92	4.05	3.86	3.67
โสด	3.92	-	- 0.13	0.06	0.25
สมรส	4.05		-	0.19	0.38*
หม้าย	3.86			-	0.19
หย่าร้าง	3.67				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มี สถานภาพสมรส มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันคุณภาพชีวิตด้าน สุขภาพ สูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีสถานภาพหย่าร้าง อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสถานภาพคู่ที่เหลือแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า “ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน” ผลการทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

ตาราง 13 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรด้านภูมิลำเนา

ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	3.99	3	0.79	2.35	0.042*
	ภายในกลุ่ม	79.31	235	0.34		
	รวม	83.3	238			
คุณภาพชีวิตด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3.48	3	0.69	2.26	0.049*
	ภายในกลุ่ม	71.62	235	0.31		
	รวม	75.10	238			
คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3.02	3	0.60	2.63	0.025*
	ภายในกลุ่ม	53.52	235	0.23		
	รวม	56.54	238			
คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	2.72	3	0.54	2.10	0.066
	ภายในกลุ่ม	60.24	235	0.30		
	รวม	62.78	238			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.09	3	0.42	2.23	0.052
	ภายในกลุ่ม	43.77	235	0.19		
	รวม	45.86	238			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสุขภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในส่วนของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพ

ระยะสั้นที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้ทราบว่า มีความแตกต่างในรายคู่ใดบ้าง จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังตาราง 14 - 16

ตาราง 14 เปรียบเทียบประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ด้านคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ เป็นรายคู่

ภูมิลำเนา	$\bar{X}$	เหนือ	ตะวันตก	กลาง	อีสาน	ตะวันออก	ใต้
		3.64	3.76	3.94	3.88	3.51	3.48
เหนือ	3.64	-	- 0.12	- 0.30	- 0.24	0.13	0.16
ตะวันตก	3.76		-	- 0.18	- 0.12	0.25*	0.26
กลาง	3.94			-	0.06	0.53	0.46
อีสาน	3.88				-	0.37	0.40
ตะวันออก	3.51					-	0.03
ใต้	3.48						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงเห็นว่า ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ที่มีภูมิลำเนาในภาคตะวันตก มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ สูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ที่มีภูมิลำเนาในภาคตะวันออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคู่ที่เหลือแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 เปรียบเทียบประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพ กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ด้านคุณภาพชีวิตด้านสังคม เป็นรายคู่

ภูมิลำเนา	$\bar{X}$	เหนือ	ตะวันตก	กลาง	อีสาน	ตะวันออก	ใต้
		3.82	3.83	3.73	3.89	3.59	3.84
เหนือ	3.82	-	- 0.01	0.09	- 0.07	0.23*	-0.02
ตะวันตก	3.83		-	0.10	- 0.06	0.24*	- 0.01
กลาง	3.73			-	- 0.16	0.14	- 0.11
อีสาน	3.89				-	0.30	0.05
ตะวันออก	3.59					-	-0.25
ใต้	3.84						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงเห็นว่า ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีภูมิลำเนาในภาคเหนือ มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันคุณภาพชีวิตด้านสังคม สูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีภูมิลำเนาในภาคตะวันออก และผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีภูมิลำเนาในภาคตะวันตก มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันคุณภาพชีวิตด้านสังคม สูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีภูมิลำเนาในภาคตะวันออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคู่ที่เหลือแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 เปรียบเทียบประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพ กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ด้านคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ เป็นรายคู่

ภูมิลำเนา	$\bar{X}$	เหนือ	ตะวันตก	กลาง	อีสาน	ตะวันออก	ใต้
		3.99	4.12	3.47	3.93	3.91	3.98
เหนือ	3.99	-	- 0.13	0.53*	0.07	0.08	0.02
ตะวันตก	4.12		-	0.66**	0.19	0.21*	0.15
กลาง	3.47			-	- 0.46	- 0.45	- 0.51
อีสาน	3.93				-	0.02	- 0.05
ตะวันออก	3.91					-	- 0.07
ใต้	3.98						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงเห็นว่า ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีภูมิลำเนาในภาคตะวันตก มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ สูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีภูมิลำเนาในภาคกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีภูมิลำเนาในภาคเหนือ มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ สูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีภูมิลำเนาในภาคกลาง และผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีภูมิลำเนาในภาคตะวันตก มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ สูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีภูมิลำเนาในภาคตะวันออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และส่วนคู่ที่เหลือแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.5 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า “ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีระดับความรู้เดิมต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน” ผลการทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

ตาราง 17 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรด้านระดับความรู้เดิม

ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	1.72	3	0.57	1.65	0.179
	ภายในกลุ่ม	81.59	235	0.35		
	รวม	83.30	238			
คุณภาพชีวิตด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.53	3	0.51	1.63	0.182
	ภายในกลุ่ม	73.56	235	0.31		
	รวม	75.10	238			
คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	0.41	3	0.14	0.57	0.636
	ภายในกลุ่ม	56.13	235	0.24		
	รวม	56.54	238			
คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	1.04	3	0.35	1.32	0.269
	ภายในกลุ่ม	61.94	235	0.26		
	รวม	62.98	238			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.42	3	0.14	0.73	0.538
	ภายในกลุ่ม	45.45	235	0.19		
	รวม	45.87	238			

จากตาราง 17 แสดงให้เห็นว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีระดับความรู้เดิมแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพ ที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีระดับความรู้เดิมแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.6 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ว่า “ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน” ผลการทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

ตาราง 18 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรด้านรายได้ต่อเดือน

ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	2.91	3	0.97	2.84	0.039*
	ภายในกลุ่ม	80.39	235	0.34		
	รวม	83.30	238			
คุณภาพชีวิตด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.19	3	0.40	1.26	0.287
	ภายในกลุ่ม	73.91	235	0.31		
	รวม	75.10	238			
คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	0.34	3	0.11	0.48	0.699
	ภายในกลุ่ม	56.20	235	0.24		
	รวม	56.54	238			
คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	0.64	3	0.21	0.80	0.496
	ภายในกลุ่ม	62.34	235	0.27		
	รวม	62.98	238			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.42	3	0.14	0.73	0.537
	ภายในกลุ่ม	45.45	235	0.19		
	รวม	45.87	238			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในส่วนของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีรายได้

ต่อเดือนแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสังคม ด้านสุขภาพและด้านจิตใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้ทราบว่ามี ความแตกต่างในรายคู่ใดบ้าง จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังตาราง 19

ตาราง 19 เปรียบเทียบประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ด้านคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ เป็นรายคู่

รายได้		ไม่มีรายได้	น้อยกว่า 4,000 บาท	4,000 – 8,000 บาท	8,000 บาทขึ้นไป
	$\bar{X}$	3.55	3.80	3.76	3.51
ไม่มีรายได้	3.55	-	- 0.25	- 0.21*	0.04
น้อยกว่า 4,000 บาท	3.80		-	0.04	0.29
4,000 – 8,000 บาท	3.76			-	0.25*
8,000 บาทขึ้นไป	3.51				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ที่มีรายได้ 4,000 – 8,000 บาท มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ สูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ที่มีไม่มีรายได้ และผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ที่มีรายได้ 4,000 – 8,000 บาท มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ สูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ที่มีรายได้ 8,000 บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคู่ที่เหลือแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.7 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 7 ที่ว่า “ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน” ผลการทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

ตาราง 20 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรด้านประสบการณ์ทำงาน

ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	0.08	2	0.04	0.12	0.890
	ภายในกลุ่ม	83.22	236	0.35		
	รวม	83.30	238			
คุณภาพชีวิตด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3.01	2	1.51	4.93	0.008**
	ภายในกลุ่ม	72.09	236	0.31		
	รวม	75.10	238			
คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	0.30	2	0.15	0.63	0.534
	ภายในกลุ่ม	56.24	236	0.24		
	รวม	56.54	238			
คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	0.47	2	0.23	0.88	0.416
	ภายในกลุ่ม	62.51	236	0.27		
	รวม	62.98	238			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.40	2	0.20	1.03	0.360
	ภายในกลุ่ม	45.47	236	0.19		
	รวม	45.87	238			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 20 แสดงให้เห็นว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในส่วนของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มี

ประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้ทราบว่า มีความแตกต่างในรายคู่ใดบ้าง จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังตาราง 21

ตาราง 21 เปรียบเทียบประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ด้านคุณภาพชีวิตด้านสังคม เป็นรายคู่

ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{X}$	มากกว่า 5 ปี	น้อยกว่า 5 ปี	ไม่มีประสบการณ์
		3.81	3.64	3.56
มากกว่า 5 ปี	3.81	-	0.17	0.25**
น้อยกว่า 5 ปี	3.64		-	0.08
ไม่มีประสบการณ์	3.56			-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 21 แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปี มีประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน คุณภาพชีวิตด้านสังคม สูงกว่าผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีไม่มีประสบการณ์ทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และส่วนคู่ที่เหลือแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลจากการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลจากการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ ปรากฏผลในตารางต่อไปนี้

ตาราง 22 แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1. เป็นช่องทางในการสร้างงานให้กับตนเองและทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น	139	71.64
2. ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประกอบอาชีพ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้นได้	25	12.89
3. ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอาชีพทำให้มีความรู้ดีขึ้น กระตุ้นตนเองให้สนใจในอาชีพตนเองมากขึ้น	23	11.86
4. ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอาชีพ ทำให้สามารถประกอบอาชีพอยู่ที่บ้านได้	7	3.61
รวม	194	100.00
ปรับปรุงการฝึกอาชีพ		
1. ควรขยายสาขาวิชาชีพให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และตรงกับความต้องการของประชาชน	57	30.32
2. โรงเรียนฝึกอาชีพควรจะมีการติดต่อประสานงานกับ องค์กรต่างๆ เพื่อรองรับ ผู้ที่ฝึกอาชีพจบออกไปจะได้มีงานทำ	49	26.06
3. ควรคัดเลือกผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพให้ตรงกับความต้องการ และความต้องการ ของผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพ	25	13.30
4. ส่งเสริมสาขาวิชาที่ผลิตผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพออกไปแล้วเป็นความต้องการของตลาด และแก้ไขปรับปรุงสาขาไม่เป็นความต้องการของตลาด	23	12.23
5. ควรปรับปรุงหลักสูตรให้สามารถไปสอบที่กรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้	17	9.04
6. ควรมีร้านสหกรณ์ของโรงเรียนเพื่อจำหน่ายอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อความสะดวกและประหยัดในการซื้อหาของผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพ	17	9.04
รวม	188	100.00

จากตาราง 19 พบว่า แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ส่งผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า เป็นช่องทางในการสร้างงานให้กับตนเองและทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าความถี่เท่ากับ 139 รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประกอบอาชีพ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้นได้ มีค่าความถี่เท่ากับ 25 ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอาชีพทำให้มีความรู้ดีขึ้น กระตุ้นตนเองให้สนใจ

ในอาชีพตนเองมากขึ้น มีค่าความถี่เท่ากับ 23 และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอาชีพ ทำให้สามารถประกอบอาชีพอยู่ที่บ้านได้ มีค่า ความถี่เท่ากับ 7

ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ควรขยายสาขาวิชาชีพให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และตรงกับความต้องการของประชาชน มีค่าความถี่เท่ากับ 57 รองลงมา ให้ความคิดเห็นว่า โรงเรียนฝึกอาชีพควรจะมีการติดต่อประสานงานกับ องค์กรต่างๆ เพื่อรองรับผู้ที่ฝึกอาชีพจบออกไปจะได้มีงานทำ มีค่าความถี่เท่ากับ 49 ควรคัดเลือกผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพให้ตรงกับ ความถนัดและความต้องการ ของผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพ มีค่าความถี่เท่ากับ 25 ส่งเสริมสาขาวิชาที่ผลิตผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพออกไปแล้วเป็นความต้องการของตลาด และแก้ไขปรับปรุงสาขาไม่เป็นความต้องการของตลาด มีค่าความถี่เท่ากับ 23 และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า ควรปรับปรุงหลักสูตรให้สามารถไปสอบที่กรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้ และควรมีร้านสหกรณ์ของโรงเรียนเพื่อจำหน่ายอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อความสะดวกและประหยัดในการซื้อหาของผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพ มีค่าความถี่เท่ากับ 17

ตาราง 23 แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1. ทำให้ได้รู้จักเพื่อนใหม่ สังคมกว้างขึ้น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน	157	82.20
2. เป็นการส่งเสริมให้คนมีอาชีพอิสระ กล้าแสดงออก และมีความมั่นใจในการประกอบอาชีพ	21	10.99
3. ช่วยทำให้คนมีงานทำ ลดภาระของภาครัฐ ส่งผลให้สังคมลดอาชญากรรม	13	6.81
รวม	191	100.00
<u>ปรับปรุงการฝึกอาชีพ</u>		
1. สาขาวิชาในการเรียนควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน	114	63.33
2. ควรมีการปรับปรุงทุกสาขาวิชาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	36	20.00
3. ควรมีกิจกรรมทางด้านสังคมให้มากขึ้น	30	16.67
รวม	180	100.00

จากตาราง 20 พบว่า แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ส่งผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ทำให้ได้รู้จักเพื่อนใหม่ สังคมกว้างขึ้น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีค่าความถี่เท่ากับ 157 รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า เป็นการส่งเสริมให้คนมีอาชีพอิสระ กล้าแสดงออก และมีความมั่นใจในการประกอบอาชีพ มีค่าความถี่เท่ากับ 21 และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า ช่วยทำให้คนมีงานทำ ลดภาระของภาครัฐ ส่งผลให้สังคมลดอาชญากรรม มีค่าความถี่เท่ากับ 13

ในส่วน of ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า สาขาวิชาในการเรียนควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน มีค่าความถี่เท่ากับ 114 รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงทุกสาขาวิชาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีค่าความถี่เท่ากับ 36 และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า ควรมีกิจกรรมทางด้านสังคมให้มากขึ้น มีค่าความถี่เท่ากับ 30

ตาราง 24 แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1. รู้จักสังคมกว้างขึ้น ทำให้รู้จักดูแลตนเองมากขึ้นด้านสุขภาพและความสะอาดในการประกอบอาชีพ	68	36.76
2. ทำให้มีความอดทนในการทำงานมากขึ้น	49	26.49
3. ทำให้มีทักษะความชำนาญในการประกอบอาชีพ	46	24.86
6. ทำให้รู้จักเลือกของใช้อุปโภค บริโภคที่มีคุณภาพ	22	11.89
รวม	185	100.00
ปรับปรุงการฝึกอาชีพ		
1. ควรจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านสุขภาพ สัปดาห์ละครั้ง	91	51.70
2. โรงเรียนควรมีการจัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพหลังเลิกเรียน เช่น โยคะ และแอโรบิค เป็นต้น	40	22.73
3. สถานที่เรียนควรมีขนาดไม่แออัดจนเกินไป และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก	23	13.07
4. ควรแนะนำกลุ่มอาชีพเหมาะสมกับคุณลักษณะส่วนบุคคล	22	12.50
รวม	176	100.00

จากตาราง 21 พบว่า แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ส่งผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า รู้จักสังคมกว้างขึ้น ทำให้รู้จักดูแลตนเองมากขึ้นด้านสุขภาพ และความสะอาดในการประกอบอาชีพ มีค่าความถี่เท่ากับ 68 รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า ทำให้มีความอดทนในการทำงานมากขึ้น มีค่าความถี่เท่ากับ 49 ทำให้มีทักษะความชำนาญในการประกอบอาชีพ มีค่าความถี่เท่ากับ 46 และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า ทำให้รู้จักเลือกของใช้อุปโภค บริโภคที่มีคุณภาพ มีค่าความถี่เท่ากับ 22

ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านสุขภาพ สัปดาห์ละครั้ง มีค่าความถี่เท่ากับ 91 รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า โรงเรียนควรมีการจัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพหลังเลิกเรียน เช่น โยคะ และ แอโรบิค เป็นต้น มีค่าความถี่เท่ากับ 40 สถานที่เรียนควรมีขนาดไม่แออัดจนเกินไป และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีค่าความถี่เท่ากับ 23 และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า ควรแนะนำกลุ่มอาชีพเหมาะสมกับคุณลักษณะส่วนบุคคล มีค่าความถี่เท่ากับ 22

ตาราง 25 แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1. ทำให้มีความรอบคอบ สุขุม รู้จักคิดไตร่ตรองมากขึ้นก่อนลงมือทำ	79	44.13
2. ทำให้มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก ในการใช้วิชาที่เรียนมาให้เกิดประโยชน์	65	36.31
3. ทำให้มีสุขภาพจิตดีขึ้น มีแรงจูงใจให้เกิดการสร้างงาน ทำให้รู้สึกว่าคุณค่า	18	10.06
4. ทำให้มีโอกาสเรียนในอาชีพที่ตนเองรัก และสนใจ	10	5.59
5. ทำให้มีสมาธิและสติมากขึ้น รู้จักระงับอารมณ์จากปัญหาสภาพแวดล้อมต่างๆ	7	3.91
รวม	179	100.00
ปรับปรุงการฝึกอาชีพ		
1. ทางโรงเรียนควรจัดวิทยากรมาพูดคุยเกี่ยวกับจริยธรรม	84	47.73
2. ควรมีการจัดกิจกรรมให้ทำด้วยกันระหว่างกลุ่ม เพื่อเพิ่มความรักใคร่สามัคคี	57	32.39
3. ผู้สอนควรใส่ใจกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากยิ่งขึ้น	20	11.36
4. โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมการนั่งสมาธิ ฟังเทศฟังธรรม นอกสถานที่ เช่น ที่วัด เป็นต้น	15	8.52
รวม	176	100.00

จากตาราง 22 พบว่า แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ส่งผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ทำให้มีความรอบคอบ สุขุม รู้จักคิดไตร่ตรองมากขึ้นก่อนลงมือทำ มีค่าความถี่เท่ากับ 79 รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า ทำให้มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก ในการใช้วิชาที่เรียนมาให้เกิดประโยชน์ มีค่าความถี่เท่ากับ 65 ทำให้มีสุขภาพจิตดีขึ้น มีแรงจูงใจให้เกิดการสร้างงาน ทำให้รู้สึกว่าคุณค่า มีค่าความถี่เท่ากับ 18 ทำให้มีโอกาสเรียนในอาชีพที่ตนเองรักและสนใจ มีค่าความถี่เท่ากับ 10 และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า ทำให้มีสมาธิและสติมากขึ้น รู้จักระงับอารมณ์จากปัญหาสภาพแวดล้อมต่างๆ มีค่าความถี่เท่ากับ 7

ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ทางโรงเรียนควรจัดวิทยากรมาพูดคุยเกี่ยวกับจริยธรรม มีค่าความถี่เท่ากับ 84 รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า ควรมีการจัดกิจกรรมให้ทำด้วยกันระหว่างกลุ่ม เพื่อเพิ่มความรักใคร่สามัคคี มีค่าความถี่เท่ากับ 57 ผู้สอนควรใส่ใจกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากยิ่งขึ้น มีค่าความถี่เท่ากับ 20 และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมการนั่งสมาธิ ฟังเทศฟังธรรม นอกสถานที่ เช่น ที่วัด เป็นต้น มีค่าความถี่เท่ากับ 15

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุป

ในการจัดการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นทุกสาขาวิชาชีพ ต่างก็มีความมุ่งหวังที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพได้รับความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพตามหลักสูตรนั้นๆ และที่สำคัญคือ ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในการประกอบอาชีพของตนเองได้ และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ

งานวิจัยเรื่องนี้ เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ได้ทำการศึกษาผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) จำนวน 239 คน แบ่งเป็น 14 สาขาวิชาชีพ ได้แก่ วิชาเสริมสวยเบื้องต้น วิชาเสริมสวยขั้นสูง วิชาตัดผมชาย วิชาเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น วิชาเสื้อผ้าสตรีขั้นสูง วิชาเย็บจักรอุตสาหกรรม วิชาสร้างแบบเสื้อผ้า วิชาออกแบบเสื้อผ้า วิชาศิลปประดิษฐ์ วิชาศิลปประยุกต์ วิชาอาหารและโภชนาการ วิชาพิมพ์ดีด วิชาวาดแผนโบราณ วิชาลีลาศ-เต้นรำ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิผลในแต่ละด้านตามคุณลักษณะ 7 คุณลักษณะ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนาเดิม ระดับความรู้ รายได้ต่อเดือน ประสบการณ์ทำงาน
3. เพื่อรวบรวมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลจากการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาสำหรับโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) สังกัดฝ่ายการศึกษาอาชีพ กองส่งเสริมอาชีพ สำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

วิชาชีพระยะสั้น ของโรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) รุ่นต่อไป ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นประกอบการตัดสินใจของผู้สนใจในการเข้ารับการฝึกออาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นของ โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) เพื่อพัฒนาตน พัฒนาอาชีพให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น โรงเรียนฝึกออาชีพ กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ที่ลงทะเบียนและเรียนจบใน รุ่นที่1 ปีการศึกษา 2546 ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 15 สิงหาคม พ.ศ. 2546 จำนวน 592 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น โรงเรียนฝึกออาชีพ กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ที่ลงทะเบียนและเรียนจบใน รุ่นที่1 ปีการศึกษา 2546 ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 15 สิงหาคม พ.ศ. 2546 โดยการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Yamane ที่ความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ 5% (ธีรวุฒิ เอกกะกุล. 2544 : 135) จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้ 239 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยค้นคว้าจากข้อมูลเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประสิทธิผลการฝึกออาชีพ และศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) เพื่อให้ได้กรอบแนวคิด และเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยลงพื้นที่สถานที่จัดการฝึกอบรม ที่โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) เพื่อรวบรวมข้อมูลในการสร้างเครื่องมือให้ตรงกับ วัตถุประสงค์ที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้ข้อคำถามครอบคลุมตามกรอบแนวคิดของ ประสิทธิผลการฝึกออาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ของโรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed Questionnaire) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open – Ended Questionnaire) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ได้แก่ เพศ อายุ สถานะภาพการสมรส ภูมิลำเนา ระดับความรู้เดิม อาชีพ รายได้ต่อเดือน และ ประสพการณ์ทำงาน มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) และแบบเติมข้อความ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิผลการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ในด้านคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านกายภาพ ด้านอนามัย และด้านจิตใจ โดยมีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลางน้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) และแบบเติมข้อความ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ช่วยอนุเคราะห์ออกหนังสืออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เริ่มต้น เดือนเมษายน – มิถุนายน ปี 2547 โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยแนบหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถาม และซองจดหมายที่จัดพิมพ์ ชื่อ ที่อยู่ของผู้วิจัย พร้อมทั้งติดแสตมป์ไว้เรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามคืนกลับมาได้โดยสะดวก

3. ดำเนินการติดตามแบบสอบถามที่ไม่ได้รับคืนมาภายในระยะเวลาที่เหมาะสม และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแล้วเลือกฉบับที่สมบูรณ์ตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์หาคำตอบเพื่ออภิปรายผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows Version 10 โดยดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ได้แก่ เพศ อายุ สถานะภาพการสมรส ภูมิลำเนา ระดับความรู้เดิม อาชีพ รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) และแบบเติมข้อความ

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 ข้อคำถามที่เกี่ยวกับ สถานภาพส่วนบุคคล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิผลการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ในด้านคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านกายภาพ ด้านอนามัย และด้านจิตใจ โดยมีลักษณะ

คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลางน้อย น้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถาม

แบบสอบถามส่วนประมาณค่า (Rating scale) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้วิธีแบบมาตรวัดทัศนคติตาม วิธีการของ Likert (เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. 2540 : 50 – 56) ดังนี้

- 5 คะแนน หมายความว่า มีประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายความว่า มีประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายความว่า มีประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายความว่า มีประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายความว่า มีประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรฝึกอาชีพพระยะสัน โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อเพื่อใช้เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณได้ โดยใช้เกณฑ์การประเมินคะแนนเฉลี่ยเทียบเคียงของ เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2540 : 50 – 56) ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การฝึกอาชีพมีประสิทธิภาพมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การฝึกอาชีพมีประสิทธิภาพมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การฝึกอาชีพมีประสิทธิภาพปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การฝึกอาชีพมีประสิทธิภาพน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การฝึกอาชีพมีประสิทธิภาพน้อยที่สุด

ทดสอบสมมติฐานโดยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยสำหรับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มโดยใช้ t-test ถ้ากลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่มใช้ F-test และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Fisher 's Least Significant Different : LSD

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบเติมข้อความ

คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ใช้การวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) และการหาค่าความถี่

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1. ตรวจสอบด้วยตนเอง เป็นการตรวจสอบการใช้ถ้อยคำและการใช้ประโยคว่าถูกต้องชัดเจนหรือไม่
2. ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเสนอแบบสอบถามฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทและผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 4 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมด้านเนื้อหาที่ต้องการวัดในแต่ละข้อหรือไม่ เมื่อตรวจสอบแล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำ ส่วนแบบสอบถามจะใช้วิธีวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ (IOC) โดยผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อหาคุณภาพและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรทั้งฉบับ ซึ่งเป็นหลักสูตรฉบับร่าง จำนวน 22 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของระดับความคิดเห็น Index of consistency = IOC (บุญชม ศรีสะอาด. 2542 : 62) ที่มีความสอดคล้องสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จำนวน 19 ข้อ เป็นข้อของแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ ยกเว้นข้อที่ 3, 14 และ 21 ที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่าคุณภาพของแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาต่ำ จึงต้องตัดทิ้งหรือปรับปรุงให้เหมาะสม
3. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยและทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ที่ลงทะเบียนและเรียนจบใน รุ่นที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ระหว่างวันที่ 1 กันยายน - 15 ธันวาคม พ.ศ. 2546 จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบเครื่องมือก่อน แล้วนำผลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถามก่อนที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
4. วิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ สถิติที่ใช้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้แก่ สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 125 -126) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.87
5. ปรับแก้ไขแบบสอบถามเพื่อให้ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ผลการการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 239 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 89.5 ทางด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 ทางด้านสถานภาพการสมรส พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 ทางด้านภูมิภูลำเนาเดิม พบว่า ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 ทางด้านระดับความรู้เดิม พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความรู้เดิมสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ป.ว.ช.) จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 ทางด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ต่อเดือน จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 ทางด้านประสบการณ์ทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6

2. ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมและรายด้านดังนี้

2.1 เมื่อพิจารณาประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยรวมพบว่า

ประสิทธิผลการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน พิจารณาจากคุณภาพชีวิตโดยรวมทุกด้านมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตด้านสังคม คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ และคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลอยู่ที่ ($\bar{x} = 3.60$), ($\bar{x} = 3.71$), ($\bar{x} = 3.96$), ($\bar{x} = 3.87$) ตามลำดับ ตามลำดับ

2.2 เมื่อพิจารณาประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) เป็นรายด้าน พบว่า

พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ

ประสิทธิผลการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นในระดับมาก คือ การฝึกอาชีพที่ได้รับนำไปเป็นช่องทางหารายได้เสริมให้กับตนเองได้ ($\bar{x} = 3.92$) รองลงมา คือ การฝึกอาชีพที่ได้รับสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ตรงตามที่ต้องการ ($\bar{x} = 3.90$) , การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้มีโอกาสได้งานที่ดีขึ้น ($\bar{x} = 3.72$) , การฝึกอาชีพที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อลดค่าใช้จ่าย ภายในครอบครัวได้ ($\bar{x} = 3.70$) และการฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพเกินความจำเป็น ($\bar{x} = 3.29$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ในระดับปานกลาง คือ ท่านสามารถรวมกลุ่ม กับเพื่อนที่เรียนวิชาชีพเดียวกัน หรือผู้อื่น จัดตั้งกลุ่มวิชาชีพในการประกอบอาชีพได้ ($\bar{x} = 3.08$)

พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสังคม

ประสิทธิผลการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นในระดับมาก คือ การฝึกอาชีพที่ท่านรู้จักเพื่อนใหม่ๆภายในชุมชนของท่าน ($\bar{x} = 3.87$) คือ การฝึกอาชีพที่ได้รับท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นได้ ($\bar{x} = 3.83$) , การฝึกอาชีพที่ได้รับสามารถนำความรู้ไปสอน ถ่ายทอด หรือพัฒนาผู้อื่นได้ ($\bar{x} = 3.68$) , การฝึกอาชีพที่ได้รับไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($\bar{x} = 3.59$) , การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้สามารถช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆที่จัดในชุมชนได้ ($\bar{x} = 3.56$)

พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ

ประสิทธิผลการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ในระดับมาก คือ การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านกระตุ้นตนเองให้เกิดการเรียนรู้ในวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.25$) รองลงมา คือ การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีทักษะ ความชำนาญในการประกอบอาชีพที่ดีขึ้น ($\bar{x} = 4.09$) , การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีระดับความรู้ที่ดีขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพของตนเองได้ ($\bar{x} = 4.07$) , การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านใส่ใจเกี่ยวกับ

การดูแลสุขภาพของตนเอง เพื่อการประกอบอาชีพ ($\bar{x} = 3.79$) และ ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอาชีพ มีความแตกต่างกับความรู้เดิมที่มีอยู่ ทำให้เกิดความสับสนในการทำงาน ($\bar{x} = 3.59$)

พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ

ประสิทธิผลการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ในระดับมาก คือ การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้รู้สึกกว่าชีวิตของท่านมีคุณค่ามากขึ้น ($\bar{x} = 4.10$) รองลงมา คือ การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีความภูมิใจ ในการประกอบอาชีพอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.05$) , การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านกล้าแสดงออก มีความมั่นใจในการประกอบอาชีพมากขึ้น ($\bar{x} = 3.96$) , การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านสามารถผ่อนคลายความตึงเครียด ($\bar{x} = 3.87$) , การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีเหตุผลในการแก้ปัญหาสิ่งต่างๆ ได้ ($\bar{x} = 3.64$) และการฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านรู้สึกกังวล เกี่ยวกับการเตรียมตัวในการทำงานในอาชีพของท่าน ($\bar{x} = 3.61$)

3. ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนาเดิม ระดับความรู้ รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ทำงานของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ด้านเพศ

ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีเพศต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีเพศต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในส่วนของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีเพศต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านจิตใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านอายุ

ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีอายุต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีอายุต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในส่วนของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีอายุต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสังคม ด้านสุขภาพและด้านจิตใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ระยะสั้นที่มีประสพการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในส่วนของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่มีประสพการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลจากการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ด้านเศรษฐกิจ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ส่งผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า เป็นช่องทางในการสร้างงานให้กับตนเองและทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นรายได้เพิ่มขึ้น รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประกอบอาชีพ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้นได้ , ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอาชีพทำให้มีความรู้ดีขึ้น กระตุ้นตนเองให้สนใจในอาชีพตนเองมากขึ้น และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอาชีพ ทำให้สามารถประกอบอาชีพอยู่ที่บ้านได้

ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ควรขยายสาขาวิชาชีพให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และตรงกับความต้องการของประชาชน รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า โรงเรียนฝึกอาชีพควรจะมีการติดต่อประสานงานกับ องค์กรต่างๆ เพื่อรองรับ ผู้ที่ฝึกอาชีพ จบออกไปจะได้มีงานทำ , ควรคัดเลือกผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพให้ตรงกับความต้องการ ของผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพ , ส่งเสริมสาขาวิชาที่ผลิตผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพออกไปแล้วเป็นความต้องการของตลาด และแก้ไขปรับปรุงสาขาไม่เป็นความต้องการของตลาด และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า ควรปรับปรุงหลักสูตรให้สามารถไปสอบที่กรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้ และควรมีร้านสหกรณ์ของโรงเรียนเพื่อจำหน่ายอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อความสะดวกและประหยัดในการซื้อหาของผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพ

ด้านสังคม

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ส่งผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ทำให้ได้รู้จักเพื่อนใหม่ สังคมกว้างขึ้น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสพการณ์ซึ่งกันและกัน รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า เป็นการส่งเสริมให้คนมีอาชีพอิสระ กล้าแสดงออก และมีความมั่นใจในการประกอบอาชีพ และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า ช่วยทำให้คนมีงานทำ ลดภาระของภาครัฐ ส่งผลให้สังคมลดอาชญากรรม

ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า สาขาวิชาในการเรียนควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า ควรมีการปรับปรุง

ทุกสาขาวิชาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า ควรมึกิจกรรมทางด้านสังคมให้มากขึ้น

ด้านสุขภาพ

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ส่งผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า รู้จักสังคมกว้างขึ้น ทำให้รู้จักดูแลตนเองมากขึ้นด้านสุขภาพ และความสะอาดในการประกอบอาชีพ รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า ทำให้มีความอดทนในการทำงานมากขึ้น , ทำให้มีทักษะความชำนาญในการประกอบอาชีพ และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า ทำให้รู้จักเลือกของใช้อุปโภค บริโภคที่มีคุณภาพ

ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านสุขภาพ สัปดาห์ละครั้ง รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า โรงเรียนควรมีการจัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพหลังเลิกเรียน เช่น โยคะ และแอโรบิค เป็นต้น , สถานที่เรียนควรมีขนาดใหญ่ไม่แออัดจนเกินไป และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า ควรแนะนำกลุ่มอาชีพเหมาะสมกับคุณลักษณะส่วนบุคคล

ด้านจิตใจ

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ส่งผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ทำให้มีความรอบคอบ สุขุม รู้จักคิดไตร่ตรองมากขึ้นก่อนลงมือทำ รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า ทำให้มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก ในการใช้วิชาที่เรียนมาให้เกิดประโยชน์ , ทำให้มีสุขภาพจิตดีขึ้น มีแรงจูงใจให้เกิดการสร้างงาน ทำให้รู้สึกว่าคุณค่า , ทำให้มีโอกาสเรียนในอาชีพที่ตนเองรักและสนใจ และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า ทำให้มีสมาธิและสติมากขึ้น รู้จักระวังอารมณ์จากปัญหาสภาพแวดล้อมต่างๆ

ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ทางโรงเรียนควรจัดวิทยากรมาพูดคุยเกี่ยวกับจริยธรรม รองลงมาให้ความคิดเห็นว่า ควรมีการจัดกิจกรรมให้ทำด้วยกันระหว่างกลุ่ม เพื่อเพิ่มความรักใคร่สามัคคี , ผู้สอนควรใส่ใจกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากยิ่งขึ้น และส่วนน้อยให้ความคิดเห็นว่า โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมการนั่งสมาธิ ฟังเทศฟังธรรม นอกสถานที่ เช่น ที่วัด เป็นต้น

อภิปรายผล

ผลการศึกษาประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) อภิปรายได้ผลดังนี้

1. บัณฑิตส่วนบุคคล ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันจำนวนทั้งหมด 239 คน ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 36 ปีขึ้นไป มีสถานภาพการสมรสโสด มีภูมิลำเนาภาคตะวันออก มีระดับความรู้เดิมสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านจิตใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับ อนิรุทธ คัมภีร์ (2536 : 103-104) พบว่า ความต้องการเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประชาชนในชุมชนแออัดที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านความรู้พื้นฐาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐ จุลสุวรรณ (2537 : 181-182) พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เพราะสภาพสังคมปัจจุบันได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องตลอดเวลา ดังนั้นสภาพโดยทั่วไปของภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน

2.5 ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีระดับความรู้เดิมแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตโดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องงานวิจัยของ วัลลภา นาคมี (2546 : 87) ที่ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเข้ารับการฝึกอาชีพเป็นการเปิดโอกาสให้คนทั่วไป สามารถเข้ามาฝึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ที่สูงมาก ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอาชีพที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ก็มีความมุ่งหมายในการนำความรู้ไปประกอบอาชีพเหมือนๆ กัน

2.6 ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ ขวัญสุดา เข้มทอง (2546 : 102) ที่ว่า นักศึกษาสายอาชีพที่จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีการนำความรู้ไปใช้ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เพราะผู้เข้าฝึกมีความพร้อมด้านการเงิน และมีภูมิลำเนาต่างจังหวัดมีค่าครองชีพต่ำ

2.7 ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการฝึกอาชีพที่พิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสังคม

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรินทร์ โกสิน เจริญชัย (2545 : 98) ที่ว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคาดหวังในการนำความรู้จากหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2539 ไปใช้ และนักศึกษาที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี มีความต้องการที่จะพัฒนาอาชีพเดิมที่ทำอยู่ให้ดีขึ้นกว่าเดิม และต้องการรายได้ และความก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่ทำอยู่ให้ดีขึ้นมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

3. ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลจากการฝึกอาชีพหลักสูตร วิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) อภิปรายได้ผลดังนี้

3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ส่งผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าเป็นช่องทางในการสร้างงานให้กับตนเองและทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นรายได้เพิ่มขึ้น ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็น ว่า ควรขยายสาขา วิชาชีพให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และพอเพียงกับจำนวนผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญสุตา เข้มทอง (2546 : 98) ที่ว่า การนำความรู้ไปใช้เพื่อ ประกอบอาชีพ ได้แก่ การนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพอิสระ เป็นเจ้าของกิจการเอง การนำ ความรู้ไปใช้เพื่อช่วยให้เข้าสู่การประกอบอาชีพได้ง่ายขึ้น และการนำความรู้ไปใช้เพื่อปรับปรุง อาชีพเดิมช่วยให้มีฝีมือดี ผลิตสินค้าและบริการได้ตรงกับความต้องการของตลาดมากขึ้น

3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ส่งผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสังคม ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็น ว่า ทำให้ได้รู้จักเพื่อนใหม่ สังคมกว้างขึ้น ได้แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการ ฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็น ว่า สาขาวิชาในการเรียนควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้อง งานวิจัยของ วัลลภา นาคมี่ (2546 : 90) ตามที่สังคมมุ่งหวัง ในอันที่จะถ่ายทอดวิชาชีพและ ทักษะ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคุณภาพ ฝีมือ และความรู้ความสามารถของแรงงานที่มีทักษะ ฝีมือ อันเป็นผลผลิตของระบบโรงเรียนที่สอนอาชีพ

3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ส่งผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็น ว่า รู้จักสังคมน่ากว้างขึ้น ทำให้รู้จักดูแลตนเองมากขึ้นด้าน สุขภาพ และความสะอาดในการประกอบอาชีพ ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุง การฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็น ว่า ควรจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านสุขภาพ สัปดาห์ละครั้ง ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ บวร ทรัพย์ สิงห์ (2546 : 77) พบว่า เกษตรที่ได้รับการฝึกอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิต เกษตรกร เห็นด้วยว่าการฝึกอบรมมีส่วนทำให้คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจและสุขภาพดีขึ้น เพราะทำให้สนใจในการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์มากขึ้น และรักษาความสะอาดถูกหลัก ออนามัยมากขึ้น

3.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ส่งผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ทำให้มีความรอบคอบ สุขุม รู้จักคิดไตร่ตรองมากขึ้นก่อนลงมือทำ ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ส่วนใหญ่ให้ความคิดว่า ทางโรงเรียนควรจัดวิทยากรมาพูดคุยเกี่ยวกับจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ บวร ทรัพย์สิงห์ (2546 : 73) พบว่า เกษตรที่ได้รับการฝึกอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตเกษตรกร ด้านคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ เกษตรกรเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการฝึกอบรมทำให้ชีวิตมีคุณค่าขึ้น และทำให้จิตใจมีความสุขแจ่มใส เบิกบาน มองโลกในแง่ดี มีเมตตาต่อผู้อื่น ทำให้กิเลส ความหงุดหงิดใจ ความแปรปรวนในจิตใจลดลงทำให้มีความภาคภูมิใจ มั่นใจในอาชีพ และมีความขยันในการประกอบอาชีพอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ซึ่งมีประสิทธิผลสูงสุดในด้านสุขภาพ รองลงมาด้านจิตใจ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ตามลำดับ มีข้อมูลดังนี้

1. ประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพ

กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ จากผลการศึกษาในแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยพิจารณาจากตารางที่ 4 (ข้อ 3) พบว่า การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพเกินความจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ จากผลการศึกษาในแบบสอบถามปลายเปิดตอนที่ 3 โดยพิจารณาจากตารางที่ 22 (ข้อ 6) ในเรื่องของทางโรงเรียนควรมีร้านสหกรณ์ของโรงเรียนเพื่อจำหน่ายอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อความสะดวกและประหยัดในการซื้อหาของผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพ ณ จุดนี้อาจทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพลดค่าใช้จ่ายได้ เมื่อเทียบกับการซื้อของในท้องตลาด แต่ที่สำคัญเมื่อพิจารณาจากตารางที่ 22 (ข้อ 1,2) ในเรื่องของทางโรงเรียนควรขยายสาขาวิชาชีพให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า จะทำให้ตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพในสภาพปัจจุบันมากขึ้น และควรส่งเสริมการติดต่อประสานงานกับ องค์กรต่างๆ เพื่อรองรับ ผู้ที่ฝึกอาชีพจบหลักสูตรวิชาชีพออกไปจะได้มีงานทำ เพื่อไม่ให้เกิดการฝึกอาชีพเกิดความสูญเปล่าทางด้านเศรษฐกิจ

2. ประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพ

กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสังคม จากผลการศึกษาในแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยพิจารณาจากตารางที่ 5 (ข้อ 1,3,5) โดยภาพรวมถือว่าการฝึกอาชีพมีประสิทธิผลต่อคุณภาพชีวิตด้านสังคมมาก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ การรู้จักเพื่อนใหม่ๆ ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นได้ และในส่วนของความสามารถช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ที่จัดในชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ จากผลการศึกษาในแบบสอบถามปลายเปิดตอนที่ 3 โดยพิจารณาจากตารางที่ 23 (ข้อ 3) ในเรื่องของทางโรงเรียนควรมีกิจกรรมทางด้านสังคมให้มากขึ้น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน ส่วนที่สำคัญที่สุดในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม สาขาวิชาในการเรียนควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พิจารณาจากตารางที่ 23 (ข้อ 1,2) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพปรับตัว และพัฒนาวิชาชีพให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

3. ประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ จากผลการศึกษาในแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยพิจารณาจากตารางที่ 6 โดยภาพรวมถือว่าการฝึกอาชีพมีประสิทธิภาพต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพมาก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ การเพิ่มทักษะความสามารถในการประกอบอาชีพ และรวมถึงการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในวิชาชีพ แต่สภาพความเป็นจริงของผู้จบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น จากผลการศึกษาในแบบสอบถามปลายเปิดตอนที่ 3 โดยพิจารณาจากตารางที่ 24 (ข้อ1,2) พบว่า ผู้จบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น มีความต้องการในเรื่องของ การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านสุขภาพ และการส่งเสริมสุขภาพในลักษณะการออกกำลังกาย ณ จุดนี้จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการฝึกอาชีพให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยให้ทางโรงเรียนพิจารณาในการจัดบุคลากรเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านสุขภาพ และการส่งเสริมสุขภาพในลักษณะการออกกำลังกายร่วมกันทุกสาขาวิชาชีพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนของผู้เข้ารับการฝึกวิชาชีพ

4. ประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) โดยพิจารณาจากคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ จากผลการศึกษาในแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยพิจารณาจากตารางที่ 7 (ข้อ 5) พบว่า การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านรู้สึกกังวล เกี่ยวกับการเตรียมตัวในการทำงาน ผู้เข้ารับการฝึกวิชาชีพ อาจมีความกังวลในการเข้างานใหม่ ประกอบอาชีพใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกอาชีพ จากผลการศึกษาในแบบสอบถามปลายเปิดตอนที่ 3 โดยพิจารณาจากตารางที่ 25 (ข้อ 3) ในเรื่องของผู้สอนควรใส่ใจกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากยิ่งขึ้น ณ จุดนี้จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการฝึกอาชีพให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยให้ทางโรงเรียนพิจารณาจัดเตรียมอาจารย์ที่มีคุณภาพในด้านการสอนให้ความรู้ในด้านการประกอบอาชีพ รวมถึงการเตรียมความพร้อมสู่ตลาดแรงงานหลังจบการศึกษาระดับวิชาชีพ เพื่อลดปัญหาในการประกอบอาชีพ และส่วนที่เสริมจากการพิจารณาตารางที่ 25 (ข้อ1,4) พบว่า โรงเรียนควรจัดวิทยากรมาพูดคุยเกี่ยวกับจริยธรรม ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการฝึกอาชีพในข้อนี้ อาจส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ สามารถปรับตัวด้านสภาพจิตใจ เข้ากับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีขึ้น

จากการศึกษาในข้างต้น พบว่า ข้อมูลที่ได้สามารถสนองตอบความสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ได้ โดยข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และ

พัฒนา การจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันของ โรงเรียนฝักอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อย่างมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ

ข้อมูลเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัย เกี่ยวกับประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันให้กว้างขึ้น โดยการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างระหว่าง 2 กลุ่มขึ้นไป เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลของการเข้ารับการฝึกอาชีพว่ามีระดับพื้นฐานเดียวกัน
2. ควรศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการติดตามผลผู้จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่ประสบความสำเร็จ ในด้านคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงในเรื่องของการจัดการฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน
3. ควรศึกษาวิจัย เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรบวิชาชีพ เพื่อให้เห็นถึงความต้องการของตลาดแรงงานวิชาชีพที่แท้จริง เพื่อเป็นข้อมูลให้กับ โรงเรียนฝักอาชีพ ได้จัดหลักสูตรวิชาชีพ ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และตลาดแรงงาน
4. ควรศึกษาวิจัย เกี่ยวกับประสิทธิผลในการดำเนินงานของโรงเรียนฝักอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โดยพิจารณาจาก ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และด้านอาจารย์ รวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นประโยชน์ในเรื่องของประสิทธิผลของผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โดยตรง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2526). *คู่มือการดำเนินงาน ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ*. กรุงเทพฯ : กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์. (2536). "การปฏิรูปการใช้จ่ายรัฐบาล," *ปฏิวัติการคลังเพื่อปฏิรูปเศรษฐกิจ*. หน้า 8. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ขวัญสุดา เข้มทอง. (2546). *การนำความรู้จากหลักสูตร วิชาสี่พระยะสันไปใช้ กรณีศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา*. สารนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จีระ หงส์ลดารมภ์. (2531). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- จุกา มนัสไพบุลย์. (2537). *การวิเคราะห์ตลาดแรงงาน : แนวคิดเชิงทฤษฎี*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจลิยว บุรีภักดี (2532). "การศึกษากับการพัฒนา", ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาดลอดชีวิต และการศึกษานอกระบบ หน่วยที่ 1-6*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรภาพพัฒนา
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- เชิดศักดิ์ โขवासินธุ์. (2540). *การวัดทัศนคติ และบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดิน ปรัชญาพฤษ์. (2538). *ทฤษฎีองค์กร*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ถวัลย์ วรเทพพิพิพงษ์. (2533, กรกฎาคม-กันยายน). "การประเมินผลนโยบาย : ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเป็นธรรมของนโยบาย," *วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์*. 30(3) : 1-34.
- ถัฐ จุลสุวรรณ. (2537). *ความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพในเรื่องจำกลางคลองเปรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาอาชีพพระยะสัน*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เทอดสกุล ยุภูชานนท์. (2535). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวนสุนันทาสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
- เทียนฉาย กิระนันท์. (2532). *วิธีใหม่ในการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธรรมบุญโรงเรียน. (2545 – 2547). *ธรรมบุญโรงเรียน พ.ศ. 2545 – 2547*. โรงเรียนฝึกออาชีพ กรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2). กองส่งเสริมอาชีพ. สำนักพัฒนาชุมชน.
- ธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์. (2543, สิงหาคม). *วิสัยทัศน์การวางแผนประเทศในสหัสวรรษหน้า*. หน้า 65. นนทบุรี : เพชรรุ่งการพิมพ์.
- ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล. (2543). *เศรษฐศาสตร์การศึกษา : สำหรับผู้บริหารการศึกษา*. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2544). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการวัดเจตคติ Measure of attitude อุบลราชธานี : ภาควิชาทดสอบ และวิจัยทางการศึกษา. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี*.
- นงเยาว์ ชมภูศรี. (2538). *การประเมินการฝึกออาชีพหลักสูตรเตรียมเข้าทำงาน : กรณีศึกษา สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานกลาง กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน. ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนา บริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- นงลักษณ์ คชฤทธิ์. (2543). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สังกัดภาคนครหลวง 3 : ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- นวลจันทร์ เพิ่มพูนรัตนกุล. (2540) *ความคาดหวังของผู้เรียนต่อโครงการยกระดับความรู้ พื้นฐานสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดสุพรรณบุรี. ปริญญา นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- นิตา ชูโต. (2538). *การประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ : พีเอ็นการพิมพ์.
- นิตา บุนนาค. (2541). *ประสิทธิผลการผลิตตำรวจชั้นสัญญาบัตร. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (ทรัพยากรมนุษย์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.*
- นิตารัตน์ ศิลปเดช. (2540). *ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพฯ : พิธิษฐ์การ พิมพ์.
- บวร ทรัพย์สิงห์. (2546). *อัตราส่วนต้นทุนประสิทธิผลการฝึกอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพชีวิตเกษตรกร หลักสูตรสัจจธรรมชีวิต ตามแนว “บุญนิยม” : กรณีศึกษา ศูนย์ฝึกอบรมชุมชนปฐมอโศก จังหวัดนครปฐม. ปริญญาานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์ การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- บุญคง หันจางสิทธิ์. (2540). *เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : โอ เอส พรินต์ติ้ง เฮ้าส์.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2542). การวิจัยเบื้องต้น. มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญพุ่ม เสนารักษ์. (2531). เศรษฐศาสตร์การศึกษา. ชลบุรี : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- ประคอง วรรณสูตร. (2537). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเทือง ทรัพย์เกิด. (2541). การศึกษาความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรม ในการนำ ความรู้ไปใช้จากหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงของศูนย์ฝึกอบรมประจำ เขตการศึกษาในภาคกลาง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2529). การวิจัยประเมินผลหลักการและกระบวนการ. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพระนคร.
- พระมหาพินิต จันทน์เสนาะ. (2540). ประสิทธิภาพการฝึกอบรมคุณธรรมข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร นครหลวงกรุงเทพมหานครผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. วิทยานิพนธ์ ส.ม.(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538) วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- พวงสุวรรณ พันธุ์มะม่วง. (2541). การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ของผู้ จบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน หน่วยฝึกอาชีพวัดนอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัฒนา สุขประเสริฐ. (2541). กลยุทธ์การฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มณฑิยา บุญช่วย. (2540). การศึกษาความต้องการการพัฒนาอาชีพของสตรีในชุมชนแออัด เขตยานนาวา กรุงเทพฯ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (2532). เอกสารการสอนชุดวิชา การศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ = *Lifelong Education and Nonformal Education* หน่วยที่ 1-8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- เย็นใจ เลหาวิช. (2523, สิงหาคม – กันยายน). “การศึกษากับการพัฒนาคุณภาพชีวิต”. *การศึกษาแห่งชาติ 4 ปีที่ 2* (12) : 36
- รัตนะ บัวสนธ์. (2540). การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน. กรุงเทพฯ : คอมแพคท์พริ้นท์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน 2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์

- ล้วน และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- ภรณ์ มหานนท์. (2538). *การประเมินประสิทธิผลขององค์การ*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วัชรินทร์ โกสินเจริญชัย. (2545). *ความคาดหวังของนักศึกษาผู้ใหญ่ในการนำความรู้จากหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- วัลลภา นาคมี. (2546). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูฝึกฝีมือแรงงานตามทัศนะของผู้เข้ารับการฝึกในสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 9 พิษณุโลก. ปรินญาณินพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- วิจิตร อวาทกุล. (2537). *การฝึกอบรบ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2532). *อนาคตทางการศึกษา (แนวคิด ทฤษฎีและวิเคราะห์)*. กรุงเทพฯ : อักษรวิพัฒน์จำกัด.
- วีระพล สุวรรณนันต์. (2534). *ต้นทุนประสิทธิผลในเอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาคความ เป็นไปได้และการวิเคราะห์โครงการ หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.*
- สมลักษณ์ เพชรช่วย. (2540). *ความคาดหวังในการเรียนการศึกษาไทยสามัญวิธีเรียนทางไกลของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- สมหวัง คุรุรัตนะ. (2539). *การฝึกอบรบ : หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2529). *การกำกับงานและประเมินผลโครงการ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุจิน ปัทมราช. (2542, สิงหาคม – กันยายน). "พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในระบบการศึกษาไทย." ใน *วารสารข้าราชการครู*. ปีที่ (6) : 43.
- สุพิน เปรมศรี. (2536). *สาเหตุการเลือกเรียนวิชาของนักศึกษาวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นในหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดชลบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- สุวรรณ ฐูโชติ. (2541). *วิธีวิจัยทางสหกรณ์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สุวัฒน์ วัฒนวงษ์. (2542). *การวิจัยและการประเมินผลการศึกษาผู้ใหญ่ Research & Evaluation in Adult Education*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- สุวาณี ดิเรกวัฒนนะ. (2538). *ทัศนคติของผู้รับบริการฝึกหลักสูตรเตรียมเข้าทำงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีสถาบันฝีมือแรงงานกลาง กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน*. ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อนิรุทธ คัมภักวี. (2536). *การศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประชาชนในชุมชนแออัด เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ. (2541). *การพัฒนาเครื่องมือชี้วัดคุณภาพและสังคมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อัมพร วิจิตรพันธ์. (2520). *เศรษฐศาสตร์การศึกษาและการวางแผนกำลังคน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัมพร วิจิตรพันธ์ และอัญชลี ค้อคงคา. (2524). *เศรษฐศาสตร์การศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุทัย หิรัญโต. (2525). *เทคนิคการบริหาร*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- Beatrice G. Schultz. (1996). *Communicating in the small Group*. New York : HarperCollins College Publishers.
- Bernard, Chester. (1972). *The Function Behavior Cambridge* : Harvard University Press.
- Caplow, Theodore. (1964). *Principle to Organization*. New York : Harcourt Brace & Bacon.
- Chon, Elchanan. (1990). *The Economics of Education*. Oxford : Pergamon.
- Darkenwald, Gordon G. and Sharan B. Merrian. (1982). *Adult Education : Froundation of Practice*. New York : Haper & Row Publishers.
- Etzioni, Amitai. (1964). *Modern Organizations*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prencite-Hall.
- Kondo, Allan K. (1985). "Population and Quality of Life", *Training in Population Education In the Pacific*. Bangkok : Unesco Regional office for Population Education in Asia and the Pacific.

- Parsons, T. (1964). *Suggestion for Sociological Sppacatre to Organization in Complex organization : A sociaogical reader by amital Etzioni*. New York : Holt Rinehart & Winster.
- Price, James L. (1968). *Organization Effectiveness : An Inventory of Propositions*. Homewood : Richard D. Irvin.
- Steers, Richard M. (1977). *Organization Effectiveness : A Behavioral View*. Santa Monica, Californai : Good year Publishing.
- Sharma, R.C. (1975). "Population and Socio-economic Development", in *Population Trends, Recourses and Environment : Handbook on Population Education*. New Delhi : S.N.
- Yamane, Taro. (1974). *Statistic and Introductory Analysis*. 2nd ed. New York : Harper & Row.
- Wallace, Sharon. (1974). *Identification of Quality of Life Indicators for Use in Family Planning Programs in Developing Countries*. Unpublished Ph.D. Dissertation Pennsylvania : Graduate School The Pennsylvania State University. Photocopied.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ข.

รายนามผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ
และผลการตรวจสอบแบบสอบถาม

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร	อาจารย์สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์อารอบ ยกชู	อาจารย์หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น โรงเรียนฝักอ่าชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดน 2)
3. อาจารย์นิตยา ถาวโร	อาจารย์หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น โรงเรียนฝักอ่าชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดน 2)
4. อาจารย์อารีย์ ลพานุสรณ์	อาจารย์หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น โรงเรียนฝักอ่าชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดน 2)

ภาคผนวก ค.
แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

ประสิทธิผลของการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน
โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามชุดนี้มี 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเรื่องคุณภาพชีวิตหลังการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน วัดจากองค์ประกอบคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ เป็นลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่ามี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน

2. ผู้ตอบแบบสอบถามนี้คือ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2) ที่ลงทะเบียนและเรียนจบใน รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 15 สิงหาคม จำแนกได้เป็นวิชาเสริมสวยเบื้องต้น วิชาเสริมสวยขั้นสูง วิชาตัดผมชาย วิชาเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น วิชาเสื้อผ้าสตรีชั้นสูง วิชาเย็บจักรอุตสาหกรรม วิชาสร้างแบบเสื้อผ้า วิชาออกแบบเสื้อผ้า วิชาศิลปประดิษฐ์ วิชาศิลปประยุกต์ วิชาอาหารและโภชนาการ วิชาพิมพ์ดีด วิชาวางแผนโบราณ และ วิชาลีลาศ-เต้นรำ

3. กรุณาอ่าน และตอบคำถามที่เป็นจริง คำตอบของท่าน จะถูกนำมาวิเคราะห์ในภาพรวมซึ่งไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่ประการใด จะมีผลต่อการใช้วิเคราะห์ประสิทธิผลการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (ดินแดง 2)

ส่วนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้น
คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย / ลงในช่อง เพื่อแสดงข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่าน ตามความเป็นจริง

---

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- น้อยกว่า 25 ปี
 25 – 35 ปี
 36 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพการสมรส

- โสด สมรส
 หม้าย หย่าร้าง

4. ภูมิลำเนา

- ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก
 ภาคกลาง ภาคใต้

5. ระดับความรู้เดิม

- ระดับประถมศึกษา
 มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
 สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

6. รายได้ต่อเดือน

- ไม่มีรายได้
 น้อยกว่า 4,000 บาท
 4,000 – 8,000 บาท
 8,000 บาทขึ้นไป

7. ประสบการณ์ทำงาน

- มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปี
 มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี
 ไม่มีประสบการณ์ทำงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิผลการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ในด้านคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านจิตใจ โดยมีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น มีประสิทธิผลต่อคุณภาพชีวิตของท่าน โดยใช้เครื่องหมาย / ลงในช่อง ระดับประสิทธิผลการฝึกอาชีพ

การฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พิจารณาจากด้านคุณภาพชีวิต 4 ด้าน	ระดับประสิทธิผลการฝึกอาชีพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ					
1. การฝึกอาชีพที่ได้รับสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ตรงตามที่ต้องการ	.....	.....	.....	.....	.....
2. การฝึกอาชีพที่ได้รับนำไปเป็นช่องทางหารายได้เสริมให้กับตนเองได้	.....	.....	.....	.....	.....
3. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพเกินความจำเป็น	.....	.....	.....	.....	.....
4. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้มีโอกาสได้งานที่ดีขึ้น	.....	.....	.....	.....	.....
5. การฝึกอาชีพที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวได้	.....	.....	.....	.....	.....
6. ท่านสามารถรวมกลุ่ม กับเพื่อนที่เรียนวิชาชีพเดียวกัน หรือผู้อื่น จัดตั้งกลุ่มวิชาชีพในการประกอบอาชีพได้	.....	.....	.....	.....	.....

การฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พิจารณาจากด้านคุณภาพชีวิต 4 ด้าน	ระดับประสิทธิผลการฝึกอาชีพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
คุณภาพชีวิตด้านสังคม					
7. การฝึกอาชีพทำให้ท่านรู้จักเพื่อนใหม่ๆ ภายในชุมชนของท่าน	.....	.....	.....	.....	.....
8. การฝึกอาชีพที่ได้รับสามารถนำความรู้ไป สอน ถ่ายทอด หรือพัฒนาผู้อื่นได้	.....	.....	.....	.....	.....
9. การฝึกอาชีพที่ได้รับไม่สามารถนำความรู้ ไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	.....	.....	.....	.....	.....
10. การฝึกอาชีพที่ได้รับท่านสามารถนำ ความรู้ที่ได้รับไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับ ผู้อื่นได้	.....	.....	.....	.....	.....
11. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้สามารถ ช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆที่จัดในชุมชนได้	.....	.....	.....	.....	.....

การฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พิจารณาจากด้านคุณภาพชีวิต 4 ด้าน	ระดับประสิทธิผลการฝึกอาชีพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ					
12. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีทักษะ ความชำนาญในการประกอบอาชีพที่ดีขึ้น	.....	.....	.....	.....	.....
13. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านใส่ใจ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเอง เพื่อการ ประกอบอาชีพ	.....	.....	.....	.....	.....
14. ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอาชีพ มีความ แตกต่างกับความรู้เดิมที่มีอยู่ ทำให้เกิดความ สับสนในการทำงาน	.....	.....	.....	.....	.....
15. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีระดับ ความรู้ที่ดีขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการ พัฒนาอาชีพของตนเองได้	.....	.....	.....	.....	.....
16. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านกระตุ้น ตนเองให้เกิดการเรียนรู้ในวิชาชีพ	.....	.....	.....	.....	.....

การฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พิจารณาจากด้านคุณภาพชีวิต 4 ด้าน	ระดับประสิทธิผลการฝึกอาชีพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ					
17. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านกล้าแสดงออก มีความมั่นใจในการประกอบอาชีพมากขึ้น	.....	.....	.....	.....	.....
18. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้รู้สึกว่าคุณค่าชีวิตของท่านมีคุณค่ามากขึ้น	.....	.....	.....	.....	.....
19. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านสามารถผ่อนคลายความตึงเครียด	.....	.....	.....	.....	.....
20. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีความภูมิใจ ในการประกอบอาชีพอยู่เสมอ	.....	.....	.....	.....	.....
21. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านรู้สึกกังวลเกี่ยวกับการเตรียมตัวในการทำงานในอาชีพของท่าน	.....	.....	.....	.....	.....
22. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมีเหตุผลในการแก้ปัญหาสิ่งต่างๆ ได้	.....	.....	.....	.....	.....

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุง และการพัฒนาการ
ฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน

คำชี้แจง ให้เขียนบรรยายเกี่ยวกับการฝึกอาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน

1. การฝึกอาชีพ มีผลทำให้คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจดีขึ้นอย่างไร

.....
.....

ควรปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจอย่างไร

.....
.....

2. การฝึกอาชีพ มีผลทำให้คุณภาพชีวิตด้านสังคมดีขึ้นอย่างไร

.....
.....

ควรปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคมอย่างไร

.....
.....

3. การฝึกอาชีพ มีผลทำให้คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพดีขึ้นอย่างไร

.....
.....

ควรปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอย่างไร

.....
.....

4. การฝึกอาชีพ มีผลทำให้คุณภาพชีวิตด้านจิตใจดีขึ้นอย่างไร

.....
.....

ควรปรับปรุงการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอย่างไร

.....
.....

(ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม)

คำถามความคิดเห็น <u>คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ</u>	วัด	ข้อความ เชิงบวก / ลบ	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
			เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	
1. การฝึกอาชีพที่ได้รับสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ตรงตามที่ต้องการ	วัดอาชีพ	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....
2. การฝึกอาชีพที่ได้รับนำไปเป็นช่องทางหารายได้เสริมให้กับตนเองและครอบครัวได้	วัดรายได้	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....
3. การฝึกอาชีพที่ได้รับไม่สามารถนำไปใช้ลดค่าใช้จ่ายของตนเอง และครอบครัวได้	วัดค่าใช้จ่าย	เชิงลบ	.....	.....	.....	.....
4. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้มีโอกาสได้งานที่ดีขึ้น	วัดอาชีพ	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....
5. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพได้	วัดค่าใช้จ่าย	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....
6. ท่านสามารถรวมกลุ่ม กับเพื่อนที่เรียนวิชาชีพเดียวกัน หรือผู้อื่น จัดตั้งกลุ่มวิชาชีพในการประกอบอาชีพได้	วัดอาชีพ	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....

คำถามความคิดเห็น <u>คุณภาพชีวิตด้านสังคม</u>	วัด	ข้อความ เชิงบวก / ลบ	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
			เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	
7. การฝึกอาชีพทำให้ท่านรู้จักเพื่อนใหม่ๆภายในชุมชนของท่าน	วัดการมีส่วนร่วมในสังคม	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....
8. การฝึกอาชีพที่ได้รับสามารถนำความรู้ไปสอน ถ่ายทอด หรือพัฒนาผู้อื่นได้	วัดการถ่ายทอดความรู้	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....
9. การฝึกอาชีพที่ได้รับไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ภายในสังคมได้	วัดการถ่ายทอดความรู้	เชิงลบ	.....	.....	.....	.....
10. การฝึกอาชีพที่ได้รับท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นได้	วัดการถ่ายทอดความรู้	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....
11. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้สามารถช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆที่จัดในชุมชนได้	วัดการมีส่วนร่วมในสังคม	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....

คำถามความคิดเห็น <u>คุณภาพชีวิตด้านกายภาพ</u>	วัด	ข้อความ เชิงบวก / ลบ	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
			เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
12. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมี ศักยภาพระดับความรู้ ทักษะ ความ ชำนาญในการประกอบอาชีพที่ดีขึ้น	วัดความรู้	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....
13. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านใส่ใจ ใจกับการดูแล รักษาสุขภาพของ ร่างกายตนเอง และครอบครัว	วัดสุขภาพ	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....
14. การฝึกอาชีพที่ได้รับไม่สามารถ นำไปปรับปรุง และพัฒนาอาชีพเดิม ได้ในการแข่งขันกับผู้อื่น	วัดความรู้	เชิงลบ	.....	.....	.....	.....
15. การฝึกอาชีพทำให้สุขภาพ ร่างกายไม่สบายอยู่เสมอ	วัดสุขภาพ	เชิงลบ	.....	.....	.....	.....
16. การฝึกอาชีพทำให้ท่านกระตุ้น ตนเองให้เกิดการเรียนรู้ในวิชาชีพ	วัดความรู้	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....

คำถามความคิดเห็น <u>คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ</u>	วัด	ข้อความ เชิงบวก / ลบ	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
			เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
17. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่าน กล้าแสดงออก และมีความคิด สร้างสรรค์ในประกอบอาชีพ	วัด สภาพจิตใจ	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....
18. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้รู้สึก ชีวิตของท่านมีคุณค่ามากขึ้น	วัด สภาพจิตใจ	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....
19. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่าน สามารถผ่อนคลายความตึงเครียด	วัด สภาพจิตใจ	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....
20. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมี ความภูมิใจ มั่นใจ และมีความขยันใน การประกอบอาชีพอยู่เสมอ	วัด สภาพจิตใจ	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....
21. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่าน รู้สึกกังวล และขาดความมั่นใจในการ ประกอบอาชีพ	วัด สภาพจิตใจ	เชิงลบ	.....	.....	.....	.....
22. การฝึกอาชีพที่ได้รับทำให้ท่านมี เหตุผลในการแก้ปัญหาสิ่งต่างๆได้	วัด การตัดสินใจ	เชิงบวก	.....	.....	.....	.....

ผลของการตรวจแบบสอบถาม

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามความคิดเห็น คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				รวม	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4		
1	+1	+1	+1	+1	4	1.0
2	+1	+1	+1	+1	4	1.0
3	-1	-1	0	0	-2	-0.5
4	+1	+1	+1	+1	4	1.0
5	+1	+1	0	+1	3	0.75
6	+1	+1	+1	+1	4	1.0

จากตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามความคิดเห็น คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจพบว่า หลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญ 4 คน ได้พิจารณาแบบสอบถามทั้งหมด 6 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงที่ต้องการมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ ยกเว้นข้อที่ 3 มีค่าความเที่ยงตรงน้อย ยังใช้ไม่ได้ จะต้องทำการปรับปรุงให้เหมาะสม

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามความคิดเห็น คุณภาพชีวิตด้านสังคม

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				รวม	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4		
7	+1	+1	+1	+1	4	1.0
8	+1	+1	+1	+1	4	1.0
9	+1	0	0	+1	2	0.5
10	+1	+1	+1	+1	4	1.0
11	+1	+1	+1	+1	4	1.0

จากตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามความคิดเห็น คุณภาพชีวิตด้านสังคมพบว่า หลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญ 4 คน ได้พิจารณาแบบสอบถามทั้งหมด 5 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงที่ต้องการมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้

ตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามความคิดเห็น คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				รวม	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4		
12	+1	+1	+1	+1	4	1.0
13	+1	+1	+1	+1	4	1.0
14	-1	-1	0	0	-2	-0.5
15	+1	-1	+1	+1	2	0.5
16	+1	+1	+1	+1	4	1.0

จากตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามความคิดเห็น คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพพบว่า หลังจากที่ถูกผู้เชี่ยวชาญ 4 คน ได้พิจารณาแบบสอบถามทั้งหมด 5 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จำนวน 4 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงที่ต้องการมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ ยกเว้นข้อที่ 14 มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาต่ำ ยังใช้ไม่ได้ จะต้องทำการปรับปรุงให้เหมาะสม

ตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามความคิดเห็น คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				รวม	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4		
17	+1	+1	0	+1	3	0.75
18	+1	+1	+1	+1	4	1.0
19	+1	+1	+1	+1	4	1.0
20	+1	0	0	+1	2	0.5
21	0	-1	0	0	-1	-0.25
22	+1	0	+1	+1	3	0.75

จากตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามความคิดเห็น คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพพบว่า หลังจากที่ถูกผู้เชี่ยวชาญ 4 คน ได้พิจารณาแบบสอบถามทั้งหมด 6 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงที่ต้องการมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ ยกเว้นข้อที่ 21 มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาต่ำ ยังใช้ไม่ได้ จะต้องทำการปรับปรุงให้เหมาะสม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายวิษณุ ลิณะวงศ์ Mr. Visanu Leenawong
เกิดวันที่	8 มกราคม 2524
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	159 ซอยไกรสีห์ ถนนศรีบำเพ็ญ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2534	ประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2540	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2543	บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยรังสิต
พ.ศ. 2547	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ